2024/2233

10.10.2024.

EIROPAS PARLAMENTA REZOLŪCIJA (ES) 2024/2233

(2024. gada 11. aprīlis)

ar konstatējumiem, kas ir neatņemama daļa no lēmumiem par Eiropas Savienības 2022. gada vispārējā budžeta izpildes apstiprināšanu, III iedaļa – Komisija un izpildaģentūras

EIROPAS PARLAMENTS,

— ņemot vērā lēmumu par Eiropas Savienības 2022. finanšu gada vispārējā budžeta izpildes apstiprināšanu, III iedaļa – Komisija,

— ņemot vērā lēmumus par izpildaģentūru 2022. finanšu gada budžeta izpildes apstiprināšanu,

— ņemot vērā Reglamenta 99. pantu un V pielikumu,

— ņemot vērā Ārlietu komitejas, Attīstības komitejas, Nodarbinātības un sociālo lietu komitejas, Vides, sabiedrības veselības un pārtikas nekaitīguma komitejas, Transporta un tūrisma komitejas, Reģionālās attīstības komitejas, Kultūras un izglītības komitejas, Pilsoņu brīvību, tieslietu un iekšlietu komitejas un Sieviešu tiesību un dzimumu līdztiesības komitejas atzinumus,

— ņemot vērā Lauksaimniecības un lauku attīstības komitejas vēstuli,

— ņemot vērā Budžeta kontroles komitejas ziņojumu (A9-0139/2024),

— ņemot vērā iestāžu 2020. gada 16. decembra nolīgumu par sadarbību budžeta jautājumos un pareizu finanšu pārvaldību, kā arī par jauniem pašu resursiem, tostarp par ceļvedi jaunu pašu resursu ieviešanai,

Politiskās prioritātes

1. atgādina par savu stingro apņemšanos ievērot Līgumā par Eiropas Savienību (LES) un Līgumā par Eiropas Savienības darbību (LESD) noteiktos pamatprincipus, tostarp pareizu finanšu pārvaldību, kā noteikts LESD 317. pantā, un krāpšanas apkarošanu un Savienības finanšu interešu aizsardzību, kā noteikts LESD 325. pantā;

2. uzsver Savienības budžeta nozīmi Savienības politisko prioritāšu sasniegšanai, kā arī tā nozīmi, palīdzot dalībvalstīm tādos neparedzētos apstākļos kā Covid-19 pandēmija, starptautiski konflikti vai krīzes un to sekas; šajā sakarībā norāda, ka joprojām būtiski ir ieguldījumi un atbalsts no Savienības budžeta, lai mazinātu atšķirības starp dalībvalstīm un reģioniem, veicinātu ekonomisko izaugsmi un nodarbinātību, apkarotu nabadzību un sociālo atstumtību un tādējādi uzlabotu Savienības iedzīvotāju ikdienas dzīvi un ekonomisko ietekmi Savienībā; mudina Komisiju nesamazināt tempu un vērienu, kas vajadzīgs, lai sasniegtu Eiropas zaļajā kursā noteiktos ar klimatu saistītos mērķus, un uzsver nepieciešamību palielināt šim nolūkam nepieciešamos ieguldījumus; uzsver, ka 2022. gadā Savienība ne tuvu nav panākusi efektivitātes līmeni, kas vajadzīgs lai sasniegtu 2030., 2040. un 2050. gadam izvirzītos ar klimatu saistītos mērķus;

3. uzsver, ka pareiza un savlaicīga budžeta izpilde palīdz efektīvāk un rezultatīvāk risināt vajadzības un problēmas dažādās politikas jomās; uzsver, ka vairāku instrumentu ar atšķirīgiem noteikumiem vienlaicīga īstenošana saspringtos termiņos, kā arī spriedze, ko rada 2014.–2020. gada DFS galīgā slēgšana, var novest pie īstenošanas aizkavēšanās un kļūdu, pārkāpumu un krāpšanas palielināšanās; atgādina par Komisijas kā Līgumu uzraudzītājas lomu Savienības finanšu interešu aizsardzībā;

4. uzsver Atveseļošanas un noturības mehānisma (ANM) ieguldījumu, lai palīdzētu dalībvalstīm atgūties no Covid-19 pandēmijas ekonomiskajām un sociālajām sekām un izveidot noturīgu Savienību, kas spēj stāties pretī nākotnes izaicinājumiem; atzīmē ANM un *RePowerEU* ieguldījumu ar enerģētiku saistīto problēmu risināšanā, kuras izraisīja Krievijas agresijas karš pret Ukrainu; pauž nožēlu, ka nav labāk noteikti atskaites punkti, un aicina Komisiju uzraudzīt, kā dalībvalstis veic saistītās darbības saskaņā ar atskaites punktiem un mērķrādītājiem, par kuriem panākta vienošanās;

5. uzsver Savienības budžeta izšķirošo lomu 2022. gadā Krievijas agresijas kara pret Ukrainu seku novēršanā, proti, lai nodrošinātu pārtikas piegādes ķēdes, risinātu ar enerģētiku saistītās problēmas, atbalstītu dalībvalstis Ukrainas bēgļu uzņemšanā un sniegtu palīdzību Ukrainai tās iedzīvotāju aprūpē; norāda, ka tas ir radījis spiedienu uz budžetu un ka ir izmantoti visi pieejamie elastības pasākumi; šajā sakarā atzīmē, ka ir pieņemta termiņa vidusposmā pārskatītā daudzgadu finanšu shēma (DFS), kas pārorientē finansējumu un piesaista jaunus līdzekļus; uzsver, cik svarīgi ir, lai Komisija nāktu klajā ar skaidru un reālistisku ceļvedi ES parāda atmaksai;

6. atgādina, ka ir būtiski stingri piemērot Savienības finanšu noteikumus visās programmās un attiecībā uz visiem atbalsta saņēmējiem, lai izvairītos no jebkāda veida krāpšanas, interešu konfliktiem, korupcijas, dubultas finansēšanas un nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas; šajā sakarā atgādina par visas Savienības krāpšanas apkarošanas sistēmas būtisko nozīmi un pauž zināmas bažas par dažu dalībvalstu atteikšanos sadarboties ar vienu no tās elementiem, proti, *EPPO*;

7. atgādina, ka ir būtiski veikt finanšu programmu, kas izveidotas, lai reaģētu uz krīzēm, *ex post* un vidusposma novērtējumus ne tikai attiecībā uz to atbilstību un pareizību, efektivitāti, lietderību, sniegumu un ilgtermiņa ekonomisko ietekmi, bet arī būtiskumu, saskaņotību un Eiropas pievienoto vērtību; norāda, ka lēmumi saistībā ar instrumentiem reaģēšanai uz Covid-19 tika pieņemti milzīgā laika trūkumā, lai gan šie instrumenti tiks īstenoti līdz 2026. gadam; uzsver, ka ātrai reaģēšanai nevajadzētu notikt uz izdevumu pienācīgas kontroles rēķina, un tādēļ aicina Komisiju izdarīt secinājumus par šiem instrumentiem;

8. atgādina ANM nozīmi ekonomikas lejupslīdes pārvarēšanā pēc Covid-19 pandēmijas; atgādina, ka ANM īstenošanas modelis izvirza Komisijai daudz vieglākas prasības un mazina Komisijas kontroles slogu dalībvalstīm; pauž bažas par to, ka Revīzijas palāta savā ANM novērtējumā ir konstatējusi trūkumus Komisijas sākotnējā novērtējumā un *ex post* revīzijās un uzskata, ka dalībvalstu ziņošanas un kontroles sistēmās joprojām pastāv nepilnības; raizējas par to, ka šādu nepilnību dēļ ir nācies ieviest tā dēvētos kontroles atskaites punktus, kas liecina, ka attiecīgās dalībvalstu sistēmas plānu īstenošanas sākumā nebija pilnībā funkcionējošas un tādējādi radīja risku ANM izdevumu pareizībai un Savienības finanšu interešu aizsardzībai;

9. uzsver interešu konfliktu risku gadījumos, kad Savienības budžeta izpildē iesaistītos jebkura līmeņa dalībniekus var kompromitēt ar ekonomiskām interesēm nesaistīti iemesli; norāda uz ļoti sadrumstaloto tiesisko regulējumu dalībvalstīs un reģionos attiecībā uz interešu konfliktiem un aicina Komisiju sniegt norādījumus par juridiskās noteiktības nodrošināšanu un vienotas interpretācijas un piemērošanas veicināšanu; piekrīt Revīzijas palātas Īpašajā ziņojumā 06/2023 paustajam apsvērumam, ka "datizrace, ko veic, salīdzinot informāciju no dažādiem avotiem, var palīdzēt atklāt iespējamos interešu konfliktus";

10. uzsver Eiropas Biroja krāpšanas apkarošanai (*OLAF*), Eiropas Prokuratūras (*EPPO*), Eiropas Savienības Aģentūras tiesu iestāžu sadarbībai krimināllietās (*Eurojust*) un Eiropas Savienības Aģentūras tiesībaizsardzības sadarbībai (Eiropols) lomu cīņā pret korupciju; aicina vēl vairāk stiprināt *EPPO* un *OLAF* kapacitāti, kā arī šo struktūru savstarpējo sadarbību, un labāk definēt to kompetences; atzinīgi vērtē *EPPO* centienus izmeklēt krāpšanu un citus noziedzīgus nodarījumus, kas skar Savienības finanšu intereses, un saukt pie atbildības par tiem un uzsver, cik būtiska ir tās pilnīga neatkarība un objektivitāte, lai tā varētu efektīvi pildīt savas funkcijas; atgādina, ka ir svarīgi nodrošināt *EPPO* un *OLAF* pietiekamus finanšu resursus un cilvēkresursus; prasa izstrādāt kopīgus pretkorupcijas noteikumus, kas piemērojami visiem Savienības struktūru darbiniekiem, un aicina noteikt, ka iestāžu pārredzamības reģistrs ir obligāts visām ES iestādēm un aģentūrām, lai nodrošinātu, ka netiek ietekmēta neatkarība, kas tiek prasīta no dažām ES iestādēm; atkārtoti uzsver nepieciešamību pastiprināt centienus cīņā pret krāpšanu gan Savienības, gan dalībvalstu līmenī, cieši sadarbojoties ar *EPPO* un *OLAF*;

11. uzsver tiesiskuma situācijas pasliktināšanos dažās dalībvalstīs un uzsver tiesiskuma nosacītības mehānisma lielo nozīmi Savienības budžeta aizsardzībā; aicina Komisiju pilnībā izmantot pieejamos instrumentus, lai novērstu acīmredzamu Savienības vērtību nopietna pārkāpuma risku, un nekavējoties izmantot Nosacītības regulu, ja tiesiskuma pārkāpumi var ietekmēt Savienības finanšu intereses; atbalsta Savienības līdzekļu bloķēšanu, kamēr pilnībā nav izpildīti nosacījumi, un nepadošanos šantāžai; mudina Komisiju nodrošināt vienotu, visaptverošu un integrētu pieeju dažādiem fondiem un likumdošanas instrumentiem un izvairīties no tehnokrātiskas un pretrunīgas pieejas attiecībā uz dažādiem finanšu instrumentiem;

12. uzsver nepieciešamību tiesiskuma principa kontekstā nodrošināt skaidrus standartus un efektīvu varas dalīšanu; uzsver, ka visām Savienības iestādēm un struktūrām būtu pilnībā jāievēro tiesiskuma princips un tiesu iestāžu neatkarība un jāatturas darboties kā disciplinārajai palātai ārpus neatkarīgās tiesu sistēmas; uzsver, ka tiesību aktu pārkāpumu gadījumā atbildīgām vajadzētu būt attiecīgajām Savienības iestādēm vai struktūrām vai valsts iestādēm; uzsver, ka ir jāizvairās no netaisnīgas denonsēšanas vai trauksmes celšanas procedūrām un ka šādu procedūru pamatā vajadzētu būt skaidriem tiesiskuma standartiem;

13. ņem vērā pasākumus, ko Komisija 2022. gadā veica saskaņā ar Nosacītības regulu, taču uzskata, ka tie ieviesti ar ievērojamu kavēšanos un pēc ilgstošas politiskas izvērtēšanas; aicina Komisiju veikt rūpīgus novērtējumus un nodrošināt atbilstošus kontroles mehānismus, lai garantētu pareizu finanšu pārvaldību un Savienības budžeta aizsardzību pašreizējos un turpmākos gadījumos, kad Savienības vērtību un tiesiskuma neievērošana ietekmē vai var ietekmēt Savienības finanšu intereses;

14. atzinīgi vērtē vienošanos, kas panākta sarunās par pārskatītajiem Savienības finanšu noteikumiem 2023. gada decembrī; īpaši atzinīgi vērtē uzlabojumus, kas saistīti ar Savienības līdzekļu izsekošanu, izmantojot digitālos rīkus un sadarbspēju, kas stiprinās Savienības finanšu interešu aizsardzību, agrīnas atklāšanas un izslēgšanas sistēmas (*EDES*) mērķtiecīgu attiecināšanu uz dalītu pārvaldību pēc 2027. gada DFS, atsauci uz tiesiskuma nosacījumu mehānismu un LES 2. pantā noteiktajām Savienības vērtībām, kā arī iespēju racionalizēt atbalstu mazajiem un vidējiem uzņēmumiem un individuāliem pieteikumu iesniedzējiem, ieviešot ļoti mazas vērtības dotācijas;

15. atgādina Komisijai, ka visiem tiesību aktu priekšlikumiem ar būtisku ekonomisku, sociālu un vidisku ietekmi ir jāpievieno pamatoti un rūpīgi izstrādāti ietekmes novērtējumi, tostarp par to ietekmi uz Savienības pilsoņu dzīves dārdzību, atbalsta saņēmēju un pārvaldes birokratizācijas līmeni, kā arī ar dzimumu līdztiesību saistītiem jautājumiem, lai garantētu Savienības budžeta taisnīgu sadali; uzsver, ka tā ir daļa no Komisijas labāka regulējuma programmas; uzsver, ka Komisijai ietekmes novērtējumi būtu jāveic pilnīgi neitrāli un objektīvi; turklāt sagaida, ka Komisija uzlabos attiecīgo risinājumu izmaksu un ieguvumu analīzi, paaugstinot dažādu ieinteresēto personu ar atšķirīgiem viedokļiem aktivitātes rādītāju atklātā sabiedriskā apspriešanā;

16. uzsver, ka dzimumu līdztiesība ir viena no Savienības pamatā esošajām vērtībām un ir nostiprināta ES Pamattiesību hartā; atgādina par Savienības pastāvīgo apņemšanos politikas veidošanā integrēt dzimumu līdztiesības aspektu, lai apzinātu un novērstu nevienlīdzību, raugoties uz to arī kā nepieciešamu nosacījumu Savienības izaugsmes, nodarbinātības un sociālās kohēzijas mērķu sasniegšanai; uzsver, ka ir svarīgi jo īpaši turpināt centienus ievērot dzimumu līdztiesības principu budžeta plānošanā, piemēram, īstenojot izmēģinājuma metodiku dzimumu līdztiesības izdevumu izsekošanai daudzgadu finanšu shēmā, lai nodrošinātu, ka dzimumu līdztiesības aspekta integrēšana Savienības budžetā norit ar panākumiem;

17. atgādina, ka izdevumu jomas, uz kurām attiecas sarežģītāki noteikumi un atbilstības kritēriji, ir pakļautas lielākam kļūdu riskam un rada pārmērīgu administratīvo slogu atbalsta saņēmējiem, jo īpaši jaunpienācējiem; atkārtoti uzsver nepieciešamību pēc iespējas vienkāršot Savienības izdevumu programmas, panākot līdzsvaru ar stingrām pārbaudēm un kontroles pasākumiem; uzsver, ka Savienības līdzekļu pārvaldības, ziņošanas un revīzijas digitalizācija ir būtiska, lai uzlabotu potenciālo atbalsta saņēmēju taisnīgu piekļuvi un padarītu līdzekļu pārvaldību efektīvāku un pārredzamāku visiem iedzīvotājiem;

18. pauž bažas par to, ka vairāku nozaru regulu, kas reglamentē dažādas Savienības politikas jomas, piemēram, kohēzijas politiku, novēlota pieņemšana būtiski aizkavēja 2021.–2027. gada plānošanas perioda īstenošanu; vēlreiz mudina Komisiju un dalībvalstis veikt visus vajadzīgos pasākumus, lai turpinātu paātrināt politikas īstenošanu uz vietas, nodrošinot labāku ģeogrāfisko līdzsvaru, vienlaikus lielu vērību pievēršot noteikumu ievērošanai, projektu kvalitātei, rezultātu sasniegšanai un Savienības finanšu interešu aizsardzībai; šajā sakarībā uzsver, ka neizpildītās saistības pakļauj riskam Savienības budžetu, iespējams, izraisot ievērojamu saistību atcelšanu, kas savukārt mazinātu Savienības budžeta ietekmi; prasa Komisijai norādīt budžeta izpildes apstiprinātājiestādei pasākumus, ko tā plāno veikt, lai novērstu šādu situāciju;

19. aicina Komisiju īstenot tādas iniciatīvas kā tehniskā palīdzība, lai pastāvīgi paaugstinātu līdzekļu apguves līmeni dalībvalstīs; aicina Komisiju cieši uzraudzīt īstenošanas gaitu dalībvalstīs, jo īpaši nepietiekamas izpildes un zema apguves līmeņa gadījumos, un iesniegt budžeta izpildes apstiprinātājiestādei atsevišķu analīzi par katru valsti, apzinot atkārtoti vērojamās problēmas, kā arī pasākumus, kas veikti situācijas optimizēšanai;

20. uzsver Savienības kohēzijas politikas nozīmi Savienības reģionu ekonomiskajai un teritoriālajai konverģencei un attīstībai, kā arī Eiropas sociālo tiesību pīlāra īstenošanas atbalstam; uzsver kohēzijas fondu sinerģiju, koordinējot tos ar citām Savienības programmām, jo īpaši ar ANM, lai maksimāli palielinātu publisko izdevumu ietekmi un efektivitāti;

I NODAĻA

Daudzgadu finanšu shēma (DFS)

Eiropas Revīzijas palātas ticamības deklarācija un budžeta un finanšu pārvaldība

Pārskatu ticamība

21. atzinīgi vērtē to, ka Revīzijas palāta savā gada pārskatā par 2022. finanšu gada budžeta izpildi ([1]) konstatē, ka Eiropas Savienības konsolidētie pārskati par 2022. gadu ir ticami; ar gandarījumu atzīmē, ka Revīzijas palāta katru gadu kopš 2007. gada ir sniegusi pozitīvu atzinumu par pārskatu ticamību;

22. norāda, ka 2022. gada 31. decembrī kopējās saistības bija 577,2 miljardi EUR salīdzinājumā ar 445,9 miljardiem EUR kopējo aktīvu; norāda, ka starpību, kas ir 131,3 miljardi EUR, veidoja (negatīvie) neto aktīvi, kuros ietilpst rezerves un tā Savienībai līdz 2022. gada 31. decembrim jau radušos izdevumu daļa, kas jāfinansē no nākotnes budžetiem;

23. norāda, ka 2022. gada beigās saņēmējiem radušos, bet vēl nepieprasīto attiecināmo izdevumu aplēstā vērtība, kas reģistrēta kā uzkrātie izdevumi, bija 148,7 miljardi EUR (2021. gadā – 129,9 miljardi EUR), no kuriem 22,6 miljardi EUR ir saistīti ar uzkrātajiem ANM izdevumiem;

24. norāda, ka, beidzoties pārejas periodam pēc Apvienotās Karalistes izstāšanās procesa, Komisija ir aplēsusi, ka bilances datumā Savienības kontos ir parādījušies neto debitoru parādi no Apvienotās Karalistes 23,9 miljardu EUR apmērā (2021. gadā – 41,8 miljardi EUR), un tiek lēsts, ka no tiem 9,1 miljards EUR tiks samaksāts 12 mēnešu laikā pēc pārskata datuma; uzskata, ka jebkuri no Apvienotās Karalistes saņemtie līdzekļi, kas pārsniedz aplēsto summu 9,1 miljarda EUR apmērā, būtu jāizmanto, lai samazinātu parādu, kas veidojies, Komisijai veicot aizņēmumu un aizdevumu darbības;

25. norāda, ka Revīzijas palāta ir novērtējusi neprovocētā un nepamatotā Krievijas agresijas kara pret Ukrainu ietekmi uz Savienības kontiem; atzinīgi vērtē Revīzijas palātas secinājumu, ka šī ietekme ir pienācīgi ņemta vērā un atspoguļota konsolidētajos gada pārskatos;

26. atzinīgi vērtē Revīzijas palātas secinājumu, ka aktīvi, saistības, ieņēmumi un izdevumi, tostarp tie, kas saistīti ar Eiropas Atveseļošanas instrumentu *NextGenerationEU* (*NGEU*), konsolidētajos gada pārskatos ir atspoguļoti patiesi;

Savienības ieņēmumu un izdevumu likumība un pareizība

27. pauž nožēlu par to, ka Revīzijas palāta ceturto gadu pēc kārtas sniegusi negatīvu atzinumu par Savienības budžeta izdevumu likumību un pareizību; uzsver, ka ir svarīgi stiprināt Komisijas un dalībvalstu kontroles mehānismus, ko Revīzijas palāta uzskata par neuzticamiem, tādējādi apdraudot gada pārvaldības un snieguma ziņojuma (*AMPR*) ticamību; ņem vērā Revīzijas palātas secinājumu, ka ieņēmumos nav būtisku kļūdu un ka Revīzijas palātas pārbaudītās pārvaldības sistēmas kopumā bija efektīvas;

28. pauž bažas, ka atbilstoši Revīzijas palātas aplēsēm kļūdu līmenis 2022. gada izdevumos ir 4,2 %, kas vairāk nekā divkārt pārsniedz būtiskuma slieksni; norāda, ka tas ir sliktāks rādītājs salīdzinājumā ar iepriekšējiem diviem gadiem (3 % 2021. gadā un 2,7 % 2020. gadā); ar bažām norāda, ka Revīzijas palāta konstatēja būtiskas problēmas uz atlīdzināšanu balstītajos izdevumos, kas veido 66 % no Revīzijas palātas revīzijas datu kopas, kurā aplēstais kļūdu līmenis ir 6 %; pieņem zināšanai, ka Revīzijas palātas konstatēto kļūdu ietekme novērtēta gan kā būtiska, gan visaptveroša attiecībā uz gada apstiprinātajiem izdevumiem;

29. norāda, ka Komisijas pašas aplēses par risku maksājumu veikšanas brīdī 2022. gadā ir 1,9 % (līdzīgi kā 2020. un 2021. gadā), kas ir zem būtiskuma sliekšņa; norāda, ka Komisijas aplēstais risks slēgšanas brīdī pēc *ex post* pārbaužu un korekciju piemērošanas ir 0,9 %; norāda uz atšķirībām starp Revīzijas palātas aprēķināto kopējo kļūdu īpatsvaru un Komisijas risku maksājumu veikšanas brīdī, kas ir novērotas attiecībā uz kopējiem Savienības budžeta izdevumiem 2022. gadā, lai gan ne visās izdevumu jomās; norāda, ka tās, tāpat kā iepriekš, ir īpaši pamanāmas 1. un 2. izdevumu kategorijā; atzīmē faktu, ka Komisijas aplēses par risku maksājumu veikšanas brīdī konsekventi ir zemākā diapazonā vai ir zemākas par Revīzijas palātas statistiskajām aplēsēm; atzinīgi vērtē Revīzijas palātas aplēsi par kļūdu līmeni kā būtisku esošo risku rādītāju; aicina veidot vienotu izpratni, lai izvairītos no šādām atšķirībām starp Revīzijas palātas kopējo kļūdu īpatsvaru un Komisijas risku maksājumu veikšanas brīdī;

([1]) OV C, C/2023/103, 4.10.2023.

30. ar bažām norāda, ka Revīzijas palāta uzskata, ka Komisijas veiktais riska novērtējums, visticamāk, nepietiekami novērtēs riska līmeni vairākās jomās; pauž bažas arī par Revīzijas palātas atkārtoti konstatētajiem trūkumiem dalībvalstu *ex post* pārbaudēs 2. izdevumu kategorijā, kuri mazina paļaušanos uz dalībvalstu veikto darbu;

31. uzsver, ka Revīzijas palātas ticamības deklarācijā sniegtā vispārējā aplēse par kļūdu līmeni Savienības budžetā ir aplēse par naudu, kuru nebūtu vajadzējis izmaksāt, jo tā netika izmantota saskaņā ar piemērojamajiem noteikumiem un regulām, nevis krāpšanas vai korupcijas rādītājs; pauž nožēlu, ka vispārējā aplēse par kļūdu līmeni Savienības budžetā katru gadu varētu radīt negatīvu iespaidu iedzīvotājiem;

32. atgādina, ka Revīzijas palātas revīzijas pieeja un metodika ir balstīta uz starptautiskiem revīzijas standartiem, kas paredz nejaušas, reprezentatīvas darījumu izlases pārbaudi, kuras rezultātā tiek aplēsts kļūdu īpatsvars; atgādina, ka Revīzijas palāta nošķir zema riska izdevumus, t. i., uz maksājumtiesībām balstītus maksājumus, uz kuriem attiecas vienkāršoti noteikumi, un augsta riska izdevumus, t. i., uz atmaksu balstītus maksājumus, uz kuriem attiecas sarežģīti noteikumi; norāda, ka attiecībā uz 2022. gada izdevumiem Revīzijas palāta ir atlasījusi 66 % no savas revīzijas datu kopas no augsta riska izdevumiem (63,2 % 2021. gadā) 110,1 miljarda EUR apmērā un 34 % no zema riska izdevumiem 56,7 miljardu EUR apmērā; norāda, ka Revīzijas palātas aplēstais kļūdu īpatsvars 2022. gadā (4,2 %) galvenokārt saistīts ar kategorijām "Kohēzija, noturība un vērtības" (2,5 % no kopējā kļūdu īpatsvara), "Dabas resursi un vide" (0,8 %), "Kaimiņattiecības un pasaule" (0,4 %) un "Vienotais tirgus, inovācija un digitālā joma" (0,3 %) – visas šīs jomas Revīzijas palāta uzskata par augsta riska izdevumu jomām; norāda, ka Komisija savā *AMPR* izdevumus iedala augstāka, vidēja un zemāka riska segmentos; norāda, ka Revīzijas palāta riska kategorijas izmanto galvenokārt, lai noteiktu izlases lielumu un galu galā pamatotu savu atzinumu par izdevumu likumību un pareizību, savukārt Komisijas izmantotās riska kategorijas palīdz noteikt jomas, kurām vadībai jāpievērš lielāka vērība, lai labotu kļūdas; uzsver, ka dažādu riska kategoriju izmantošana Revīzijas palātā un Komisijā traucē budžeta izpildes apstiprinātājiestādei veikt pārrakstīšanās kļūdu un būtisku administratīvu kļūdu salīdzinošu analīzi;

33. atgādina, ka Revīzijas palātas veiktā revīzija ir vērsta uz pārskata gadu; tomēr uzskata, ka Revīzijas palāta savā gada pārskatā ņem vērā vairāku gadu laikā izdarītos konstatējumus un pastiprināti pievēršas īpašajos ziņojumos aptvertajiem īpašajiem jautājumiem; norāda, ka atšķirībā no šīs metodes Komisija ņem vērā visu Savienības programmu un fondu dzīves ciklu, kas aptver vairākus gadus, kā arī korekcijas un atgūtās summas pēc pārskata gada beigām; tomēr uzskata, ka šīs atšķirīgās pieejas pilnībā neizskaidro lielās atšķirības kļūdu īpatsvara aplēsēs;

34. atgādina, ka Savienības izdevumu programmas pēc būtības ir daudzgadu programmas un ka ar tām saistītās kontroles sistēmas un pārvaldības cikli arī aptver vairākus gadus; atgādina, ka Komisijas aplēsēm par risku slēgšanas brīdī ir daudzgadu perspektīva, kurā ņemtas vērā vairāku gadu laikā veiktās korekcijas un atgūtās summas; norāda, ka Komisijas pieeja, kā noteikts kontroles stratēģijās, ir balstīta uz pārbaudēm, kuru mērķis ir pārbaudīt atbilstību Savienības noteikumiem, lai galu galā noteiktu, vai līdzekļi no saņēmējiem ir jāatgūst; norāda, ka maksājumu veikšanas brīdī pastāvošā riska diapazons, kas noteikts kā daļa no šīs pieejas, atgādina lielāko daļu Revīzijas palātas aplēstā kļūdu īpatsvara un Komisija to uzskata par vislabāko aplēsi, lai raksturotu Savienības budžeta pakļautību riskam;

35. uzskata, ka abas pieejas kalpo dažādiem mērķiem un tām ir savas priekšrocības, trūkumi, stiprās un vājās puses, un tās jāizmanto kā savstarpēji papildinošas, vienlaikus izprotot atšķirības un īpatnības, piemēram, katras iestādes izmantotos dažādos kļūdu jēdzienus un riska kategorijas; uzskata Revīzijas palātas aprēķināto kļūdu īpatsvaru par svarīgu rādītāju, kas atspoguļo atbilstību Savienības budžeta izpildes likumībai un pareizībai; pauž bažas par Revīzijas palātas un Komisijas sniegto rādītāju būtiskajām atšķirībām attiecībā uz Komisijas pusē konstatētajiem trūkumiem; šajā sakarā atzinīgi vērtē Revīzijas palātas konstatējumus, apsvērumus un ieteikumus kā ļoti noderīgu ieguldījumu budžeta pārvaldības un izpildes turpmākā uzlabošanā dažādos pārvaldības veidos un no visu attiecīgo ieinteresēto personu puses; pauž nožēlu, ka riska analīzē vien nav ņemti vērā īstenoto projektu reālie rezultāti, kvalitāte, ilgtspēja un Eiropas pievienotā vērtība; atkārtoti pauž atbalstu Revīzijas palātas revīzijas pieejai un metodikai, kurā būtu jākvalificē korektīvo pasākumu ietekme uz kopējo kļūdu līmeni, un aicina Komisiju sadarboties ar Revīzijas palātu, lai veicinātu saskaņošanu un nodrošinātu salīdzināmākus rādītājus;

36. norāda, ka vairākos jautājumos Revīzijas palātas un Komisijas konstatējumi ir līdzīgi, jo īpaši attiecībā uz galvenajiem pārkāpumu avotiem kategorijā "Kohēzija" un augstākiem riskiem, kas raksturīgi tirgus pasākumiem un lauku attīstībai kategorijā "Dabas resursi un vide"; norāda, ka konkrēti kohēzijas jomā Komisija ne vienmēr uzskata par neattiecināmiem dažus attiecināmības kļūdu gadījumus, ko konstatējusi un kvantitatīvi novērtējusi Revīzijas palāta; Komisijai nav juridiskā pamata, lai kļūdu kvalificētu kā pārkāpumu, kas jālabo saskaņā ar definīciju, kura noteikta Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2021/1060 ([2]) ("Kopīgo noteikumu regula" jeb KNR)

([2]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1060 (2021. gada 24. jūnijs), ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu Plus, Kohēzijas fondu, Taisnīgas pārkārtošanās fondu un Eiropas Jūrlietu, zvejniecības un akvakultūras fondu un finanšu noteikumus attiecībā uz tiem un uz Patvēruma, migrācijas un integrācijas fondu, Iekšējās drošības fondu un Finansiāla atbalsta instrumentu robežu pārvaldībai un vīzu politikai (OV L 231, 30.6.2021., 159. lpp.).

2. panta 36. punktā, un tādējādi Komisija nevar turpināt finanšu korekciju procedūras, un šādas kļūdas neiekļūtu Komisijas aplēsē par risku maksājumu veikšanas brīdī;

37. atzinīgi vērtē to, ka Komisija ir uzlabojusi ziņošanu par preventīviem un korektīviem pasākumiem, lai aizsargātu Savienības budžetu no nelikumīgiem un nepareiziem izdevumiem; norāda, ka Komisija ir precizējusi, ka kopējā summa, par kuru gada pārvaldības un snieguma ziņojumā (*AMPR*) ziņots kā par finanšu korekcijām un atgūtajām summām (4,95 miljardi EUR), ietver preventīvus un korektīvus pasākumus, ko veikusi Komisija un dalībvalstis; norāda, ka Komisija ir ziņojusi par neto korekcijām 734 miljonu EUR apmērā un no galasaņēmējiem atgūtiem nepamatotiem maksājumiem 195 miljonu EUR apmērā;

38. norāda, ka Revīzijas palāta, īstenojot savas pilnvaras, neizmeklē krāpšanu, bet ņem vērā krāpšanas risku; norāda, ka Revīzijas palāta pārsūta *EPPO* informāciju saistībā ar aizdomām par noziedzīgiem nodarījumiem, kas ietilpst tās kompetencē, un *OLAF* – saistībā ar aizdomām par krāpšanu, korupciju vai citām nelikumīgām darbībām, kuras ietekmē Savienības finanšu intereses un konstatētas, veicot revīzijas; norāda, ka 2022. gadā Revīzijas palāta ziņoja *OLAF* par 14 gadījumiem, kad pastāv aizdomas par krāpšanu, un vienlaikus ziņoja *EPPO* par 6 no šiem gadījumiem, kā rezultātā līdz šim ir veiktas 6 *OLAF* izmeklēšanas un 3 *EPPO* izmeklēšanas;

Budžeta un finanšu pārvaldība

39. atzinīgi vērtē to, ka 2022. gadā tika izmantoti 98,5 % no pieejamajām saistību apropriācijām (179,4 miljardi EUR no 182,2 miljardiem EUR); norāda, ka pieejamās apropriācijas pārsniedza DFS maksimālo apjomu 179,9 miljardu EUR apmērā, jo, izmantojot visu DFS pieejamo elastību, tika izmantoti īpaši instrumenti, kuru izmantošanu pamatoja neparedzēti notikumi; norāda, ka tika izmantoti 98,1 % no maksājumu apropriācijām (167,3 miljardi EUR no pieejamajiem 170,6 miljardiem EUR); izsaka atzinību Komisijai un budžeta lēmējinstitūcijai par izlēmīgo un elastīgo budžeta izmantošanu, reaģējot uz problēmām, ar kurām bija jāsaskaras 2022. gadā;

40. ar bažām norāda, ka kopējās neizpildītās saistības, kas nākotnē kļūst par parādiem, ja netiek atceltas, 2022. gadā sasniedza visu laiku augstāko līmeni 450 EUR miljardu apmērā, ko izraisīja gan palielinātās saistības saistībā ar *NGEU* (ar visiem valstu atveseļošanas un noturības plāniem, kas tika pieņemti 2022. gadā), gan gausais 2021.–2027. gada plānošanas perioda īstenošanas sākums; norāda, ka Komisija sagaida, ka šī summa 2023. gadā turpinās palielināties līdz 460 miljardiem EUR, un paredz samazinājumu no 2024. līdz 2027. gadam, kad būtu jāizmaksā gan *NGEU*, gan 2021.–2027. gada plānošanas periodam atvēlētās summas, par kurām uzņemtas saistības; norāda, ka aizdevumi aptuveni 90 miljardu EUR apmērā netiks izmantoti, un atgādina, ka Komisija un dalībvalstis patlaban kavē maksājumu grafiku, kas noteikts īstenošanas lēmumā, ar kuru apstiprina to nacionālos atveseļošanas un noturības plānus (ANP); norāda, ka saistības daudzgadu finanšu shēmā joprojām pieaug un turpmākajos gados turpinās pieaugt, jo plānošanas periods sākās lēni un maksājumi tiek veikti vēl vēlāk;

41. uzsver, ka atvēlētais laiks 2021.–2027. gada DFS dalīti pārvaldīto fondu īstenošanai ir īsāks nekā iepriekšējās daudzgadu finanšu shēmās, jo uz perioda pēdējo gadu attiecas n+2 noteikums; apzinās problēmas, kas saistītas ar apvienoto DFS un *NGEU* līdzekļu pārvaldību un kontroli to apjoma un dažādo pārvaldības, plānošanas, īstenošanas un kontroles mehānismu dēļ; ar bažām atzīmē būtiski atšķirīgos līdzekļu apguves līmeņus dalībvalstīs; pauž nožēlu, ka Komisija sadarbībā ar dalībvalstīm nav veikusi pietiekami daudz iniciatīvu, lai paaugstinātu programmu līdzekļu apguves spēju un tādējādi krasi un ilgstoši samazinātu neizpildītās saistības; prasa Komisijai veikt visus nepieciešamos pasākumus un sniegt administratīvo atbalstu dalībvalstīm, kas jo īpaši vajadzīgs, lai uzlabotu to līdzekļu apguves spēju;

42. uzsver, ka Komisijas prognozes par neizpildīto saistību samazināšanu ir balstītas uz pieņēmumiem, ka dalībvalstis efektīvi pieliks lielākas pūles, lai paātrinātu 2021.–2027. gada dalīti pārvaldīto fondu apguvi un ka maksājumu maksimālā apjoma automātiskas tehniskās korekcijas ir pietiekamas, lai segtu maksājumu vajadzības; pauž bažas, ka šie divi pieņēmumi var netikt izpildīti, tādējādi radot ļoti bīstamu situāciju Savienības budžetam;

43. ņem vērā Revīzijas palātas brīdinājumu, ka attiecībā uz 2021.–2027. gada KNR dalītajā pārvaldībā esošo finansējumu saistību atcelšanas risks ir ievērojami palielinājies, ko izraisījuši vairāki faktori, proti, lēnais sākums nozaru specifisko noteikumu novēlotas pieņemšanas dēļ, atlikušo Eiropas strukturālo un investīciju (ESI) fondu un *NGEU* finansējuma prioritāšu noteikšana, fakts, ka šiem fondiem ir par vienu gadu īsāks maksājumu termiņš salīdzinājumā ar iepriekšējo DFS periodu, un pārklāšanās ar *NGEU* maksājumiem līdz 2026. gadam; tāpēc uzsver Revīzijas palātas 2021. gada ieteikumu Komisijai nodrošināt papildu konsultatīvo atbalstu valstu iestādēm, lai visas struktūras, kas ir atbildīgas par šo fondu pārvaldību un kontroli, varētu nodrošināt pareizu finanšu pārvaldību;

44. atzinīgi vērtē NVO būtisko nozīmi pilsoniskās sabiedrības pārstāvībā un Līgumos un Eiropas Savienības Pamattiesību hartā ("Harta") nostiprināto vērtību veicināšanā un aizsardzībā, īstenojot no Savienības budžeta finansētas programmas un projektus, pilnībā ievērojot Savienības finanšu noteikumus un aizsargājot Savienības finanšu intereses; aicina nodrošināt, lai visi Savienības finansējuma saņēmēji, tostarp NVO, kas ir ļaunprātīgi izmantojušas vai nelikumīgi piesavinājušās Savienības līdzekļus vai iesaistījušās darbībās, kas ir pretrunā Savienības vērtībām, tostarp kūdīšanā uz terorismu un naida runu un vardarbības, politiskā un reliģiskā ekstrēmisma atbalstīšanā vai slavināšanā, tiktu iekļauti agrīnas atklāšanas un izslēgšanas sistēmā (*EDES*) un tiem tiktu liegta piekļuve Savienības iestādēm un finansēšanas programmām; uzskata, ka krāpšana, interešu konflikti, dubultā finansēšana, korupcija un nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšana vai piesavināšanās ir jānovērš un jārisina visās situācijās un attiecībā uz visiem atbalsta saņēmējiem neatkarīgi no to veida un juridiskā statusa (kā norādīts Parlamenta 2024. gada 17. janvāra rezolūcijā par ES budžeta finansētu nevalstisko organizāciju pārredzamību un pārskatatbildību); aicina Komisiju īstenot minētajā rezolūcijā sniegtos ieteikumus;

45. ar bažām norāda, ka Savienības parāds ir palielinājies no 236,7 miljardiem EUR 2021. gadā līdz 344,3 miljardiem EUR 2022. gadā; norāda, ka no visa parāda tikai *NGEU* neatmaksājamā atbalsta daļa (185,6 miljardi EUR jeb 53,9 %) rada procentu likmju risku Savienības budžetam; atzīmē, ka, pieaugot tirgus procentu likmēm, jaunā *NGEU* finansējuma izmaksas pieauga no 0,14 % 2021. gada otrajā pusē līdz 1,24 % 2022. gada pirmajā pusē un vēl vairāk pieauga līdz 2,60 % 2022. gada otrajā pusē, kā rezultātā 2022. gadā *NGEU* procentu maksājumi bija 0,5 miljardi EUR, un 2023. gadā tika prognozēts ievērojams pieaugums; pauž bažas par procentu likmju būtisko pieaugumu kopš 2020. gada, kas rada lielāku finansiālo slogu gada budžetam; atgādina arī, ka *NGEU* aizņēmumu atmaksa jāsāk 2028. gadā un jāpabeidz līdz 2058. gadam, un tas prasīs pietiekamus finanšu līdzekļus; norāda, ka Savienības budžeta maksimāla izmantošana 2022. gadā, izmantojot visu pieejamo elastību, neļauj atmaksāt parādus, ja vien netiek veikti samazinājumi citās Savienības izdevumu jomās; aicina dalībvalstis izstrādāt un vienoties par atmaksas plānu no jauniem pašu resursiem, neradot negatīvu ietekmi uz jauno DFS;

46. norāda, ka kopš 2022. gada decembra Komisijai ir jauna parāda pārvaldības stratēģija, proti, "diversificēta finansēšanas stratēģija", kas sastāv no metodēm un finansēšanas instrumentiem, ko izmanto valsts emitenti; atgādina par Revīzijas palātas Īpašo ziņojumu 16/2023 par *NGEU* parāda pārvaldību, kurā secināts, ka Komisija ātri izveidoja savu parāda pārvaldības sistēmu, kas ļauj savlaicīgi sākt aizņēmumu operācijas un atbilst visām normatīvajām prasībām attiecībā uz parāda portfeli un riska pārvaldību;

47. atbalsta Revīzijas palātas ieteikumu, ka Komisijai būtu jārīkojas aktīvāk, lai nodrošinātu, ka instrumentiem, kas pieejami iedarbības risku mazināšanai, ir pietiekama kapacitāte;

48. norāda, ka Savienības budžeta kopējā pakļautība riskam aizdevumu garantiju un iespējamo saistību dēļ pieauga līdz 248,3 miljardiem EUR, no kuriem 57,8 miljardi EUR papildu drošības pasākumiem ir nodrošināti ar kopējā uzkrājumu fonda ("*CPF*") starpniecību; norāda, ka augstākas procentu likmes prasa arī augstāku uzkrājumu likmi nākotnē;

49. norāda, ka Komisija 2022. gadā mainīja kārtību, kādā tā ziņo par iespējamām saistībām savos konsolidētajos pārskatos, padarot salīdzināšanu pa gadiem ārkārtīgi sarežģītu un ilgu; aicina Komisiju skaidrāk ziņot par savu gada pārskatu, lai atvieglotu secinājumu izdarīšanu un analīzi, ņemot vērā arī budžeta izpildes apstiprināšanas procedūru;

50. norāda, ka Savienības budžeta pakļautība riskam saistībā ar maksājumiem Ukrainai 2022. gadā palielinājās līdz 15,6 miljardiem EUR, ar saistītajiem uzkrājumiem; ar bažām norāda, ka attiecībā uz MFP+ atbalstu Ukrainai 18,0 miljardu EUR vērtībā, par ko vienojās 2022. gada beigās un ko izmaksāja visā 2023. gadā, nebija nepieciešami *CPF* uzkrājumi, lai segtu saistību nepildīšanas riskus, kas, kā minēts Atzinumā 07/2022, rada būtisku risku Savienības budžetam; vērš uzmanību uz to, ka iespējamie zaudējumi saistībā ar MFP+ būs jāsedz no turpmākajiem Savienības budžetiem vai no budžeta "rezerves" starp DFS maksimālo apjomu un pašu resursu maksimālo apjomu; aicina Komisiju paredzēt papildu pasākumus, lai aizsargātu Savienības budžetu no turpmākiem zaudējumiem saistībā ar MFP+;

51. norāda, ka 2022. gadā būtiski pieauga patēriņa cenu inflācija un vairākos veidos ietekmēja Savienības budžetu, samazinot Savienības budžeta relatīvo apjomu, kā arī samazinot Savienības līdzekļu efektivitāti mērķu sasniegšanā tādā mērā, kā sākotnēji plānots; uzskata, ka augsta inflācija ietekmē ieņēmumu daļu no dažādiem avotiem, izraisot NKI balstītu pašu resursu neto samazinājumu; stingri atbalsta Revīzijas palātas ieteikumu Komisijai izvērtēt inflācijas pieauguma ietekmi uz Savienības budžetu, lai proaktīvi piemērotu ietekmes mazināšanas pasākumus;

52. atzinīgi vērtē Komisijas izstrādātās un uzturētās tiešsaistes pārredzamības platformas, kas sniedz datus par Savienības izdevumu programmu īstenošanu un ļauj meklēt pēc atbalsta saņēmējiem Savienības finansējumu un projektus, piemēram, finanšu pārredzamības sistēmu, kas sniedz informāciju par Savienības finansējumu tiešā un netiešā pārvaldībā, ANM rezultātu pārskatu, kohēzijas atvērto datu platformu un platformu *Kohesio*;

53. pieņem zināšanai Komisijas metodiku dzimumu līdztiesības aspektu izsekošanai izdevumos no 2023. gada; atgādina, ka tikai 2 % no Savienības budžeta ir novērtēti kā tādi, kuru galvenais mērķis ir uzlabot dzimumu līdztiesību; aicina Komisiju uzlabot šo rādītāju, integrējot dzimumu līdztiesības aspektu jau programmu izstrādes sākumā; atkārtoti norāda, ka ir vajadzīga sīkāka informācija, lai varētu pilnībā izprast lielāko daļu (73 %) izdevumu, kuru potenciāls veicināt dzimumu līdztiesību šobrīd tiek vērtēts kā nulle; ar bažām norāda, ka Revīzijas palātas publicētajā Īpašajā ziņojumā 10/2021 apstiprināts, ka Savienības budžeta ciklā vēl netiek pietiekami ņemta vērā dzimumu līdztiesība, jo lielā mērā trūkst svarīgu elementu – piemēram, dzimumaspekta analīzes, ar dzimumu saistītu mērķu, rādītāju un pārskatatbildības, ko panāk ar ziņošanu;

54. atkārtoti aicina izveidot īpašu budžeta pozīciju dzimumu līdztiesībai, jo īpaši programmā *Daphne*, ņemot vērā dzimumbalstītas vardarbības krīzi, ar ko saskaras Savienība; uzsver, ka ir svarīgi, palielinot tās resursus, stiprināt īpašo iniciatīvu *Daphne*, it sevišķi pasākumus, kuru mērķis ir apkarot visu līmeņu un visu veidu dzimumbalstīto vardarbību pret sievietēm un meitenēm un vardarbību ģimenē, kā noteikts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2021/692 ([3]) 7. panta 6. punktā, un pienācīgi atbalstīt cietušās personas; turklāt uzsver, ka ir svarīgi izmantot Eiropas strukturālos un investīciju fondus, piemēram, Eiropas Sociālo fondu Plus (ESF+), lai veicinātu dzimumu līdztiesību, sieviešu nodarbinātību, pilnvērtīgu iespēju nodrošināšanu sievietēm, sieviešu uzņēmējdarbību, vadības uzņemšanos un vadošu amatu ieņemšanu, kā arī ilgtermiņa aprūpes iestādes; norāda, ka *FEMM* komitejas pasūtīts pētījums ([4]) rāda, ka subsīdijas un atbalsts paketes "Gatavi mērķrādītājam 55 %" satvarā bieži ir izstrādāts tā, ka priekšroka ir vīriešiem salīdzinājumā ar sievietēm un marginalizētām grupām, un tā ir arī attiecībā uz citiem politikas pasākumiem, programmām un finansējumu zaļās pārkārtošanās jomā;

Ieteikumi

55. stingri atbalsta ieteikumus, ko Revīzijas palāta sniegusi savā gada ziņojumā par budžeta izpildi 2022. finanšu gadā ("Gada ziņojums par 2022. finanšu gadu") ([5]), kā arī attiecīgajos īpašajos ziņojumos; aicina Komisiju tos nekavējoties īstenot un informēt budžeta izpildes apstiprinātājiestādi par īstenošanas gaitu;

56. aicina Revīzijas palātu:

i) nošķirt kļūdu veidus un padarīt caurskatāmāku to kļūdu īpatsvaru, ko izraisījusi līdzekļu piesavināšanās lielā apmērā, krāpšana vai citas noziedzīgas darbības, kā arī administratīvā uzraudzība vai noteikumu nepareiza piemērošana;

ii) intensīvāk vērtēt arī īstenoto projektu kvalitāti, Eiropas pievienoto vērtību, ilgtspēju, sniegumu un lietderību;

57. jo īpaši aicina Komisiju:

i) sadarboties ar Revīzijas palātu, lai palielinātu izpratni par abām pieejām un to konverģenci un salīdzināmību pārkāpumu novēršanai;

ii) veikt tās aplēšu par risku finanšu gada, par kuru slēgtas programmas, slēgšanas brīdī uzticamības *ex post* novērtējumu un šā novērtējuma rezultātus iesniegt budžeta izpildes apstiprinātājiestādei;

iii) turpināt vienkāršot noteikumus un procedūras, neapdraudot kontroles kvalitāti; kā arī turpināt digitalizēt revīzijas procedūras;

iv) pastiprināt centienus uzlabot līdzekļu izlietojuma pārredzamību, tostarp attiecībā uz informāciju par galasaņēmējiem;

v) turpināt atbalstīt dalībvalstu iestāžu administratīvo spēju; apzināt veidus, kā palīdzēt dalībvalstīm paātrināt Savienības līdzekļu izmantošanu un samazināt neizpildīto saistību līmeni, jo īpaši dalītās pārvaldības fondos saskaņā ar Kopīgo noteikumu regulu;

vi) informācijas sniegšanas ietvaros ziņot par iespējamām saistībām un to, kāda ir Savienības budžeta ikgadējā pakļautība riskam, kas izriet no budžeta garantijām un finansiālās palīdzības trešām valstīm, un publiskot tās aplēsi par kopējo gada pakļautību riskam;

vii) nodrošināt pietiekamus pasākumus, lai aizsargātu Savienības budžetu pret dažādiem apzinātiem riskiem, jo īpaši *RAL* un parāda pieaugumu, pieaugošo budžeta pakļautību riskam, tostarp saistībā ar maksājumiem Ukrainai, pieaugošo inflāciju u. c.;

([3]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/692 (2021. gada 28. aprīlis), ar ko izveido programmu "Pilsoņi, vienlīdzība, tiesības un vērtības" un atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1381/2013 un Padomes Regulu (ES) Nr. 390/2014 (OV L 156, 5.5.2021., 1. lpp.).
([4]) https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2022/736899/IPOL_STU(2022)736899_EN.pdf.
([5]) OV C, C/2023/103, 4.10.2023.

viii) turpināt uzraudzīt iespējamo korupcijas un krāpšanas risku visos fondos, izmantojot atgriezenisko saiti no *EPPO* un *OLAF* veiktajām izmeklēšanām; kā arī veicināt *Archane* un *EDES* datubāzu sistēmu sistēmisku izmantošanu;

ix) nodrošināt un finansēt *EPPO* IT infrastruktūru tik ilgi, kamēr tas ir nepieciešams, lai *EPPO* ieviestu neatkarīgu un atbilstīgu IT sistēmu, tā nodrošinot netraucētu pāreju un nepieļaujot datu zudumu;

x) nodrošināt Savienības budžeta aizsardzību, vispārēji un sistemātiski izmantojot digitālas un automatizētas sistēmas ziņošanai, uzraudzībai un revīzijai, un turpmāko Finanšu regulas pārskatīšanu kontekstā steidzami izveidot obligātu integrētu un sadarbspējīgu sistēmu, par pamatu ņemot arī (bet ne tikai) esošos rīkus un datubāzes;

xi) pārveidot un uzlabot atveseļošanas un noturības rezultātu pārskatu, kā arī attiecīgo Komisijas ANM tīmekļa vietni, lai nodrošinātu, ka informācija par īstenošanu, sniegumu un rādītāju sasniegšanu tiek regulāri atjaunināta, ir precīza, skaidri strukturēta un pārredzama;

xii) nodrošināt revīziju rezultātu pārredzamību;

xiii) nodrošināt, ka visas dalībvalstis izmanto sistēmas un centrālos reģistrus, lai ziņotu par patiesajiem labuma guvējiem un galasaņēmējiem;

xiv) izvērtēt augstās inflācijas ietekmi uz Savienības budžetu vairāku gadu laikā un noteikt instrumentus, ar ko mazināt no inflācijas izrietošos galvenos riskus;

Savienības budžeta sniegums

58. norāda, ka Revīzijas palāta savā gada ziņojumā atkārtoti iekļāvusi darbu saistībā ar Savienības budžeta sniegumu; ar nožēlu atzīmē, ka attiecīgās nodaļas saturs ir ievērojami mazāk padziļināts nekā iepriekšējā gada pārskatā par sniegumu; jo īpaši pauž nožēlu par to, ka pašreizējā struktūrā saikne ar ilgtspējīgas attīstības mērķiem ir kļuvusi daudz mazāk pamanāma; norāda, ka Revīzijas palātas darbs snieguma novērtēšanā, kas iekļauts tās 2022. gada ziņojumā, galvenokārt ir saistīts ar īpašajos ziņojumos pausto konstatējumu apkopošanu;

59. norāda, ka Revīzijas palāta ir pārbaudījusi, kā tiek īstenoti 213 no tās 2019. gadā sniegtajiem ieteikumiem, no kuriem 179 bija adresēti Komisijai; norāda, ka 4 no 179 ieteikumiem vēl nebija jāīsteno līdz brīdim, kad tika veikts pēcpārbaudes pārskats, un ka no pārējiem 175 ieteikumiem Komisija ir pilnībā īstenojusi 101 (58 %), 26 vairumā aspektu (15 %), 24 dažos aspektos (13 %) un 17 (10 %) no tiem nav īstenojusi vispār; Revīzijas palāta nevarēja izdarīt secinājumus 7 gadījumos (4 %), kad revidējamā vienība tos nebija pieņēmusi vai bija pāragri novērtēt īstenošanu;

60. uzskata, ka pārskats par īpašajiem ziņojumiem, kas aptver Revīzijas palātas gada ziņojuma trešās nodaļas lielāko daļu, sniedz labu pārskatu par Revīzijas palātas sniegtajiem ziņojumiem, kas attiecas uz 2022. gada stratēģiskajām jomām; uzskata, ka Savienības budžeta snieguma padziļināta analīze varētu būt pievienotā vērtība revidenta ieteikumu pēcpārbaudei; ņem vērā problēmas saistībā ar *AMPR* publicēšanas laiku;

61. norāda, ka Komisija publicē "Programmu snieguma pārskatus", kas sniedz informāciju par Savienības 2021.–2027. gada budžeta programmu sniegumu, un "Horizontālās prioritātes", iedaļu par to, kā Komisija seko izdevumiem zaļajai budžeta plānošanai, dzimumu līdztiesības integrēšanai, digitālajai izsekošanai un ilgtspējīgas attīstības mērķiem un ziņo par tiem;

62. pieņem zināšanai Revīzijas palātas apskatu 06/2023 par Komisijas 2022. gada *AMPR* attiecībā uz Savienības budžetu un secinājumu, ka 2022. gada *AMPR* I sējumā ir ievēroti Komisijas korporatīvās vadības padomes stratēģiskie norādījumi, kad tā iepazīstināja ar faktiem un sasniegumiem saistībā ar budžeta pārvaldību 2022. gadā, un norāda, ka bija iespējams uzlabot snieguma datu kvalitāti; ņem vērā Komisijas atbildes uz rakstiskiem jautājumiem par iekšējā revīzijas dienesta (IRD) veikto Komisijas kontroles sistēmas revīziju attiecībā uz informācijas par sniegumu ticamību un pārliecību, ka konstatētās nepilnības tiek risinātas;

63. atzinīgi vērtē to, ka Komisija savā gada pārvaldības un snieguma ziņojumā ir iekļāvusi informāciju par zaļo budžeta plānošanu, digitālo izsekošanu un dzimumu līdztiesības dimensiju Savienības budžetā; norāda, ka programmu skaits, kuru ieguldījums dzimumu līdztiesības veicināšanā nav zināms, ir samazinājies līdz 72 %; atbalsta Komisijas nostāju, ka šis rādītājs ir vēl vairāk jāsamazina;

64. atgādina par konstatējumiem Revīzijas palātas Īpašajā ziņojumā 09/2022 "Klimata izdevumi 2014.–2020. gada ES budžetā"; turklāt ņem vērā Revīzijas palātas Īpašo ziņojumu 26/2023 "Atveseļošanas un noturības mehānisma snieguma uzraudzības sistēma"; secina, ka Revīzijas palāta abos īpašajos ziņojumos ir konstatējusi problēmas saistībā ar metodi, ko Komisija izmanto, lai sniegtu informāciju par DFS un ANM sniegumu; konkrēti norāda, ka informācijas atklāšana par nepilnībām snieguma uzraudzības metodikā liecina par trūkumiem, jo īpaši tādēļ, ka vienlaikus tiek norādītas aplēses un sasniegtie rezultātu un realizēto projektu faktiskie rādītāji vai budžetā paredzētās summas norāda kopā ar faktiski izmaksātajām summām; uzskata, ka Komisijas iesniegtajos datos par sniegumu nevajadzētu iekļaut aplēses, bet tikai realizēto darbību rādītājus; joprojām pauž bažas par Revīzijas palātas secinājumu, ka 2021.–2027. gada ziņojumos par klimatu ir gaidāmi ierobežoti uzlabojumi; pauž nožēlu, ka Komisija vēl nav novērsusi nepilnības skaitļos, kas paziņoti saskaņā ar jauno metodiku;

Ieņēmumi

65. norāda, ka Savienības budžeta ieņēmumus veido pašu resursi, ārējie piešķirtie ieņēmumi un citi ieņēmumi; norāda, ka 2022. gadā uz nacionālo kopienākumu (NKI) balstītie pašu resursi veidoja 103,9 miljardus EUR (42,3 %), ārējie piešķirtie ieņēmumi – 62,2 miljardus EUR (25,4 %), tradicionālie pašu resursi (TPR) – 25,9 miljardus EUR (10,6 %), iemaksas un atmaksājumi saistībā ar Savienības nolīgumiem un programmām – 20,9 miljardus EUR (8,5 %), uz pievienotās vērtības nodokli (PVN) balstītie pašu resursi – 19,7 miljardus EUR (8,0 %), nereciklēta plastmasas iepakojuma atlikumu pašu resursi – 6,3 miljardus EUR (2,6 %), bet citi ieņēmumi – 6,4 miljardus EUR (2,6 %);

66. pieņem zināšanai Revīzijas palātas Īpašo ziņojumu 25/2022 par nacionālā kopienākuma (NKI) pārbaudi Savienības budžeta finansēšanas vajadzībām; atgādina, ka dalībvalstu paziņotie NKI dati ir pamats dalībvalstu iemaksu aprēķināšanai, un tādēļ uzskata, ka Komisijai ir svarīgi uzlabot pārbaudes cikla efektivitāti, ievērojot Revīzijas palātas ieteikumus; atzinīgi vērtē Revīzijas palātas secinājumus, ka Eiropas Savienības Statistikas biroja (*Eurostat*) veiktais NKI datu pārbaudes process bija efektīvs; atzinīgi vērtē to, ka *Eurostat* ir sagatavojis rīcības plānu ieteikumu izpildei, lai tos īstenotu pēc 2020.–2024. gada cikla;

67. norāda, ka Savienības budžetam jābūt tādam, lai uz daudzām problēmām varētu reaģēt ar papildu finanšu programmām, piemēram, *NGEU* atveseļošanas instrumentu; norāda, ka 2022. gadā ieņēmumi no tradicionālajiem pašu resursiem saglabājās salīdzinoši stabili, savukārt budžeta garantijas aizņēmumu un aizdevumu darbībām veidoja būtisku ieņēmumu daļu; šajā sakarā atgādina par Parlamenta 2023. gada 10. maija rezolūciju par pašu resursiem: jauns aizsākums ES finansēm, jauns aizsākums Eiropai;

68. atzinīgi vērtē Revīzijas palātas secinājumu, ko tā iekļāvusi gada ziņojumā par 2022. gadu, ka kļūdu līmenis ieņēmumu darījumos nebija būtisks un ka ieņēmumu pārvaldības sistēmas kopumā ir efektīvas; pauž bažas par Revīzijas palātas konstatētajām nepilnībām dažu dalībvalstu tradicionālo pašu resursu (TPR) uzskaitē un pārvaldībā, kā arī Savienības darbībās, kas veiktas, lai samazinātu muitas iztrūkumu un nodrošinātu, ka TPR ir pilnīgi; atzinīgi vērtē šajā sakarā veiktos Komisijas un dalībvalstu pasākumus;

69. norāda, ka saskaņā ar gada ziņojumu par Savienības finanšu interešu aizsardzību (tā dēvēto *PIF* ziņojumu ([6])) 2022. gadā krāpniecisku pārkāpumu skaits saistībā ar TPR (454) samazinājās par 6,8 %, bet ar krāpšanu nesaistītu pārkāpumu skaits (4 207) pieauga par 9,4 % salīdzinājumā ar 5 gadu vidējo rādītāju 2018.–2022. gada periodā; norāda, ka lielākā daļa krāpšanas gadījumu, par kuriem ziņots 2022. gadā, ir saistīti ar nepareizu preču vērtību un nepareizu klasifikāciju vai nepareizu aprakstu, savukārt kontrabanda joprojām ir viens no galvenajiem darbības veidiem; atzīmē, ka lielāko daļu krāpšanas gadījumu atklāj valsts krāpšanas apkarošanas dienestu pārbaudes, kā arī muitas preču izlaišanas kontrole; atzīmē, ka patlaban atgūšanas likme ir 48 %, lai gan paredzams, ka procesa ilguma dēļ nākotnē tā pieaugs;

70. pieņem zināšanai 2022. gada *AMPR* 9. pielikumā ietverto kopsavilkumu par atteikšanos no atgūtajiem un konstatētajiem debitoru parādiem; norāda, ka atteikto atgūšanu kopējā vispārējā vērtība bija 40,4 miljoni EUR, kas ir par 28 % vairāk nekā 2021. gadā (31,4 miljoni EUR), un uzskata, ka tas ir Savienības budžeta ieņēmumu zaudējums;

([6]) COM(2023)0464 final.

71. aicina Komisiju veikt padziļinātu analīzi par visām summām, kas atgūtas, pamatojoties uz *EPPO* paziņojumiem, un informēt budžeta izpildes apstiprinātājiestādi par rezultātiem; atgādina, ka dalībvalstīm ir galvenā loma ES budžetam nodarīto zaudējumu pēcpārbaudē attiecībā uz dalīti pārvaldītajiem līdzekļiem, tostarp līdzekļu atgūšanā pēc *EPPO* paziņojumiem, un ka Komisija var noteikt finanšu korekcijas; pauž nožēlu, ka *EPPO* līdz šim nav informēta par Komisijas mehānismiem, kas izveidoti šim nolūkam; norāda, ka jautājums par *EPPO* paziņojumiem ir izvirzīts iestāžu viedokļu apmaiņā par Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES, Euratom) 2020/2223 ([7]); atzinīgi vērtē *EPPO* darba vienošanos un darba grupas izveidi, lai nodrošinātu, ka *EPPO* paziņojumi ļauj Komisijai maksimizēt ES budžetā atgūtos līdzekļus;

72. atzinīgi vērtē notikumus, kuru rezultātā ir atcelta gan kvantitatīvā, gan nekvantitatīvā atruna no Ķīnas importēto tekstilizstrādājumu un apavu jomā; ar gandarījumu atzīmē, ka Apvienotā Karaliste tagad ir samaksājusi kopējo maksājamo summu (galīgais maksājums 1,57 miljardu EUR apmērā 2023. gada janvārī), tostarp procentus (1,4 miljardi EUR 2023. gada februārī); norāda, ka 2023. gada beigās 27 dalībvalstis ir veikušas ievērojamus provizoriskos maksājumus par paredzamajām summām Savienības budžetā un ka saskaņā ar Eiropas Savienības Tiesas spriedumu lietā C-213/19 Komisija šīm dalībvalstīm piemēros tādu pašu kvantitatīvās noteikšanas metodi kā Apvienotajai Karalistei, kā rezultātā tiks pārrēķinātas summas, ļaujot Komisijai pilnībā pabeigt šo uzdevumu;

Ieteikumi

73. aicina Komisiju:

i) pārņemt ierosinājumus, ko Eiropas Parlaments paudis savās rezolūcijās par pašu resursiem, lai nodrošinātu resursus *NGEU* ietvaros veikto ieguldījumu atmaksai;

ii) izmantot visus pieejamos līdzekļus, lai veicinātu sadarbību starp krāpšanas apkarošanas dienestiem un muitas aģentūrām nolūkā atklāt, novērst un koriģēt krāpšanu, kas ietekmē Savienības ieņēmumus;

iii) informēt budžeta izpildes apstiprinātājiestādi par iekasēto pašu resursu pārskatīšanas rezultātiem;

iv) rūpīgi pārbaudīt dalībvalstu atgūšanas likmju atšķirības, lai noteiktu iespējamos konkrētos trūkumus;

v) sniegt sīki izstrādātus paskaidrojumus budžeta izpildes apstiprinātājiestādei par iemesliem, kādēļ Komisija tikai daļēji ir īstenojusi 13 % no Revīzijas palātas 2019. gada ieteikumiem un nav īstenojusi vēl 10 % no tās ieteikumiem;

Vienotais tirgus, inovācija un digitālā joma

74. norāda, ka DFS 1. izdevumu kategorijas "Vienotais tirgus, inovācija un digitālā joma" programmu budžets bija 25,2 miljardi EUR (12,9 % no Savienības budžeta), un to sadalījums bija šāds: 15,8 miljardi EUR (62,8 %) pētniecībai, 3,5 miljardi EUR (14,0 %) transportam, enerģētikai un digitālajai jomai, 2,7 miljardi EUR (10,6 %) programmai *InvestEU*, 2 miljardi EUR (8,0 %) kosmosam un 1,2 miljardi EUR (4,6 %) citām jomām; norāda, ka 2022. gada 31. decembrī galīgi pieņemtās budžeta saistību apropriācijas bija 21 845,08 miljoni EUR un 99,99 % no tām bija izpildītas (21 842,58 miljoni EUR); turklāt norāda, ka galīgās pieņemtās budžeta maksājumu apropriācijas sasniedza 20 605,64 miljonus EUR un 99,35 % no tām tika izpildītas (20 471,31 miljons EUR);

Inovācija un pētniecība

75. uzsver Savienības pētniecības un inovācijas finansēšanas programmu nozīmi Savienības zinātnes, sabiedrības un tehnoloģiju/ekonomikas attīstībā, nevienlīdzības mazināšanā, ekonomikas atveseļošanā, zaļajā un digitālajā pārkārtošanā un attiecībā uz nepieciešamību samazināt Savienības enerģētisko atkarību no Krievijas; atgādina, ka pamatprogramma "Apvārsnis Eiropa" ir nozīmīgākā pētniecības un inovācijas programma Eiropā, kuras kopējais budžets ir 95,5 miljardi EUR, tostarp 5,4 miljardi EUR no *NGEU* instrumenta; norāda, ka ANM ir piešķīris aptuveni 48 miljardus EUR ieguldījumiem pētniecībā un inovācijā;

76. norāda, ka pamatprogrammas "Apvārsnis Eiropa" juridiskais pamats 2021. gadā tika pieņemts novēloti, un atzinīgi vērtē to, ka Komisijai 2021. un 2022. gadā izdevās panākt gandrīz 100 % budžeta izpildi; norāda, ka līdz 2022. gada beigām parakstīto dotāciju nolīgumu skaits bija 5 509; norāda, ka, lai gan vidējais sekmīgo priekšlikumu īpatsvars ir palielinājies no 11,9 % pamatprogrammā "Apvārsnis 2020" līdz 15,9 % pamatprogrammā "Apvārsnis Eiropa", 7 no 10 kvalitatīviem priekšlikumiem joprojām nav iespējams finansēt, jo tam būtu nepieciešami papildu 34,3 miljardi EUR;

([7]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES, Euratom) 2020/2223 (2020. gada 23. decembris), ar kuru groza Regulu (ES, Euratom) Nr. 883/2013 attiecībā uz sadarbību ar Eiropas Prokuratūru un Eiropas Biroja krāpšanas apkarošanai izmeklēšanas efektivitāti (OV L 437, 28.12.2020., 49. lpp.).

77. norāda, ka Revīzijas palāta ir pārbaudījusi 127 darījumus, kas aptver visu izdevumu klāstu šajā DFS izdevumu kategorijā, jo īpaši programmu "Apvārsnis 2020", Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumentu (EISI), finanšu instrumentus un kosmosa programmu, kā arī informāciju par pareizību Pētniecības un inovācijas ģenerāldirektorāta (*RTD* ĢD) un Aizsardzības rūpniecības un kosmosa ģenerāldirektorāta (*DEFIS* ĢD) gada darbības pārskatos;

78. norāda, ka atbilstoši Revīzijas palātas aplēsēm kļūdu līmenis izdevumos kategorijā "Vienotais tirgus, inovācija un digitālā joma" 2022. gadā bija būtisks – 2,7 %; ar gandarījumu atzīmē, ka tas ir ievērojams samazinājums salīdzinājumā ar 4,4 % 2021. gadā; ņem vērā Revīzijas palātas apsvērumu, ka pētniecības un inovācijas izdevumos ir visvairāk kļūdu, jo īpaši personāla izmaksu jomā; pauž bažas par to, ka Komisija šai izdevumu kategorijai ir aprēķinājusi kļūdu īpatsvaru 1,5 % apmērā, kas ir zemākā diapazonā par Revīzijas palātas aplēsi; pauž bažas par to, ka Revīzijas palātas konstatējums par to, ka Komisija šo rādītāju ir noteikusi par zemu, tiek izdarīts jau vairākus gadu un ka īpaši trūkumi konstatēti Komisijas *ex post* revīzijās;

79. norāda, ka skaitļos izsakāmas kļūdas saistībā ar neattiecināmām izmaksām veido 98 % no Revīzijas palātas aplēstā 2,7 % kļūdu līmeņa 2022. gadā; ar bažām jo īpaši norāda, ka pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" noteikumi par personāla izmaksu deklarēšanu joprojām ir sarežģīti un ka to aprēķins joprojām ir būtisks kļūdu avots (67 % no aplēstā kļūdu līmeņa 2022. gadā); atzīmē, ka Komisija ir izstrādājusi "Personāla izmaksu vedni" un popularizē tā izmantošanu, lai palīdzētu saņēmējiem pareizi deklarēt savas personāla izmaksas;

80. norāda, ka lielāko daļu projektu Revīzijas palātas izlasē joprojām veido pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" projekti un 2022. gada izlasē iekļauts tikai viens pamatprogrammas "Apvārsnis Eiropa" projekts; uzsver, ka saskaņā ar Revīzijas palātas sniegto informāciju daži pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" vienkāršojumi, jo īpaši vienotas likmes ieviešana netiešajām izmaksām, ir samazinājuši administratīvo slogu atbalsta saņēmējiem un var samazināt kļūdu risku;

81. norāda uz Pētniecības un inovācijas ģenerāldirektora piezīmēm viņa uzklausīšanā par budžeta izpildes apstiprināšanu, ka Komisija plāno palielināt pamatprogrammas "Apvārsnis Eiropa" līdzekļu izmaksu, izmantojot vienreizējus maksājumus, no 2 % 2022. gadā līdz 50 % 2027. gadā; šajā sakarībā norāda uz Revīzijas palātas īpašo pārskatu par Komisijas procedūrām un norādījumiem attiecībā uz vienreizējām finansētām dotācijām pētniecībā; ņem vērā Komisijas apgalvojumu, ka vienreizējo maksājumu priekšlikumu novērtēšanā pārbaude attiecībā uz ekonomiskumu, lietderību un efektivitāti tiek veikta rūpīgāk; uzsver nepieciešamību pārbaudīt faktisko īstenošanu projektiem, kuru realizācijai izmanto vienreizējus maksājumus;

82. uzsver privātā sektora izšķirošo lomu inovāciju plaisas novēršanā Savienībā un Savienības konkurētspējas un izaugsmes uzlabošanā; jo īpaši uzskata, ka ir jāturpina pēc iespējas veicināt un atvieglot mazo un vidējo uzņēmumu (MVU) dalību Savienības pētniecības un inovācijas finansēšanas programmās; ņem vērā Revīzijas palātas secinājumu, ka MVU un jaunpienācēji ir vairāk pakļauti kļūdu riskam nekā citi atbalsta saņēmēji, jo viņiem trūkst pieredzes un resursu finansējuma administrēšanai, un atzinīgi vērtē Komisijas centienus tos īpaši atbalstīt, piemēram, izmantojot informācijas kampaņas, kontaktus ar valstu kontaktpunktu sistēmu un Izpētes uzziņu dienesta īpašo palīdzības dienestu; uzskata, ka noteikumu un procedūru vienkāršošana ir būtiskākais veicinošais faktors MVU līdzdalības palielināšanai;

83. uzsver, ka ir svarīgi, lai atlases procedūrai un publiskā iepirkuma procedūrām visās izpildaģentūrās tiktu piemēroti pārredzami un skaidri noteikumi; pauž nožēlu par to, ka pieaug pētnieku sūdzības par nepārredzamību, jo īpaši Pētniecības izpildaģentūrā (*REA*); atgādina, ka Savienības 2021.–2027. gada ilgtermiņa budžeta ietvaros *REA* pārvalda vairākas Savienības programmas un atbalsta dienestus; aicina Komisiju veikt visu procedūru novērtējumu un visu tās izpildaģentūru pievienotās vērtības *ex post* novērtējumu saskaņā ar Padomes Regulas (EK) Nr. 58/2003 ([8]) 3. panta 1. punktu.

84. norāda, ka krāpšanas riska pētniecības un inovācijas jomā novērtējums tika atjaunināts 2022. gadā, gatavojoties Kopējās krāpšanas apkarošanas stratēģijas atjaunināšanai 2023. gadā; atzīmē, ka 2022. gadā ir izstrādātas un pieņemtas "Pamatnostādnes par programmas "Apvārsnis Eiropa" *ex ante* krāpšanas apkarošanas pārbaudēm", kas ir daļa no "Apvārsnis Eiropa" *ex ante* kontroles stratēģijas; norāda, ka galvenais pētniecības un inovācijas saimes forums krāpšanas apkarošanas jautājumos ir Komiteja krāpšanas un pārkāpumu novēršanai pētniecībā (*FAIR* komiteja), kas 2022. gadā tikās divas reizes; atzīmē, ka 2022. gadā arī *RTD* ĢD atjaunināja savu Krāpšanas apkarošanas stratēģiju; uzskata, ka nulles iecietības politika pret krāpšanu ir nepieciešama arī pētniecības jomā; ņemot vērā īstenotos vienkāršošanas centienus, ir svarīgi garantēt, ka visas Eiropas dotācijas un subsīdijas veicina virzību uz paredzētajiem mērķiem, un izstrādāt efektīvus mehānismus krāpšanas un krāpšanas tendenču apzināšanai saistībā ar vienreizējiem maksājumiem; norāda, ka viens būtisks elements, lai izvairītos no krāpnieciskas līdzekļu piesavināšanās, ir attiecīgo lietu nodošana Agrīnas atklāšanas un izslēgšanas sistēmas ekspertu grupai;

([8]) Padomes Regula (EK) Nr. 58/2003 (2002. gada 19. decembris), ar ko nosaka statūtus izpildaģentūrām, kurām uztic konkrētus Kopienas programmu pārvaldības uzdevumus (OV L 11, 16.1.2003., 1. lpp.).

85. atgādina, ka talantu veicināšana, piesaistīšana un noturēšana ir viena no piecām pamatiniciatīvām, kas veido Jauno Eiropas Inovācijas programmu (*NEIA*), kura pieņemta 2022. gada 5. jūlijā; ņem vērā komisāres Ilianas Ivanovas paziņojumus, ko viņa pauda uzklausīšanā par budžeta izpildes apstiprināšanu, par Komisijas centieniem palielināt iekļautību pamatprogrammās "Apvārsnis 2020" un "Apvārsnis Eiropa"; ņem vērā komisāres atzinumu, ka ir nepieciešami turpmāki centieni, lai palielinātu sieviešu un jauniešu līdzdalību Savienības pētniecības un inovācijas programmās; šajā sakarā atzīmē Komisijas centienus īstenot noteikumus par dzimumu līdztiesības plāniem pamatprogrammā "Apvārsnis Eiropa" un kopīgos *RTD* un *EAC* centienus piesaistīt talantīgas sievietes *STEM*; atzinīgi vērtē to, ka papildus citām Savienības iniciatīvām, kuru mērķis ir atbalstīt un dot iespējas sievietēm tehnoloģiju un inovāciju jomā, 2022. gadā Komisija izsludināja otro uzaicinājumu uz konkursu *Women TechEU* ar lielāku budžetu 10 miljonu EUR apmērā, kas raisīja rekordlielu interesi ar 467 pieteikumiem no 35 dalībvalstīm un pamatprogrammas "Apvārsnis Eiropa" asociētajām valstīm;

86. atzinīgi vērtē Eiropas Pētniecības Padomes (*ERC*) lomu, atbalstot labākos pētniekus Eiropā, par ko liecina daudzas balvas, tostarp 14 Nobela prēmijas, 6 Fīldsa medaļas un 11 Vulfa prēmijas; atzinīgi vērtē 2 300 patentu pieteikumus un 400 jaunizveidotos uzņēmumus, kas radušies, pateicoties *ERC* projektiem;

87. uzsver *ERC* neatkarību un autonomiju, pildot savu uzdevumu atbalstīt izcilu pētniecību Savienībā; atgādina, ka *ERC* ir nepieciešama unikāla struktūra, lai uzņemtu *ERCEA* darbiniekus, *ERC* Zinātnisko padomi un ekspertus, kas atbild par ekspertu grupas vērtējumiem, un ka šāda struktūra ir noteikti nepieciešama tās darbam; pauž izbrīnu par Komisijas plānu pārcelt vairākas izpildaģentūras un *ERCEA* uz jaunām ēkām bez pienācīgas apspriešanās un to piekrišanas, vienlaikus neņemot vērā to reālās biroju vajadzības un tādējādi apdraudot darbības nepārtrauktību; uzsver, ka pat daži Komisijas dienesti nebija pienācīgi informēti par šiem plāniem; uzsver, ka *ERCEA* ir tiesības parakstīt nomas līgumus patstāvīgi un bez Komisijas piekrišanas, lai saglabātu savu neparasto darījumdarbības modeli; uzsver, ka Komisijai savlaicīgi jāveic plānošana un jāsadarbojas ar *ERCEA*, lai atrastu piemērotas biroja telpas, kas atbilst tās prasībām un neapdraud tās darbību;

88. norāda uz atšķirībām pētniecības un inovācijas attīstībā Savienībā un atzinīgi vērtē dažādos pasākumus, ko Komisija veikusi, lai palielinātu dalībvalstu ieguldījumus pētniecībā un inovācijā, jo īpaši valstīs, kuru sniegums šajā jomā ir vājāks, tostarp atvēlot aptuveni 48 miljardus EUR no ANM, kā arī 43 miljardus EUR no kohēzijas politikas un 3 miljardus EUR no pamatprogrammas "Apvārsnis Eiropa" komponenta "Dalības paplašināšana un izcilības izplatīšana"; norāda, ka, neraugoties uz Komisijas centieniem palielināt pētniekiem piešķirto finansējumu paplašināšanās valstīs, vairākas valstis, kurām jāpanāk pārējās valstis, vēl nav panākušas progresu;

89. norāda, ka, Krievijai uzsākot agresijas karu pret Ukrainu, Komisija pārtrauca Krievijas publisko struktūru dalību pašreizējos pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" projektos un turpmākajos pamatprogrammas "Apvārsnis Eiropa" projektos; norāda, ka jaunākais grozījums "galvenajā" pamatprogrammas "Apvārsnis Eiropa" darba programmā 2021.–2022. gadam, kas tika pieņemts 2022. gada 10. maijā, ietvēra darbības, lai atbalstītu pētniekus, kuri agrāk darbojās Ukrainā; atzīmē, ka Komisija sniedza finansiālu atbalstu 1,5 miljonu EUR dotācijas veidā Ukrainas Nacionālajam pētniecības fondam, lai izveidotu pamatprogrammas "Apvārsnis Eiropa" biroju Ukrainā (Kijivā), kas veicinās finansēšanas iespējas un piedāvās atbalstu priekšlikumu izstrādē un partneru meklēšanā Eiropā;

90. atzīst, ka 2022. gadā EISI sasniedza pilnīgas īstenošanas posmu, un uzskata to par sasniegumu; pauž nožēlu par to, ka summa, kas piešķirta uzaicinājumiem iesniegt priekšlikumus saistībā ar 2022. gada EISI transporta sadaļas finansēšanas instrumentu projektiem, kuru mērķis ir izveidot, modernizēt un uzlabot Eiropas transporta infrastruktūru, salīdzinājumā ar 2021. gadu ir samazinājusies; pieņem zināšanai, ka 2022. gada EISI transporta sadaļas uzaicinājumi iesniegt priekšlikumus, kas tika izsludināti 2022. gada 3. ceturksnī, pavēra papildu finansējuma iespējas ar papildu 6 miljardiem EUR no ES līdzfinansējuma; uzsver, ka pietiekami liela EISI transporta budžeta pozīcija ir būtiska, lai nodrošinātu Eiropas transporta tīkla (*TEN-T*) tīkla īstenošanu, tostarp paplašināšanos Austrumu reģionā, un savienojumu ar Austrumu partnervalstīm, piemēram, Ukrainu, "zaļāku" Eiropas transportu, lielāku militāro mobilitāti un nepieredzēti augstā inflācijas līmeņa kompensēšanu;

91. atzinīgi vērtē Eiropas Gaisa satiksmes pārvaldības brīvprātīgās solidaritātes fonda Ukrainai un Moldovai iniciatīvu, par kuru atbild Eirokontrole un kuras mērķis ir segt personāla/apmācības izmaksas un jebkādas citas izmaksas, lai nodrošinātu operatīvo gatavību gaisa satiksmes atjaunošanas gadījumā; turklāt atzinīgi vērtē vēl vienu Eirokontroles solidaritātes mehānismu, lai palīdzētu priekšposteņa valstīm, kas cīnās ar strauja gaisa satiksmes apjoma krituma radītajām sekām; norāda, ka Eirokontroles dalībvalstis nolēma izveidot divus īpašus fondus: vienu 46,5 miljonu EUR apmērā ziedojuma veidā Ukrainai un Moldovai un vienu 46,1 miljonu EUR apmērā aizdevuma veidā Igaunijai, Latvijai, Lietuvai un Polijai;

Enerģētika

92. norāda uz Savienības enerģētikas politikas satvara sarežģītību un uzsver, ka labākas starpsavienojamības nodrošināšana ir Savienības enerģijas tirgus pamatā; atzinīgi vērtē jaunās Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2022/869 ([9]) ("*TEN-E* regula") pieņemšanu; uzskata, ka Savienība, izmantojot *TEN-E*, EISI un ANM/*RePowerEU* plānu, ir nodrošinājusi stabilu tiesisko regulējumu ieguldījumiem enerģētikas infrastruktūrā, risinot dekarbonizācijas problēmas un samazinot atkarību no fosilā kurināmā importa; norāda uz centieniem koordinēt augstas prioritātes elektroenerģijas infrastruktūras būvniecību visās dalībvalstīs, digitalizēt Savienības energosistēmu un stimulēt tīkla ieguldījumus ar atbilstīgu normatīvo vidi, jo īpaši ar EISI enerģētikas komponenta starpniecību;

93. norāda, ka kopumā EISI 1 – Enerģija un EISI 2 – Enerģija (2014.–2022. gads) nodrošināja 6,24 miljardu EUR lielu atbalstu enerģētikas projektiem (5,74 miljardi EUR izbūves darbiem, 0,5 miljardi EUR pētījumiem), tostarp vairāk nekā 118 kopīgu interešu projektiem (KIP), un līdz 2022. gada beigām tika pabeigtas 123 darbības, kas saņēma atbalstu no EISI 1 – Enerģija;

94. norāda, ka Krievijas agresijas karš pret Ukrainu un enerģijas instrumentalizācija pamatīgi satricināja enerģijas tirgus 2022. gadā, izraisot cenu nestabilitāti un energoapgādes nedrošību visā Savienības enerģētikas sistēmā; uzsver Komisijas reakciju uz krīzi, izstrādājot *REPowerEU* plānu, kura mērķis ir mazināt atkarību no Krievijas fosilā kurināmā un pakāpeniski pārtraukt Krievijas enerģijas importu līdz 2030. gadam; norāda, ka *REPowerEU* plāns mobilizē gandrīz 300 miljardus EUR – aptuveni 72 miljardus EUR dotācijās un 225 miljardus EUR aizdevumos; norāda, ka *REPowerEU* plāns ir arī nodrošinājis juridisko pamatu gan dalībvalstīm, gan Komisijai, lai grozītu nacionālos ANP un pārbaudītu, vai ir skaidri noteikti atskaites punkti un mērķi (*M&T*), lai vajadzības gadījumā tos precizētu;

Ieteikumi

95. aicina Komisiju:

i) 2025. gada budžeta projektā iekļaut papildu finansējumu, kas vajadzīgs pamatprogrammai "Apvārsnis 2020" un "Apvārsnis Eiropa", lai uzlabotu pašreizējo situāciju, kad 7 no 10 augstas kvalitātes priekšlikumiem joprojām nav iespējams finansēt;

ii) turpināt piemērot vienkāršotus noteikumus un procedūras, digitalizācijas pasākumus un vienkāršotu izmaksu iespējas, vienlaikus jo īpaši pievēršoties pārkāpumu un krāpšanas riskam un kontroles izmaksām;

iii) turpināt vienkāršot noteikumus un procedūras saskaņā ar jauno Finanšu regulu, lai atbalstītu apmācību sesijas un praktisku informāciju pieteikumu iesniedzējiem dalībvalstīs, jo īpaši MVU, atvasuzņēmumiem, jaunuzņēmumiem, reģionālajām NVO un vietējām rīcības grupām;

iv) turpināt "Personāla izmaksu vedņa" popularizēšanu, lai to izmantotu saņēmēji, jo īpaši jaunpienācēji un MVU, nolūkā samazināt ar personāla izmaksām saistīto kļūdu līmeni;

v) turpināt centienus panākt iekļaujošāku Savienības pētniecības programmu, sniedzot atbalstu, nosakot skaidrus mērķus un organizējot īpašas pētniecības programmas nepietiekami pārstāvētām mērķgrupām, piemēram, sievietēm un jauniešiem, arī tiecoties pēc līdzsvarota ģeogrāfiskā sadalījuma visā Savienībā;

vi) mudināt un atbalstīt dalībvalstis, jo īpaši valstis, kuras cenšas panākt pārējās valstis, pilnībā izmantot sinerģiju starp pieejamajiem Savienības fondiem, tostarp ANM un Kohēzijas fondiem, lai palielinātu pētniecības un inovācijas darbību skaitu šajās valstīs; kā arī

vii) turpināt finansējumu, lai izveidotu integrētu, inovatīvu un noturīgu enerģētikas savienību, kas veicina drošu, ilgtspējīgu, konkurētspējīgu un izmaksu ziņā pieejamu enerģiju visiem, jo īpaši MVU, kā arī mazaizsargātiem un enerģētiski nabadzīgiem patērētājiem, vienlaikus paātrinot Eiropas pārkārtošanos uz tīru un taisnīgu enerģiju, lai tā līdz 2050. gadam kļūtu par pirmo klimatneitrālo kontinentu;

viii) uzlabot informētību par atbalstu MVU internacionalizācijai, kā arī tā saskaņotību un ilgtspēju;

ix) pārbaudīt tādu projektu faktisko īstenošanu, kuriem piešķirti vienreizēji maksājumi;

x) ziņot budžeta izpildes apstiprinātājiestādei par šādiem aspektiem:

a) cik varbūtējas krāpšanas gadījumus Komisijas kompetentie departamenti ir nodevuši *EDES* paneļkomitejai, kādi ir bijuši izslēgšanas iemesli un cik no šīm lietām ir novedušas pie 1) agrīnas atklāšanas lēmuma vai 2) paneļkomitejas izslēgšanas lēmuma;

b) uz cik ilgu laiku vienības ir izslēgtas no dalības Savienības fondos;

c) vai kāda no izslēgtajām vienībām ir saņēmusi Savienības finansējumu pēc izslēgšanas lēmuma termiņa beigām;

([9]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2022/869 (2022. gada 30. maijs) par Eiropas energoinfrastruktūras pamatnostādnēm un ar ko groza Regulas (EK) Nr. 715/2009, (ES) 2019/942 un (ES) 2019/943 un Direktīvas 2009/73/EK un (ES) 2019/944 un atceļ Regulu (ES) Nr. 347/2013 (OV L 152, 3.6.2022., 45. lpp.).

Kohēzija, noturība un vērtības

96. norāda, ka DFS 2. izdevumu kategorijas "Kohēzija, noturība un vērtības" programmu budžets bija 79,1 miljards EUR (40,4 % no Savienības budžeta), un to sadalījums bija šāds: 53,6 % Eiropas Reģionālās attīstības fondam (ERAF) un citām reģionālām darbībām, 23,6 % Eiropas Sociālajam fondam (ESF), 12,6 % Kohēzijas fondam (KF), 4,4 % *Erasmus +*, 2,3 % EISI transporta nozarei, 0,6 % ESI un 2,9 % citām jomām; norāda, ka 2022. gada 31. decembrī galīgi pieņemtās budžeta saistību apropriācijas bija 67 805,19 miljoni EUR un 98,29 % no tām tika izpildītas (66 644,24 miljoni EUR); turklāt norāda, ka galīgi pieņemtās budžeta maksājumu apropriācijas bija 63 104,31 miljons EUR un 99,86 % no tām tika izpildītas (63 054,76 miljoni EUR);

97. norāda, ka 2022. gadā turpinājās 2014.–2020. gada plānošanas periodā sāktā kohēzijas politikas īstenošana un ka attiecībā uz 2021.–2027. gada periodu Komisija pabeidza sarunas par visām programmām un veica tikai avansa maksājumus 6,5 miljardu EUR apmērā;

98. atgādina, ka izdevumi apakškategorijā "Ekonomiskā, sociālā un teritoriālā kohēzija" (2.a apakškategorija) ir vērsti uz to, lai samazinātu attīstības atšķirības starp dažādām Savienības dalībvalstīm un reģioniem; uzsver Savienības kohēzijas politikas nozīmi saistībā ar atbalstu Eiropas sociālo tiesību pīlāra īstenošanai un tā pamatmērķrādītāju sasniegšanu, kā arī palīdzību dalībvalstīm un reģioniem izmantot jaunas iespējas un risināt tādas problēmas kā globalizācija, bezdarbs, nabadzība un sociālā atstumtība, rūpniecības pārmaiņas un digitalizācija, kā arī saistībā ar atbalstu prasmju pilnveidei, pārkvalifikācijai un mūžizglītībai;

99. atgādina par Revīzijas palātas Īpašo ziņojumu 27/2021 "ES atbalsts tūrismam – ir vajadzīgs jauns stratēģiskais virziens un labāka finansēšanas pieeja"; atgādina par Revīzijas palātas ieteikumu Komisijai sadarbībā ar dalībvalstīm noteikt jaunu konsolidētu ES tūrisma ekosistēmas stratēģiju, lai izstrādātu efektīvu tūrisma programmu 2030. gadam, un piemērot atlases procedūras ERAF finansētiem ieguldījumiem tūrismā, lai atbalstītu šo jauno stratēģisko virzienu; uzsver Komisijas pienākumu saskaņā ar Stratēģisko programmu atbalstīt dalībvalstis ar tūrismu saistītu ieguldījumu veicināšanā;

100. norāda, ka kohēzijas politikas fondu apguves līmenis 2014.–2020. gada plānošanas periodā 2022. gada beigās sasniedza 79,2 % (86 % 2023. gada beigās, ieskaitot jaunpievienoto Atveseļošanas palīdzību kohēzijai un Eiropas teritorijām (*REACT-EU*) 2021.–2022. gadā), un tas bija līdzīgs attiecīgajā brīdī 2007.–2013. gada plānošanas periodā; pauž bažas par to, ka šāds līdzekļu apguves līmenis tika sasniegts tikai ar pagaidu 100 % Savienības līdzfinansējuma likmi, atsakoties no jebkādām prasībām attiecībā uz valsts līdzfinansējumu projektiem, kas ir sen iedibināts Savienības finanšu princips; norāda, ka 2014.–2020. gada programmas aptver vairāk nekā 1 miljonu projektu un ka līdz šim tās ir atbalstījušas 2,4 miljonus uzņēmumu, radījušas 370 000 jaunu darbavietu, palielinājušas energoefektivitāti vairāk nekā 540 000 mājsaimniecību, radījušas 6 000 megavatus jaunu atjaunīgo energoresursu un ļāvušas 6,3 miljoniem mājsaimniecību izmantot platjoslas pakalpojumus; atzīmē, ka 2022. gadā līdzekļu apguve lielā mērā uzlabojās, pateicoties *CRII*, *CRII+*, *CARE* un *FAST-CARE*, kuru mērķis bija reaģēt uz krīzēm, samazinot tādu projektu skaitu, kuru nolūks bija atbalstīt strukturālās kohēzijas mērķus, proti, panākt konverģenci un kohēziju Savienībā;

101. atzinīgi vērtē finansiālo elastību, kas pieejama kohēzijas fondu izmantošanā, un uzsver, ka, pateicoties šai elastībai, kohēzijas politikai bija galvenā loma Covid-19 krīzes, ar karu saistīto ārkārtas situāciju, kā arī enerģētikas krīzes risināšanā; tomēr atgādina, ka šīs politikas mērķis ir nodrošināt tādu pasākumu ilgtermiņa plānošanu, kuriem būtu jāstiprina Eiropas reģionu ekonomiskā, sociālā un teritoriālā kohēzija; uzskata, ka kohēzijas politikai pēc 2027. gada ir jānodrošina nepieciešamā elastība līdzekļu izmantošanā, lai dalībvalstis un reģionālās un vietējās pašvaldības varētu pienācīgi un uzticami novirzīt resursus, vienmēr ievērojot kohēzijas politikas ilgtermiņa mērķus;

102. turklāt norāda, ka 2022. gadā kohēzijas rīcība bēgļu atbalstam Eiropā (*CARE*) un elastīga palīdzība teritorijām (*FAST-CARE*) mobilizēja vairāk nekā 1,3 miljardus EUR, lai palīdzētu dalībvalstīm un reģioniem atbalstīt miljoniem Ukrainas bēgļu, kuri meklēja patvērumu Savienības teritorijā, ietverot galvenās sociālās integrācijas programmas, veselības aprūpi, pārtiku vai būtisku palīdzību un orientāciju uz darba tirgu; atzinīgi vērtē to, ka uz ierosinātajiem pasākumiem attiecas tās pašas saistības, kuras piemēro kohēzijas politikas fondiem, proti, nodrošināt atbilstīgas pārvaldības un kontroles sistēmas un pareizu finanšu pārvaldību;

103. norāda, ka Revīzijas palāta ir pārbaudījusi 260 darījumu izlasi, kas aptver visu izdevumu klāstu DFS 2. izdevumu kategorijā; ar bažām norāda, ka Revīzijas palātas aplēstais kopējais kļūdu līmenis sadaļā "Kohēzija, noturība un vērtības" 2022. gadā palielinājās līdz 6,4 %, kas ievērojami pārsniedz būtiskuma slieksni, jau ņemot vērā korekcijas par kopējo vērtību 618 miljoni EUR, ko dalībvalstis piemēroja 2022. gadā; vērš uzmanību uz Revīzijas palātas aplēstā kopējā kļūdu līmeņa ievērojamo pieaugumu 2022. gadā salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem (3,6 % 2021. gadā, 3,5 % 2020. gadā), kā arī uz Komisijas aplēsi, ka maksājumu risks 2022. gadā ir 1,9–2,7 %, kas ir līdzīgs iepriekšējo gadu rādītājiem (1,9–2,5 % 2021. gadā, 2,1–2,6 % 2020. gadā); vērš uzmanību uz Revīzijas palātas ziņojumu, ka ievērojama daļa kļūdu (3 % no 6,4 %) tika pieļautas *CRII* un *CRII+* izdevumos;

104. pauž bažas par Revīzijas palātas konstatējumu, ka 2014.–2020. gada programmu atbilstības perioda beigu tuvošanās (2023. gada 31. decembris) palielināja absorbcijas spiedienu un ka Covid-19 periodā vadošo un revīzijas iestāžu veikto pārbaužu un verifikāciju efektivitāte varētu būt samazinājusies, potenciāli palielinot neatklātu kļūdu un pārkāpumu risku; norāda, ka Komisija atzīst, ka īpašā situācija un piešķirtā elastība Covid-19 laikā, iespējams, ietekmēja pārkāpumu risku, jo bija nepieciešams rast alternatīvus veidus (attālināti), kā kontrolēt izdevumus; tomēr uzsver, ka, pēc Komisijas domām, konstatētie riski un pārkāpumi drīzāk ir saistīti ar Covid-19 periodā īstenoto darbību veidu vai publiskā iepirkuma noteikumos ieviestās elastības īstenošanu vai izpratni par to;

105. pieņem zināšanai Revīzijas palātas skaidrojumu, ka tās aplēstais kļūdu īpatsvars attiecas uz deklarēto izdevumu daļu, par kuru tā uzskata, ka maksājumu nosacījumi, kas izklāstīti Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES, Euratom) 2018/1046 ([10]) ("Finanšu regula"), KNR un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā (ES) 2017/1371 ([11]) par Savienības finanšu interešu aizsardzību ("FIA direktīva"), nav pilnībā izpildīti, kā rezultātā vērojama tieša un izmērāma finansiāla ietekme uz maksājumu summu, kas tajā laikā apstiprināta Savienības budžetā; ņem vērā Revīzijas palātas skaidrojumu, ka kļūdu īpatsvars nav jāinterpretē kā līdzvērtīgs iespējamajai finanšu korekciju summai, kuras Komisija var piemērot saskaņā ar piemērojamajiem noteikumiem; uzskata, ka augstais kļūdu īpatsvars norāda uz resursu izšķērdēšanu, jo īpaši kohēzijas politikas jomā, kurā daudzām vadošajām iestādēm vienlaikus nācās īstenot ANM;

106. norāda, ka gada darbības pārskatos Komisija ziņo par risku maksājumu veikšanas brīdī katrā programmā un fondos kopumā, kas attiecas uz pārkāpumiem, kuru rezultātā tiek veiktas finanšu korekcijas; norāda, ka, lai piemērotu finanšu korekcijas, Komisijai ir jāsecina, ka ir noticis pārkāpums KNR 2. panta 36. punkta nozīmē, lai gan ne visi formālie pārkāpumi un kļūdas, ko Revīzijas palāta aplēstajā kļūdu īpatsvarā ir iekļāvusi kā skaitļos izsakāmas kļūdas, rada neattiecināmus izdevumus, jo tie nav kvalificējami kā pārkāpums KNR 2. panta 36. punkta izpratnē; norāda, ka ir lietderīgi, lai budžeta izpildes apstiprinātājiestādei būtu vadības skatījums uz konstatētajām kļūdām;

107. norāda, ka Komisija piekrīt visiem Revīzijas palātas ieteikumiem attiecībā uz DFS 2. izdevumu kategoriju "Kohēzija, noturība un vērtības", lai gan joprojām pastāv atšķirības abu iestāžu konstatēto kļūdu klasifikācijā; aicina Komisiju cieši sadarboties ar Revīzijas palātu un visām attiecīgajām ieinteresētajām personām, turpinot precizēt piemērojamos noteikumus un samazinot atšķirības, un vienlaikus nodrošinot, ka revīzijas nerada saņēmējiem pārmērīgu administratīvo slogu;

108. ar bažām norāda, ka Revīzijas palāta ir konstatējusi īpašu kļūdu veidu pieaugumu, piemēram, neattiecināmas izmaksas un projektus, kā arī iekšējā tirgus noteikumu pārkāpumus, tostarp publiskā iepirkuma un valsts atbalsta noteikumu pārkāpumus, un uzsver, ka šāda veida kļūdas varētu būt saistītas ar sliktu pārvaldību; norāda, ka 3 % no Revīzijas palātas aplēstā 6,4 % kļūdu īpatsvara 2. izdevumu kategorijā ir saistīti ar 100 % līdzfinansētām prioritātēm saskaņā ar Investīciju iniciatīvu reaģēšanai uz koronavīrusu (*CRII+*), kas ļāva izdevumus veikt elastīgāk; atkārtoti uzsver, ka lielāka elastība nekādā gadījumā nedrīkst apdraudēt kvalitāti un kontroli; aicina Komisiju pārskatīt pašreizējo situāciju, lai izvairītos no līdzīgām situācijām nākotnē; norāda, ka Komisija nav konstatējusi revīzijas pierādījumus par jauno pasākumu veidu un elastības mehānismu būtisko ietekmi uz programmu kļūdu īpatsvaru kopumā, un ņem vērā to, ka Komisija ir veikusi pasākumus, lai novērstu šādu risku;

109. norāda, ka Revīzijas palāta konstatēja gadījumus, kad projektiem bija apstiprināti neattiecināmi izdevumi, kā arī to, ka tie veicināja augstāku kopējo aplēsto kļūdu līmeni; uzsver, ka ir būtiski novērst sistēmiskos pamatcēloņus un ka revīzijas iestādēm ir efektīvi jāizvērtē atbilstības kritēriji;

([10]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES, Euratom) 2018/1046 (2018. gada 18. jūlijs) par finanšu noteikumiem, ko piemēro Savienības vispārējam budžetam, ar kuru groza Regulas (ES) Nr. 1296/2013, (ES) Nr. 1301/2013, (ES) Nr. 1303/2013, (ES) Nr. 1304/2013, (ES) Nr. 1309/2013, (ES) Nr. 1316/2013, (ES) Nr. 223/2014, (ES) Nr. 283/2014 un Lēmumu Nr. 541/2014/ES un atceļ Regulu (ES, Euratom) Nr. 966/2012 (OV L 193, 30.7.2018., 1. lpp.).

([11]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2017/1371 (2017. gada 5. jūlijs) par cīņu pret krāpšanu, kas skar Savienības finanšu intereses, izmantojot krimināltiesības (OV L 198, 28.7.2017., 29. lpp.).

110. norāda, ka Komisija uzskata, ka pašdeklarācijas ir noderīgs instruments, lai sniegtu pārliecību, ja alternatīvu apliecinošu pierādījumu atrašana līdzekļu saņēmējiem būtu sarežģīta vai administratīvi pārāk dārga; atbalsta Revīzijas palātas ieteikumu uzlabot revīzijas iestāžu veiktās līdzekļu saņēmēju izdoto pašdeklarāciju pārbaudes, lai nodrošinātu to derīgumu un ticamību;

111. pieņem zināšanai, ka attiecībā uz ERAF un KF Komisija plānošanas periodā īstenoja finanšu korekcijas un atsaukumus 11 miljardu EUR apmērā, tostarp 2,4 miljardu EUR apmērā 2021.–2022. pārskata gadā; norāda, ka šo finanšu korekciju rezultātā dalībvalstis līdz šim nav zaudējušas finansējumu, jo Komisija 2014.–2020. gada periodā vēl nav veikusi nekādas neto finanšu korekcijas; turklāt norāda, ka Komisija sadarbībā ar dalībvalstīm turpina īstenot savu mērķtiecīgo rīcības plānu publiskā iepirkuma un valsts atbalsta jomā; atzīst, ka valstu iestādēm ir galvenā atbildība par to finanšu korekciju veikšanu, par kurām lēmusi Komisija, bet uzskata, ka jāveic papildu pārbaudes, lai pārliecinātos, ka visas korekcijas ir īstenotas pareizi;

112. ņem vērā Revīzijas palātas piezīmi, ka plānošanas periodu pārklāšanās kopā ar papildu finansēšanas instrumentu pieejamību *NGEU* ietvaros (*REACT-EU* un ANM) ar ierobežotāku darbības laiku var būt radījusi spriedzi dalībvalstu administratīvajām spējām plānošanas periodā un 2021.–2027. gada kohēzijas programmu īstenošanas sākumā; norāda, ka 2022. gadā valsts un reģionālajām iestādēm bija jākoncentrējas uz 2014.–2020. gada kohēzijas politikas programmu pārplānošanu, tostarp tādu pasākumu ieviešanu, kas finansēti saskaņā ar *CRII*(+), *REACT-EU*, elastīgu palīdzību teritorijām (*FAST-CARE*) un atbalstu par pieņemamu cenu pieejamai enerģijai (*SAFE*), kā arī valsts plānu īstenošanu saskaņā ar ANM, lai risinātu dažādus krīzes, atveseļošanas un glābšanas pasākumus; norāda, ka Reģionālās politikas un pilsētpolitikas ģenerāldirektorāts (*REGIO* ĢD) sniedz atbalstu valsts un reģionālajām iestādēm, lai nodrošinātu 2014.–2020. gada programmu pilnīgu īstenošanu;

113. pauž nopietnas bažas par neseno gadījumu, kad, iespējams, ļaunprātīgi tikuši izmantoti Savienības līdzekļi līgumos par sejas masku iegādi (tā dēvētā "Koldo lieta"); pauž bažas par to, ka šādā Savienības līdzekļu un Savienības nodokļu maksātāju naudas ļaunprātīgā izmantošanā iesaistīti 14,6 miljoni EUR no Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) un 3,1 miljons EUR no ES Solidaritātes fonda; pauž nožēlu par to, ka *EPPO* attiecīgo informāciju saņēma no kādas privātpersonas, nevis no attiecīgās valsts iestādes; mudina dalībvalstis saskaņā ar *EPPO* regulas 24. pantu nekavējoties ziņot *EPPO* par jebkurām aizdomām par Savienības līdzekļu ļaunprātīgu izmantošanu; mudina Komisiju gadījumos, ja kādā dalībvalstī tiek konstatēts būtisks kapacitātes trūkums, revīzijas vajadzībām piesaistīt ārējos ekspertus; norāda, ka Komisija, neraugoties uz veiktajām revīzijām, šajā lietā neatklāja līdzekļu iespējamu ļaunprātīgu izmantošanu; mudina situācijās, kad līgumu piešķiršana notiek krīzes apstākļos un krīzes dēļ nav iespējams izmantot iepirkuma procedūras, izmantot "četru acu" principu un veikt pārbaudes vairākos posmos, lai nepieļautu Savienības finansējuma iespējamu ļaunprātīgu izmantošanu; uzsver, ka Komisijai visās attiecīgajās dalībvalstīs būtu jāveic padziļinātas *ex post* revīzijas attiecībā uz līgumiem, kas krīzes laikā piešķirti bez iepirkuma procedūrām; turklāt norāda, ka līdzīgas situācijas ir radušās citās dalībvalstīs, tostarp nesen atklātā iespējamas krāpšanas gadījumā Portugālē saistībā ar ERAF līdzekļiem un vairākos gadījumos Čehijā saistībā ar iespējamu *REACT-EU* līdzekļu ļaunprātīgu izmantošanu, iegādājoties medicīnisko aprīkojumu;

114. norāda, ka papildināmība raksturo saikni starp kohēzijas politikas fondiem un citiem Savienības finansēšanas instrumentiem; atgādina – lai gan kohēzijas politikas fondi un ANM atšķiras vispārējo mērķu, grafika, pārvaldības veida un finansējuma ziņā, pašreizējā pieredze liecina, ka vairākos ANP ir paredzēti ieguldījumi, kas būtu atbilstīgi saskaņā ar kohēzijas politiku; uzsver, ka kohēzijas politikas fondu un ANM papildināmība ir iespējama un paredzama ar nosacījumu, ka ANM rada reālu pievienoto vērtību un ka vienas un tās pašas izmaksas netiek segtas divreiz; uzsver, ka pārklāšanās risks palielināsies, tuvojoties ANM termiņa beigām, un aicina Komisijai darīt visu iespējamo, lai šos riskus mazinātu;

115. mudina Komisiju uzraudzīt situāciju, jo īpaši gadījumos, kad ANM valstu koordinējošās iestādes ir tās pašas, kas kohēzijas politikas fondu gadījumā, un uzstāj, ka dažādām Savienības finansējuma daļām jāpiešķir pietiekama papildu administratīvā kapacitāte un cilvēkresursi; tomēr norāda uz iespējamiem riskiem, ka šis paralēlisms var novest pie neatklātiem dubultas finansēšanas gadījumiem; aicina Komisiju izmantot pieredzi, kas gūta saistībā ar diviem dažādiem finansēšanas modeļiem;

116. atzinīgi vērtē to, ka patlaban ne Revīzijas palāta, ne Komisija 2022. gada ANM izmaksājumos nav konstatējusi nevienu gadījumu, kad kohēzijas projekta obligātais valsts līdzfinansējums tiktu apmaksāts no ANM līdzekļiem; mudina Komisiju turpināt uzraudzīt situāciju un nepieļaut šādu finansēšanu;

117. pauž bažas par Revīzijas palātas pastāvīgi sniegtajiem komentāriem par konstatētajiem trūkumiem revīzijas un vadošo iestāžu darbā, jo īpaši par trūkumiem revīzijas iestāžu veiktajās *ex post* pārbaudēs un vadošo iestāžu veiktajos kontroles pasākumos, kas ne vienmēr efektīvi novērš vai ļauj atklāt pārkāpumus saistībā ar līdzekļu saņēmēju deklarētajiem izdevumiem, kā arī par Komisijas pārmērīgo paļaušanos uz programmu iestāžu darba kvalitāti, kas saistīta ar Komisijas dokumentu pārbaudēm raksturīgajiem ierobežojumiem;

118. pieņem zināšanai Komisijas atbildi, ka tās novērtējums, kura pamatā ir dokumentu pārbaužu un revīziju uz vietas darba apvienojums, kas aptver dažādas atsevišķas programmas un apliecinājumu paketes, ļauj tai katru gadu izveidot pamatotu un patiesu aplēsi par kļūdu īpatsvaru katrai programmai un kohēzijas politikas fondiem kopumā; piekrīt Revīzijas palātai, ka Komisijas dokumentu pārbaudes ir ierobežotas, lai varētu apstiprināt revīzijas iestāžu paziņoto atlikušo kopējo kļūdu īpatsvaru; norāda, ka šīs nepilnības var ietekmēt arī Komisijas aplēsto risku slēgšanas brīdī, jo var būt, ka Komisija ne vienmēr veic vajadzīgās korekcijas, lai atlikušo kļūdu īpatsvaru samazinātu zem būtiskuma sliekšņa.

119. ar bažām norāda uz Revīzijas palātas konstatējumu, ka to apliecinājumu pakešu īpatsvars, kuros atlikušo kļūdu īpatsvars pārsniedza 2 %, 2022. gadā sasniedza maksimumu – 61 % no izdevumiem Revīzijas palātas izlasē salīdzinājumā ar 39 % iepriekšējā gadā, atspoguļojot pastāvīgās nepilnības revīzijas iestāžu darbā; ar bažām uzsver, ka pēdējos sešos gados Revīzijas palātas veikto revīziju rezultāti liecina, ka pašreizējās kontroles vēl pietiekami nenovērš augsto raksturīgo kļūdu risku kohēzijā un ka vadošās iestādes ne vienmēr efektīvi novērš vai atklāj pārkāpumus atbalsta saņēmēju deklarētajos izdevumos; ar bažām norāda, ka Revīzijas palātas konstatētās kļūdas liecina par būtiskām nepilnībām darbā, ko revīzijas iestādes veic, pārbaudot izdevumu un projektu attiecināmību un atbilstību iekšējā tirgus noteikumiem; norāda, ka daļa no atlikušā kļūdu īpatsvara revidētajās apliecinājumu paketēs, kuru Revīzijas palāta pārrēķinājusi un kurš pārsniedz 2 %, ir attiecināma uz iepriekš minētajām atšķirībām;

120. pauž bažas par Revīzijas palātas konstatētajām pastāvīgajām nepilnībām valstu revīzijās, kas var būt saistītas ar nepietiekamu tvērumu, neskaidru dokumentāciju par revīzijām un paraugu atlasi, ko veikušas valstu revīzijas iestādes, un ar resursu problēmām, piemēram, nepietiekamu finansējumu un kvalificēta darbaspēka trūkumu; uzsver bažas par Revīzijas palātas konstatētajām nepilnībām daudzās revīzijās, piemēram, gadījumos, kad nepietiekami pārbaudīta līdzekļu saņēmēju sniegtā informācija par projektu atbilstību, par atbilstību iekšējā tirgus noteikumiem un par krāpšanas un interešu konflikta risku; norāda, ka, no otras puses, Komisijas ieskatā lielākās daļas revīzijas iestāžu darbs ir uzticams un ka tikai 10 no 116 revīzijas iestādēm ir vajadzīgi nopietni uzlabojumi; atgādina par ieteikumiem, kas sniegti Parlamenta 2023. gada 21. novembra rezolūcijā par iespējām palielināt valstu iestāžu veiktu revīziju un kontroļu uzticamību dalītajā pārvaldībā;

121. ņem vērā Komisijas apņemšanos turpināt ciešo sadarbību ar revīzijas iestādēm, lai stiprinātu to spēju novērst un labot kļūdas, labāk dokumentēt savu revīzijas darbu un tādējādi sniegt ieguldījumu ticamības noteikšanas procesā;

122. atzīmē Revīzijas palātas konstatējumu, ka, lai vienkāršotu izdevumus, kohēzijas politikas finansējuma saņēmēji 77 darījumos, kas veido 30 % no izlases, izmantoja vienkāršotu izmaksu iespējas, piemērojot vai nu vienotas likmes, standarta likmes vienības izmaksas, vai abu apvienojumu; uzsver, ka vienkāršotu izmaksu iespējas ir viens no svarīgākajiem pasākumiem, lai samazinātu administratīvās izmaksas un slogu saņēmējiem un tādējādi atvieglotu mazo saņēmēju piekļuvi finansējumam un vairāk koncentrētos uz mērķu sasniegšanu, vienlaikus samazinot kļūdu īpatsvaru; uzsver, ka Revīzijas palāta uzskata, ka vienkāršotu izmaksu iespējas ne vienmēr tiek atbilstīgi izmantotas, un piekrīt Revīzijas palātas revīzijas secinājumam, ka vienkāršotu izmaksu iespējām nevajadzētu radīt pārmērīgu finansiālu labumu dalībvalstij; no otras puses, vienkāršotu izmaksu iespējām praksē būtu reāli jāsamazina birokrātijas slogs, nevis jāveicina visaptveroša *ex ante* un *ex post* kontrole; norāda, ka ir pieļaujamas nelielas cenu atšķirības vienkāršotu izmaksu iespēju aprēķinos salīdzinājumā ar *ex post* pārbaudēs noteiktajām cenām;

123. norāda, ka Komisija ir mudinājusi par programmām atbildīgās iestādes 2021.–2027. gada programmās izmantot KNR paredzētos vienkāršošanas pasākumus, jo īpaši vienkāršotu izmaksu iespējas un finansējumu, kas nav saistīts ar izmaksām, lai risinātu attiecināmības jautājumus, atvieglotu pārvaldības pārbaudes un kontrolētu atbalsta saņēmējiem uzlikto slogu; norāda, ka šo centienu rezultātā, piemēram, attiecībā uz ERAF un KF, līdz šim 11 dalībvalstīs programmu līmenī tika pieņemtas 120 vienkāršotu izmaksu iespēju shēmas *Interreg* programmām (kopējais ieguldījums 5,7 miljardu EUR apmērā), kā arī 4 ar izmaksām nesaistīta finansējuma shēmas 4 dalībvalstīs (kopējais ieguldījums 1,2 miljardi EUR); uzsver, ka steidzami vajadzīga turpmāka vienkāršošana un elastība; aicina Komisiju rast pareizo līdzsvaru starp nepieciešamo elastību nelielām cenu atšķirībām, no vienas puses, un neatbilstīgu un tīšu izmaksu un cenu pārvērtēšanu, no otras puses;

124. pauž bažas par Revīzijas palātas konstatējumu attiecībā uz ERAF programmu Slovākijā, kuras mērķis ir atjaunot kādas sabiedriskās ēkas iekštelpas, neraugoties uz to, ka saskaņā ar šo programmu attiecināmi bija tikai energoefektivitātes pasākumi; ņem vērā Revīzijas palātas konstatējumu, ka šim projektam nevajadzēja tikt tālāk par izvērtēšanas posmu, jo pieteikumā nebija sasniegta robežvērtība, proti, ka vismaz 25 % no projekta izdevumiem ir saistīti ar energoefektivitāti; norāda, ka Komisija nav reaģējusi uz līdzīgiem Revīzijas palātas atklātiem gadījumiem;

125. atgādina, ka 2021.–2027. gada periodā dalībvalstīm ir jāievēro konkrēti KNR horizontālie vai tematiskie veicinošie nosacījumi, kas ir priekšnosacījumi fondu konkrēto mērķu efektīvai un rezultatīvai īstenošanai; atgādina, ka tad, ja, iesniedzot maksājuma pieteikumu Komisijai par attiecīgo konkrēto mērķi, nav izpildīti veicinošie nosacījumi, saistītie izdevumi netiks atlīdzināti no Savienības budžeta, kamēr Komisija nebūs pārliecinājusies par veicinošā nosacījuma izpildi;

126. atgādina, ka 2022. gada 15. decembrī, pamatojoties uz Komisijas priekšlikumu, Padome pieņēma Īstenošanas lēmumu (ES) 2022/2506 ([12]) par pasākumiem Savienības budžeta aizsardzībai pret tiesiskuma principu pārkāpumiem Ungārijā; uzsver, ka lēmuma pamatā bija Komisijas bažas par nopietniem jautājumiem, kas saistīti ar publiskā iepirkuma sistēmu Ungārijā; atzinīgi vērtē 55 % saistību izpildes pagaidu apturēšanu dažām kohēzijas politikas programmām 2021.–2027. gada periodā; norāda, ka Komisija uzrauga Ungārijas ierosināto korektīvo pasākumu īstenošanu saskaņā ar Nosacītības regulu; norāda, ka Komisija 2023. gada decembrī pēc savas iniciatīvas atkārtoti izvērtēja situāciju Ungārijā un secināja, ka Savienības budžets joprojām ir pakļauts tādam pašam riska līmenim, jo pastāvēja saistības, kas nebija ne pareizi, ne arī savlaicīgi izpildītas;

127. norāda, ka Komisija 2022. gada decembrī secināja, ka Ungārija nepildīja Hartā paredzētos horizontālos veicinošos nosacījumus attiecībā uz tiesu iestāžu neatkarību un vairāku tiesību aktu noteikumiem, kas rada nopietnu apdraudējumu *LGBTIQ+* tiesībām, akadēmiskajai brīvībai un tiesībām uz patvērumu, kā to paredz KNR; pauž dziļu nožēlu par Komisijas 2023. gada 13. decembra lēmumu ([13]), kurā atzīts, ka Ungārija ir izpildījusi horizontālo veicinošo nosacījumu attiecībā uz tiesu iestāžu neatkarību, tādējādi ļaujot Ungārijas iestādēm iesniegt atmaksas pieprasījumus par summu līdz 10,2 miljardiem EUR bez atbilstošiem kontroles mehānismiem vai publiskā iepirkuma procedūrām, kas garantētu pareizu finanšu pārvaldību un Savienības budžeta aizsardzību; uzskata, ka šis lēmums politiski ir pretrunā saskaņā ar Nosacītības regulu pieņemto pasākumu darbības pagarināšanai, un pauž vilšanos par to, ka procesa laikā Parlaments netika pienācīgi informēts; atkārtoti pauž 2024. gada 18. janvāra rezolūcijā par situāciju Ungārijā un Savienības līdzekļu iesaldēšanu izteiktās bažas par tiesu iestāžu neatkarību pat pēc nesen veiktajām reformām;

128. atkārtoti norāda, ka visi pasākumi, kas jāveic, lai tiktu piešķirts Savienības finansējums saskaņā ar Nosacītības regulu, KNR un ANM regulu, jāvērtē kā vienots un nedalāms kopums; uzsver Savienības finanšu interešu aizsardzības nozīmi arī attiecībā uz priekšfinansējuma izmaksu;

129. norāda, ka saskaņā ar 2022. gada *PIF* ziņojumu laikposmā no 2021. līdz 2022. gadam krāpniecisku pārkāpumu skaits saistībā ar kohēzijas politiku samazinājās par 11,6 % (2021. gadā ziņoti 233 pārkāpumi salīdzinājumā ar 206 pārkāpumiem 2022. gadā), savukārt ar krāpšanu nesaistītu pārkāpumu īpatsvars palielinājās par 9,3 %; norāda, ka Komisija ir pieprasījusi revīzijas iestādēm pievērst īpašu uzmanību jauniem riskiem, kas saistīti ar līdzekļu un papildu finansējuma palielināšanu *NGEU* ietvaros, jo īpaši dubultam finansējumam, interešu konfliktiem, krāpšanai vai korupcijai; atzīmē Komisijas centienus veicināt *Arachne* riska novērtēšanas rīka izmantošanu dalībvalstīs, kuras to nevēlas, un ieviest šā rīka uzlabojumus; norāda, ka revīzijas iestādes nepārprotami pievērsās krāpšanas riskam 65 % 2014.–2020. gada periodā revidēto darbību, kas ir uzlabojums salīdzinājumā ar 38 %, ko Revīzijas palāta konstatēja 2021. gadā;

130. uzsver, ka Revīzijas palātai, *OLAF* un *EPPO* vajadzētu būt samērīgai piekļuvei vienotai un integrētai datizraces un riska novērtēšanas IT sistēmai, ko nodrošina Komisija, lai tās varētu veikt savus attiecīgos uzdevumus, ko paredz pārskatītā Finanšu regula;

131. norāda uz kohēzijas izdevumu likumības un pareizības nozīmīgumu, kā arī vadošo un revīzijas iestāžu izšķirošo lomu šajā ziņā; atgādina, ka ir jāvienkāršo un jāracionalizē revīzijas, koncentrējoties uz to, kas ir nepieciešams krāpšanas apkarošanai; turklāt atgādina, ka saskaņā ar Kopīgo noteikumu regulu 2021.–2027. gadam dalībvalstu iestādēm būtu jāziņo par visiem to identificētajiem gadījumiem, kad ir aizdomas par krāpšanu vai konstatēta krāpšana saistībā ar ES finansētiem projektiem, un ka tām būtu jāziņo par šiem gadījumiem, pat ja tās tos atklāj pirms izdevumu deklarēšanas Komisijai;

132. uzsver Eiropas Biroja krāpšanas apkarošanai un Eiropas Prokuratūras (*EPPO*) būtisko lomu ES budžeta aizsardzībā; aicina visas dalībvalstis pievienoties *EPPO*; atgādina, ka Eiropas prokurore, uzstājoties Reģionālās attīstības komitejā 2023. gada 25. maijā, norādīja, ka patlaban spēkā esošā ES izdevumu pārvaldības un kontroles sistēma nav izstrādāta tā, lai atklātu krāpšanu, un ka revīzijās vai administratīvajā izmeklēšanā reti tiek atklāti finanšu noziegumi, kuriem bieži raksturīga pārrobežu dimensija; uzsver, ka ir jānodrošina *EPPO* ar nepieciešamajiem līdzekļiem tās pienākumu veikšanai; uzskata, ka papildu līdzekļu nodrošināšana *EPPO* ļautu likumdevējam vēl vairāk vienkāršot kohēzijas tiesisko regulējumu, lai uzlabotu līdzekļu apgūšanu;

([12]) Padomes Īstenošanas lēmums (ES) 2022/2506 (2022. gada 15. decembris) par pasākumiem Savienības budžeta aizsardzībai pret tiesiskuma principu pārkāpumiem Ungārijā (OV L 325, 20.12.2022., 94. lpp.).

([13]) Komisijas 2023. gada 13. decembra Lēmums par Regulas (ES, Euratom) 2020/2092 4. panta nosacījumu izpildes atkārtotu izvērtēšanu pēc Komisijas iniciatīvas pēc Padomes 2022. gada 15. decembra Īstenošanas lēmuma (ES) 2022/2506 attiecībā uz Ungāriju pieņemšanas, C(2023)8999.

133. prasa *OLAF* veikt rūpīgu izmeklēšanu par iespējamu ES līdzekļu ļaunprātīgu izmantošanu, ko saistībā ar programmu *Erasmus+* un Eiropas Solidaritātes korpusu veikuši apvienību tīkli, iesniedzot fiktīvus projektus, nolūkā pārbaudīt dažu valstu aģentūru nesenos ziņojumus par šo jautājumu, nosakot šādu krāpšanas gadījumu mērogu un nozīmi un analizējot dalībvalstu kompetento iestāžu rīcību saistībā ar tiem;

Ieteikumi

134. aicina Komisiju:

i) proaktīvi iesaistīties konstruktīvā dialogā ar Revīzijas palātu, lai risinātu pieaugošo tādu gadījumu skaitu, kad Komisijas oficiālā atbilde uz Revīzijas palātas konstatējumiem ir "vienoties nepiekrist", un turpināt sadarbību ar Revīzijas palātu, lai saskaņotu aplēsto kļūdu īpatsvaru un juridisko tekstu interpretēšanu;

ii) saskaņot Revīzijas palātas konstatējumus attiecībā uz dalībvalstu deklarācijām ar informāciju, kas izriet no Komisijas veiktā riska maksājuma laikā un riska slēgšanas posmā novērtējuma attiecībā uz vadošajām iestādēm, lai apzinātu kļūdu riskus, kas steidzami jānovērš;

iii) turpināt ciešo sadarbību ar revīzijas iestādēm, lai stiprinātu to spēju novērst un labot atkārtotas kļūdas, labāk dokumentēt savu revīzijas darbu un tādējādi sniegt ieguldījumu ticamības noteikšanas procesā;

iv) uzlabot un stiprināt dalībvalstu pārvaldības un kontroles sistēmu, lai nodrošinātu, ka dalībvalstis Komisijai deklarē tikai attiecināmus izdevumus;

v) nodrošināt, ka revīzijas iestādes ir ieviesušas piemērotas metodes pašdeklarāciju pārbaudei, nosakot labu praksi un izdodot norādījumus dalībvalstīm;

vi) slēgšanas revīziju ietvaros veikt īpašas un mērķtiecīgas pārbaudes, lai pārliecinātos, ka dalībvalstis ir piemērojušas nepieciešamās finanšu korekcijas attiecībā uz atklātajām kļūdām;

vii) revīzijās īpašu uzmanību pievērst riskiem saistībā ar elastību, kas ieviesta ar *CRII*/*CRII+* grozījumiem; nekavējoties pārskatīt šo programmu izdevumus, lai apzinātu un labotu sistēmiskas problēmas, kas izraisījušas kļūdu īpatsvara pēkšņu pieaugumu;

viii) turpināt sniegt atbalstu dalībvalstīm un vienlaikus sagatavot rīcības plānu par to, kā vislabāk izvairīties no administratīvā pārslogojuma DFS beigās, kas dublēsies ar plānoto ANM attiecināmības periodu, ņemot vērā 2014.–2020. gada plānošanas perioda noslēgumu un kārtējā perioda īstenošanu, jo īpaši atbalstot administratīvo spēju veidošanu;

ix) sadarbībā ar dalībvalstīm turpināt īstenot rīcības plāna publiskā iepirkuma jomā 4. redakciju, lai palīdzētu programmu iestādēm un līgumslēdzējām iestādēm uzlabot savu praksi publiskā iepirkuma jomā, tostarp attiecībā uz to, kā izvairīties no visbiežāk pieļautajām kļūdām publiskajā iepirkumā saistībā ar ESI fondu pārvaldību, kā arī attiecībā uz mērķtiecīgu apmācību dalībvalstu amatpersonām;

x) pildīt savu solījumu gan budžeta izpildes apstiprinātājiestādei, gan plašai sabiedrībai sniegt Savienības līdzekļu lielāko galasaņēmēju sarakstu, ja šādā sarakstā par galasaņēmēju uzskata fizisku personu vai struktūru, kas kā pēdējā saņēmēju ķēdē saņem Savienības līdzekļus;

xi) vēl vairāk vienkāršot kohēzijas programmu īstenošanu; turklāt mudina Komisiju izmantot publiskā iepirkuma digitalizācijas instrumentus, pamatojoties uz e-iepirkuma modeli, un palīdzēt dalībvalstīm šajā pārejā;

xii) strādāt, lai sekmīgi izvērstu vienkāršotu izmaksu iespējas, kopīgi ar visām ieinteresētajām personām saskaņojot metodiku un pārliecības sniegšanu nolūkā nodrošināt saņēmējiem pietiekamu prognozējamību par to, kā šīs iespējas paredzēts īstenot; nodrošināt, ka revīzijas nepalielina birokrātiju īstenošanas procesā un nerada nevajadzīgu revīzijas slogu saņēmējiem; nodrošināt, ka vienkāršotu izmaksu iespējas netiek izmantotas tādā veidā, ka dalībvalstis gūst pārmērīgu finansiālu labumu, vienlaikus nodrošinot izmaksu un cenu aprēķinu pietiekamu elastību;

xiii) sadarboties ar dalībvalstu revīzijas iestādēm, lai nodrošinātu, ka valsts kontroles un revīzijas samazina konkrēto dubulta finansējuma risku, jo īpaši saistībā ar ANM finansējumu; uzstāj, ka Komisijai jāveic tematiskas vai atbilstības revīzijas, kas pielāgotas augsta riska jomām un dalībvalstīm; kā arī

xiv) iesaka izveidot visaptverošu mehānismu kohēzijas fondu izmantošanai ārkārtas vai neparedzētos apstākļos, izmantojot pamatnoteikumus par to darbības jomu, finansējuma pieejamību, pārvaldību, revīziju un kontroli, kā arī piemērošanu; uzsver, ka šāda izmantošana ārkārtas apstākļos būtu jāierobežo, skaidri nosakot konkrētas situācijas, kas ierobežotas laika un tvēruma ziņā, un paredzot augstāku kontroles līmeni risku mazināšanai;

xv) aicina Komisiju atkārtoti izvērtēt savu lēmumu atbrīvot 10,2 miljardus EUR kohēzijas finansējuma Ungārijai un atturēties no jebkādu līdzekļu izmaksāšanas, kamēr nav īstenoti attiecīgie tiesību akti un praksē nav pierādīta pieņemto pasākumu efektivitāte;

xvi) noteikt IT rīku, piemēram, *EDES* un *ARACHNE*, izmantošanu par obligātu un sistemātisku attiecībā uz visiem Savienības fondiem, tostarp tiem, ko pārvalda dalīti, un nodrošināt labāku jauno tehnoloģiju izmantošanu, lai pastiprinātu kontroli un aizsargātu Savienības budžetu pret krāpšanu un līdzekļu ļaunprātīgu izmantošanu Finanšu regulas pabeigtās pārskatīšanas kontekstā;

xvii) piešķirt Revīzijas palātai, *OLAF* un *EPPO* piekļuvi vienotai un integrētai datizraces un riska novērtēšanas IT sistēmai, ko nodrošina Komisija, saskaņā ar pārstrādātās Finanšu regulas noteikumiem;

xviii) ziņot par agrīnajām preventīvajām sistēmu revīzijām (*EPSA*), kas veiktas plānošanas perioda sākumā, lai apstiprinātu kontroles sistēmu efektivitāti dalībvalstīs, tostarp pārkāpumu novēršanai ieviesto sistēmu;

xix) ziņot budžeta izpildes apstiprinātājiestādei par to, kā elastības pasākumu izmantošana kohēzijas politikā, kas ir uzlabojusi līdzekļu apguvi, ir ietekmējusi strukturālās kohēzijas mērķus konverģences un kohēzijas jomā;

Kultūra un izglītība

135. atzinīgi vērtē Komisijas un Eiropas Izglītības un kultūras izpildaģentūras (*EACEA*) centienus pielāgot *Erasmus+*, Eiropas Solidaritātes korpusu un programmu "Radošā Eiropa" mainīgajai realitātei, piemēram, izvērtējot iespēju palielināt individuālās atbalsta likmes dotācijām, lai saglabātu to iekļaujošo raksturu, pagarinot pieteikumu iesniegšanas termiņus un projektu ilgumu un brīvprātīgi pārorientējot darbības uz Ukrainu, un sagaida, ka tiks īstenoti lielāki centieni, lai vēl vairāk pastiprinātu iekļaušanas pasākumus un atbalstu mazāk aizsargātu grupu līdzdalības veicināšanai;

136. atzinīgi vērtē to, ka Komisijai un *EACEA* 2022. gadā izdevās panākt gandrīz pilnīgu *Erasmus+* budžeta izpildi un pilnīgu Eiropas Solidaritātes korpusa budžeta izpildi, pat radot nepieciešamību pārdalīt apropriācijas no citām programmām, lai segtu maksājumu vajadzības; norāda uz programmas "Radošā Eiropa" maksājumu īstenošanas sarežģījumiem 2022. gadā, kas saistīti ar aptuveni 50 miljonu EUR maksājumu atlikšanu uz 2023. gadu darbības problēmu un aizkavētu dotāciju piešķiršanas procedūru dēļ; atzīst Izglītības, jaunatnes, sporta un kultūras ģenerāldirektorāta (*EAC ĢD*) un *EACEA* centienus ierobežot šīs kavēšanās ietekmi un 2023. gadā no jauna normalizēt tempu;

137. atkārtoti apstiprina nepieciešamību vēl vairāk palielināt budžeta finansējumu ES jaunatnes, kultūras un izglītības programmām, jo īpaši, lai palielinātu jauniešu, mākslinieku un profesionāļu, kuriem ir mazāk iespēju, informēšanu un iesaistīšanos un lai atbalstītu pilsoniskuma izglītību; šajā sakarībā aicina Komisiju turpināt ciešu sadarbību ar dalībvalstīm;

138. atzinīgi vērtē to, ka ar 3 miljonu EUR palielinājumu, kas, pateicoties Parlamenta uzstājībai, tika veikts attiecībā uz Eiropas Jaunatnes gadu (2022), varētu pastiprināt vairākus Eiropas Jaunatnes gada pasākumus, piemēram, solidaritātes projektus, brīvprātīgo darbu un tīklu veidošanas darbības; uzsver, ka Eiropas gada sekmīgie rezultāti tagad būtu jāīsteno ilgtspējīgi, lai tas nodrošinātu paliekošu mantojumu;

139. ņem vērā to, ka 2022. gadā turpinājās programmas "Radošā Eiropa" budžeta intensīvāka īstenošana sākumposmā nolūkā mazināt Covid-19 pandēmijas ilgstošo ietekmi uz kultūras un radošajām nozarēm; norāda, ka, pateicoties minētajai programmas intensīvākai īstenošanai sākumposmā, 2022. gadā bija iespējams atlasīt vairāk Eiropas kultūras sadarbības projektu nekā jebkad agrāk; tomēr pauž bažas par to, ka programmas intensīvāka īstenošana 2021. un 2022. gadā var izraisīt finansējuma nepietiekamību laikposmā no 2023. gada, un pauž nožēlu par to, ka programma kopumā joprojām ir nepietiekami finansēta salīdzinājumā ar sasniedzamajiem mērķiem, jo īpaši ņemot vērā augsto dalības līmeni šajā programmā;

140. ar bažām norāda uz joprojām pastāvošajām problēmām 2022. gadā saistībā ar e-dotāciju rīkiem, ko izmanto *EACEA* pārvaldītajiem līdzekļu saņēmējiem; stingri mudina Komisiju un *EACEA* beidzot atrisināt minētos IT jautājumus, lai novērstu nevēlamas sekas attiecībā uz mērķu sasniegšanu nolūkā samazināt kļūdu risku un vienkāršot procedūras; uzskata, ka efektīvāka un pieejamāka IT infrastruktūra atvieglotu arī mazo saņēmēju piekļuvi programmas resursiem;

141. norāda uz *EACEA* personāla stāvokļa pozitīvo attīstību, proti, līdz 2022. gada beigām ievērojami palielinājās darbinieku skaits;

Dabas resursi

142. norāda, ka DFS 3. izdevumu kategorijas "Dabas resursi" programmu budžets bija 58,3 miljards EUR (29,7 % no Savienības budžeta), un tā sadalījums bija šāds: 65,9 % tiešajiem maksājumiem no Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonda (ELGF), 26,2 % Lauksaimniecības fondam lauku attīstībai (ELFLA), 4,7 % ar tirgu saistītiem izdevumiem no ELGF, 1,8 % jūrlietām un zivsaimniecībai, 0,9 % videi un klimatam (*LIFE*) un 0,5 % citām jomām; norāda, ka 2022. gada 31. decembrī DFS 3. izdevumu kategorijā "Dabas resursi un vide" galīgās pieņemtās budžeta saistību apropriācijas bija 56 681,11 miljoni EUR un 98,92 % no tām bija izpildītas (56 069,86 miljoni EUR); turklāt norāda, ka galīgās pieņemtās budžeta maksājumu apropriācijas sasniedza 55 826,77 miljonus EUR un 98,89 % no tām tika izpildītas (55 205,48 miljoni EUR);

143. norāda, ka 2022. gads bija otrais un pēdējais gads pārejas periodā, kura laikā dalībvalstis, gaidot jaunās kopējās lauksaimniecības politikas (KLP) stāšanos spēkā 2023. gada 1. janvārī, varēja izmantot līdzekļus no KLP 2021.–2027. gada budžeta piešķīruma un papildu 8 miljardus EUR no ārēji piešķirtajiem ieņēmumiem no *NextGenerationEU* līdzekļiem Eiropas Lauksaimniecības fondam lauku attīstībai (ELFLA), un ka dalībvalstis var veikt attiecīgos maksājumus lauksaimniekiem un citiem KLP līdzekļu saņēmējiem līdz 2025. gada 31. decembrim;

144. norāda, ka 2022. finanšu gadā bija vairāk nekā 5,9 miljoni tiešā atbalsta shēmu labuma guvēju, aptuveni 3,5 miljoni lauku attīstības pasākumu labuma guvēju un aptuveni 0,11 miljoni tirgus pasākumu labuma guvēju; uzsver, ka Savienības lauksaimnieku un pārtikas sistēmas noturība ir turpinājusi nodrošināt pārtikas nodrošinājumu Savienībā un ārpus tās, neraugoties uz problēmām, ar kurām tie saskārās 2022. gadā;

145. norāda, ka neprovocētais Krievijas agresijas karš pret Ukrainu cita starpā izraisīja krīzes rezerves aktivizēšanu 500 miljonu EUR atbalsta paketes veidā; no tiem 350 miljoni EUR skartajiem ražotājiem bija pieejami no rezerves un 150 miljoni EUR no ELGF; atzinīgi vērtē augsto izpildes līmeni (virs 492 miljoniem EUR) un ātro īstenošanu; norāda, ka dalībvalstīm tika dota rīcības brīvība, lemjot par nozarēm, kuras tās uzskatīja par tirgus traucējumu visvairāk skartajām nozarēm, kā arī par atbalsta shēmu veidiem, no kā bija atkarīgs, kāda kontroles sistēma tiks piemērota;

146. norāda, ka Revīzijas palāta ir pārbaudījusi 218 darījumu izlasi, kas aptver visu izdevumu klāstu šajā DFS izdevumu kategorijā; norāda, ka Revīzijas palāta pārbaudīja arī Lauksaimniecības un lauku attīstības ģenerāldirektorāta (*AGRI* ĢD) un Klimata politikas ģenerāldirektorāta (*CLIMA* ĢD) gada darbības pārskatos sniegto informāciju par pareizību, kā arī atlasītās sistēmas 17 dalībvalstīs un Apvienotajā Karalistē; norāda, ka saskaņā ar Revīzijas palātas aplēsēm kļūdu līmenis attiecībā uz sadaļu "Dabas resursi" ir 2,2 % (1,8 % 2021. gadā) un ka lielākā daļa konstatēto kļūdu ietekmēja darījumus lauku attīstības jomā; atzīmē, ka *AGRI* ĢD aplēstais risks maksājumu veikšanas brīdī ir 1,76 %;

147. norāda, ka Revīzijas palāta konstatēja 21 skaitļos izsakāmu kļūdu attiecībā uz lauku attīstību, 7 kļūdas attiecībā uz tiešajiem maksājumiem, 2 kļūdas attiecībā uz tirgus pasākumu izdevumiem un 2 kļūdas ar KLP nesaistītajos izdevumos; uzskata par nomierinošu Komisijas paziņojumu, ka 8 no skaitļos izsakāmajām kļūdām finansiālā ietekme ir mazāka par 100 EUR (pārāk liela platību deklarēšana) un lielākajā daļā gadījumu nepareizi iztērētā summa ir mazāka par 1 000 EUR;

148. norāda, ka lielākā daļa Revīzijas palātas konstatēto kļūdu bija saistītas ar neprecīzas informācijas sniegšanu par platībām vai dzīvniekiem (42 %) un neatbilstīgiem maksājumu saņēmējiem, neattiecināmām darbībām un projekta izdevumiem; ar bažām norāda, ka, tāpat kā 2021. gadā, Revīzijas palāta vairākos gadījumos ir konstatējusi, ka dalībvalstu iestāžu un Komisijas rīcībā bija pietiekama informācija, lai novērstu vai atklātu un izlabotu kļūdu pirms izdevumu apstiprināšanas, un ka, ja dalībvalstu iestādes un Komisija būtu pienācīgi izmantojušas visu to rīcībā esošo informāciju, aplēstais kļūdu līmenis šajā nodaļā būtu bijis par 1,3 procentpunktiem zemāks;

149. atgādina, ka gan Komisija, gan dalībvalstis ir atbildīgas par krāpšanas novēršanu KLP izdevumos; norāda, ka krāpšanas apkarošanas pasākumiem arī turpmāk vajadzētu būt svarīgai ES un dalībvalstu prioritātei, jo krāpšana neļauj ES resursiem sasniegt politikas mērķus.

150. atzinīgi vērtē Komisijas paziņojumu, ka 2023.–2027. gada KLP īstenošanas modeļa mērķis ir vienkāršot noteikumus un uzsvērt jauno tehnoloģiju, piemēram, apgabalu uzraudzības sistēmu, izmantošanu, kas palīdzēs samazināt kļūdas; norāda, ka, ņemot vērā lauksaimnieku pieļautās kļūdas, Zemes gabalu identifikācijas sistēma (ZGIS) ir pamats ģeotelpiskā atbalsta pieteikumam, un atgādina par ievērojamiem potenciālajiem ieguvumiem, ko tehnoloģiju izmantošana platībatkarīgā atbalsta uzraudzībai sniedz lauksaimniekiem, pārvaldēm un videi;

151. atzīmē Revīzijas palātas gada ziņojumā sniegto nepareizas lauksaimnieciskās darbības deklarācijas piemēru, ko vairākos medijos citē kā "citronkoku gadījumu", kad lauksaimnieks deklarēja ilggadīgo kultūru audzēšanu, kur faktiski zemes gabals vairākus gadus netika apstrādāts; norāda, ka šīs kļūdas finansiālā ietekme, kā ziņojusi Komisija, bija 8 349,06 EUR, līdzās atbildīgo valsts iestāžu veiktajiem korektīvajiem pasākumiem, tostarp pieprasītās summas atgūšanai; atzinīgi vērtē Revīzijas palātas un Komisijas rūpīgo revīzijas darbu un attiecīgās maksājumu aģentūras ātri veiktos turpmākos pasākumus; tomēr uzsver, ka šis gadījums nav jāsaprot kā reta un atsevišķa sakritība, bet drīzāk kā sistemātisks risks, kas ļauj izkrāpt Savienības līdzekļus, un tādēļ to nedrīkst novērtēt par zemu;

152. norāda, ka vienkāršotu izmaksu iespējas tiek piemērotas visā KLP, tostarp lauku attīstībā, kur attiecināmības nosacījumi ir sarežģītāki un kļūdu risks ir augstāks, un ka joprojām pastāv iespēja vienkāršot pasākumus, kas nav balstīti uz platību vai dzīvnieku deklarēšanu, dalībvalstīm izlemjot, vai atlīdzināt faktiskās izmaksas vai maksāt atbilstoši iepriekš definētiem rezultātiem; norāda, ka Komisija ziņo par gandrīz 92 % lauku attīstības programmu, kas izmanto vienkāršotu izmaksu iespējas; aicina Komisiju atklāt summu, kas izmaksāta, izmantojot vienkāršotu izmaksu iespējas;

153. atgādina, ka KLP ticamības modelis ietver pirmā līmeņa pārbaudes, ko veic maksājumu aģentūras, revīzijas darbu, ko veic neatkarīgas sertifikācijas struktūras, kuras katru gadu sniedz atzinumus par maksājumu aģentūru izdevumu likumību un pareizību, un Komisijas darbu, veicot grāmatojumu noskaidrošanu; atzinīgi vērtē to, ka, neraugoties uz dažām neatbilstībām, ko izraisījuši kontroles un maksājumu datu kopu atšķirīgie atjauninašanas grafiki, Revīzijas palāta konstatēja, ka atlasīto maksājumu aģentūru sistēmas ticami aprēķināja atbalsta maksājumus, kas liecina par dalībvalstu kontroles statistikas un Komisijai paziņoto maksājumu datu vispārējo kvalitāti un saskaņotību;

154. atzinīgi vērtē to, ka dalībvalstis pastiprināti interesējas par integrēto IT rīku datu ieguvei *Arachne* un to izmanto, proti, 13 dalībvalstis izmanto šo rīku vismaz dažiem pasākumiem un piecas dalībvalstis piedalījās vispārējā ievadseminārā par *Arachne*; pauž nožēlu, ka dalībvalstīm nav pienākuma izmantot integrēto datizraces IT rīku *Arachne*; ņem vērā šķēršļus, par kuriem ziņojušas dalībvalstis, un Komisijas pastāvīgos centienus uzlabot *Arachne*; pauž nožēlu par *Arachne* selektīvu izmantošanu dalībvalstīs;

155. norāda, ka Komisija 2022. gadā ziņoja par Eiropas Jūrlietu, zivsaimniecības un akvakultūras fonda (EJZAF) saistību izpildes līmeni 99,69 % apmērā, kas ir ievērojams uzlabojums salīdzinājumā ar EJZAF 15,98 % izpildes līmeni 2021. gadā; tomēr norāda, ka 94,76 % no 1 135,74 miljoniem EUR saistību apropriāciju 2022. gadā un 97,06 % no 148,12 miljoniem EUR 2021. gadā palika nesamaksāti attiecīgā gada beigās; turklāt norāda, ka EJZAF apstiprināto maksājumu apropriāciju izpildes līmenis 2022. gadā bija 99,99 %, bet EJZF 2021. gadā – 86,55 %;

156. atzīmē Revīzijas palātas Īpašo ziņojumu 09/2023 par lauksaimniecības produktu piegādes ķēžu nodrošināšanu Covid-19 laikā un secinājumu, ka Komisijas reakcija uz Covid-19 pandēmijas radītajiem draudiem lauksaimniecības produktu piegādes ķēdēm vairumā aspektu bija atbilstoša, bet nepietiekami mērķorientēta; atgādina, ka tiešais atbalsts ar budžetu 712 miljonu EUR apmērā tika īstenots ātri, pārdalot neizmantotos līdzekļus no ELFLA, kā rezultātā dalībvalstis galvenokārt izmantoja šo pasākumu, un 2019. gada beigās ievērojama ELFLA budžeta daļa palika neizmantota; turklāt atgādina, ka 5 no 14 dalībvalstīm Savienības finansējumu darīja pieejamu visiem lauksaimniekiem, kuri cieta zaudējumus, savukārt pārējās 9 dalībvalstis sniedza atbalstu izvēlētām nozarēm un atbalstīja saņēmējus neatkarīgi no tā, vai tie bija cietuši zaudējumus;

157. norāda, ka galveno programmu ieguldījuma klimata jomā provizoriskās aplēses (pamatojoties uz saistību apropriācijām) liecina, ka 2022. gadā 34,8 % no ES budžeta tika atvēlēti klimatrīcībai saskaņā ar Iestāžu nolīguma plāniem šim mērķim izmantot vismaz 30 % no DFS 2021.–2027. gadam;

158. norāda uz izmaiņām, kuras 2022. gadā veiktas Komisijas klimatrīcības apsekošanas metodikā, reaģējot uz bažām, kas paustas saistībā ar Revīzijas palātas īpašajā ziņojumā 09/2022 ([14]) iekļauto konstatējumu, kurā norādīts, ka paziņotie izdevumi ne vienmēr bija saistīti ar klimatrīcību un summa, par kuru ziņots, ka tā izlietota šim nolūkam, ir pārvērtēta par vismaz 72 miljardiem EUR, kas nozīmē, ka tikai aptuveni 13 % no 2014.–2020. gada budžeta tika izlietoti ar klimatu saistītiem mērķiem; uzskata, ka šis fakts kalpo kā brīdinājums; mudina Komisiju apsekošanas metodikā nošķirt klimata pārmaiņu mazināšanu un pielāgošanos klimata pārmaiņām, monitoringa un ziņošanas kategoriju sadalot pielāgošanās klimata pārmaiņām un klimata pārmaiņu mazināšanas kategorijās;

([14]) "Klimata izdevumi 2014.–2020. gada ES budžetā: nav tik lieli, kā ziņots", 2022. gada 30. maijs.

159. uzsver, ka ir svarīgi pienācīgi pārbaudīt ES budžeta izdevumus klimata un bioloģiskās daudzveidības jomā, un prasa, lai Komisija būtu atbildīga par stabilas un uzticamas metodikas izmantošanu saskaņā ar saistībām, kas noteiktas DFS nolīgumā un 2020. gada 16. decembra Iestāžu nolīguma 16. punkta d) apakšpunktā; aicina Komisiju nepieļaut maldinošu to aptuveno izdevumu noteikšanu, kuri palīdz sasniegt klimata un bioloģiskās daudzveidības mērķus, skaidru mērķu trūkumu, kā arī tikai daļēju iespējamās negatīvās vai neskaidrās ietekmes uz klimatu un bioloģisko daudzveidību aptvērumu; atzīst, ka ir intervences pasākumi, kas sniedz kopējus ieguvumus, taču uzsver, ka ir jāizvairās no dubultas uzskaites;

160. aicina Komisiju katru gadu sniegt Parlamentam ziņojumu, kurā sīki izklāstīts katra budžeta posteņa ieguldījums klimata politikas integrēšanas mērķī un ar bioloģisko daudzveidību saistītajos mērķos, lai atvieglotu šo jomu uzraudzību; turklāt aicina Komisiju ziņot par to, vai ir kāds budžeta postenis, kurā nav ievērots Taksonomijas regulā minētais kritērijs "nenodarīt būtisku kaitējumu";

161. norāda, ka Veselības ārkārtas situāciju gatavības un reaģēšanas iestāde (*HERA*) pēc tam, kad tā 2021. gada 1. oktobrī tika izveidota kā Komisijas iekšējais dienests, 2022. gadā paplašināja savu darbību un tās pamatuzdevums ir atbalstīt Komisijas prioritātes sabiedrības veselības, sagatavotības un krīžu pārvarēšanas jomā veselības, pētniecības un inovācijas un rūpniecības nozarēs; ar bažām norāda uz pienākumu pārklāšanos un centienu dublēšanos starp *HERA* ĢD pilnvarām un *SANTE* ĢD un *ECDC* pilnvarām; aicina Komisiju nodrošināt *HERA* kā Komisijas neatņemamas daļas pievienoto vērtību un novērst darba un resursu dublēšanos;

162. pauž nožēlu par to, ka Komisijas lēmums par *HERA* finansēšanu lielā mērā balstījās uz programmu "ES – veselībai", samazinot tās budžetu vairāk nekā uz pusi, jo programmas "ES – veselībai" ieguldījums *HERA* laikposmā no 2021. līdz 2027. gadam ir 2,795 miljardi EUR; ar bažām norāda, ka šāda samazināšana ietekmēja programmas "ES – veselībai" spēju vērienīgi finansēt citas darbības, kā paredzēts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) 2021/522 ([15]), tostarp pakļāva riskam saskaņā ar Eiropas Vēža uzveikšanas plānu veicamās darbības un Eiropas veselības datu telpas izveidei nepieciešamo atbalstu; pauž nožēlu par to, ka, piešķirot šādas ievērojamas summas *HERA*, Komisija ir pārkāpusi saskaņotās finansējuma robežvērtības attiecībā uz minimālajiem un maksimālajiem izdevumiem, kas noteikti regulā par programmu "ES – veselībai";

Ieteikumi

163. aicina Komisiju:

i) KLP 2014.–2020. gada *ex post* novērtējumā īpašu vērību pievērst 2021.–2022. gada pārejas periodam un papildu prasībām, kas iekļautas Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2020/2220 ([16]) pārejas noteikumos;

ii) turpināt informēt budžeta izpildes apstiprinātājiestādi par vienkāršoto izmaksu iespēju izmantošanu pašreizējā un jaunajā KLP un kopā ar dalībvalstu iestādēm un (potenciālajiem) labuma guvējiem izvērtēt to izmantošanu, lai izprastu šo iespēju salīdzinoši lēno apguvi;

iii) turpināt veicināt *Arachne* izmantošanu, lai palielinātu gan dalībvalstu skaitu, kas izmanto sistēmu, gan arī izmantošanas apmēru, lai Finanšu regulas pabeigtās pārskatīšanas kontekstā iekļautu sistēmā visas programmas;

iv) rūpīgi apsvērt riska rādītājus *Arachne* ietvaros nolūkā samazināt nepatiesu rādītāju skaitu un uzlabot atlikušo rādītāju efektivitāti, atklājot augsta riska situācijas un tādējādi nodrošinot Savienības finanšu interešu aizsardzību; kā arī

v) veicināt, stimulēt un atbalstīt dalībvalstu maksājumu aģentūras tādu IT rīku izmantošanā kā *Copernicus Satellite* attēlveidošanas un citas attēlveidošanas tehnoloģijas agromonitoringa jomā;

vi) labāk likt lietā un mudināt izmantot mākslīgo intelektu un datus, ko nodrošina jaunās tehnoloģijas, piemēram, Savienībai piederošie *CopernicusSentinels* satelīti, lai uzraudzītu un kontrolētu KLP līdzekļu pareizu izmantošanu;

([15]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/522 (2021. gada 24. marts), ar ko izveido Savienības rīcības programmu veselības jomā (programma "ES – veselībai") 2021.–2027. gadam un atceļ Regulu (ES) Nr. 282/2014 (OV L 107, 26.3.2021., 1. lpp.).

([16]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2020/2220 (2020. gada 23. decembris), ar ko nosaka dažus pārejas noteikumus atbalstam no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) un Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonda (ELGF) 2021. un 2022. gadā un ar ko attiecībā uz līdzekļiem un piemērošanu 2021. un 2022. gadā groza Regulas (ES) Nr. 1305/2013, (ES) Nr. 1306/2013 un (ES) Nr. 1307/2013, un attiecībā uz līdzekļiem un šāda atbalsta sadalījumu 2021. un 2022. gadā groza Regulu (ES) Nr. 1308/2013 (OV L 437, 28.12.2020., 1. lpp.).

Migrācija un robežu pārvaldība, drošība un aizsardzība

164. norāda, ka DFS 4. izdevumu kategorijas "Migrācija un robežu pārvaldība" programmu budžets bija 3,4 miljardi EUR (1,7 % no Savienības budžeta) un tā sadalījums bija šāds: 43,9 % Patvēruma, migrācijas un integrācijas fondam (*AMIF*), 23,1 % Integrētās robežu pārvaldības fondam (*IBMF*) un 33 % trim decentralizētām aģentūrām: Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūrai (*Frontex*), Eiropas Savienības Patvēruma aģentūrai (*EUAA*) un Eiropas Savienības Aģentūrai lielapjoma IT sistēmu darbības pārvaldībai brīvības, drošības un tiesiskuma telpā (*EU-LISA*); norāda, ka 2022. gada 31. decembrī galīgās pieņemtās budžeta saistību apropriācijas bija 3 410,39 miljoni EUR un 99,54 % no tām bija izpildītas (3 394,69 miljoni EUR); turklāt norāda, ka galīgās pieņemtās budžeta maksājumu apropriācijas bija 3 372,54 miljoni EUR un 97,61 % no tām ir izpildītas (3 292,03 miljoni EUR);

165. norāda, ka DFS 5. izdevumu kategorijas "Drošība un aizsardzība" programmu budžets bija 1,2 miljardi EUR, un tā sadalījums bija šāds: 45,6 % Eiropas Aizsardzības fondam (EAF), 17 % Iekšējās drošības fondam (IDF), 19,2 % decentralizētajām aģentūrām: Eiropas Narkotiku un narkomānijas uzraudzības centram (*EMCDDA*), Eiropolam un Eiropas Savienības Tiesībaizsardzības apmācības aģentūrai (*CEPOL*), 6,8 % kodoldrošībai un ekspluatācijas pārtraukšanai un 11,4 % citām jomām; norāda, ka 2022. gada 31. decembrī galīgās pieņemtās budžeta saistību apropriācijas bija 1 813,03 miljoni EUR un 99,8 % no tām bija izpildītas (1 809,43 miljoni EUR); turklāt norāda, ka galīgās pieņemtās budžeta maksājumu apropriācijas sasniedza 1 158,67 miljonus EUR un 97,54 % no tām ir izpildītas (1 130,20 miljoni EUR);

166. norāda, ka ievērojama izdevumu daļa DFS 4. un 5. izdevumu kategorijā 2022. gadā attiecās uz 2014.–2020. gada DFS atlikušo projektu pabeigšanu; norāda, ka ievērojamas *AMIF* un IDF nacionālo programmu summas 2014.–2020. gadam paliek neizmaksātas (26 % *AMIF* un 33 % IDF 2022. gada beigās), savukārt finansējums 2014.–2020. gadam ir jāizlieto līdz 2024. gada jūnijam;

167. norāda, ka Revīzijas palāta pārbaudīja 23 darījumu izlasi, kas nav pietiekami reprezentatīva attiecībā uz izdevumiem DFS 4. un 5. izdevumu kategorijā, un tāpēc nevar sniegt aplēsi par kļūdu īpatsvaru; ar bažām uzsver, ka Revīzijas palātas revīzijas rezultāti liecina, ka izdevumus ietekmē attiecināmības un iepirkuma jautājumi un ka tā ir augsta riska joma (11 darījumos no 23 revidētajiem darījumiem, t. i., 48 % darījumu, bija kļūdas), un tādēļ aicina Revīzijas palātu sniegt skaidru aplēsi par kļūdu īpatsvaru šajā nodaļā; norāda, ka Revīzijas palāta skaitliskā izteiksmē ir novērtējusi deviņas kļūdas, kas ietekmēja no Savienības budžeta iekasējamās summas, un ka tā ir konstatējusi arī četrus tiesību aktu un finanšu noteikumu neievērošanas gadījumus, kas neietekmēja Savienības budžetu; norāda, ka atbilstīgi Komisijas secinājumiem risks maksājuma veikšanas brīdī ir mazāks par 2 % attiecībā uz migrācijas un robežu pārvaldības, kā arī drošības un aizsardzības izdevumiem;

168. atzinīgi vērtē Revīzijas palātas konstatēto progresu, pārskatot sešu dalībvalstu revīzijas iestāžu paveikto, gatavojoties 2021.–2027. gada *AMIF*, Robežu pārvaldības un vīzu instrumenta (*BMVI*) un IDF gada pārskatiem; norāda uz Revīzijas palātas konstatējumu, ka tās apmeklējumu laikā (no 2022. gada septembra līdz 2023. gada februārim) sešu dalībvalstu revīzijas stratēģijas vēl nebija pieņemtas, lai gan tas ir priekšnoteikums apliecinājumu paketes iesniegšanai; norāda, ka Revīzijas palātas apmeklējuma laikā IT sistēmas informācijas un dokumentācijas glabāšanai, kas nepieciešamas sešu dalībvalstu vadošo iestāžu revīzijām, vai nu bija izstrādes stadijā vai vēl nebija izstrādātas;

169. norāda, ka *DEFIS* ĢD krāpšanas apkarošanas stratēģija tika atjaunināta 2022. gada februārī, tās īstenošana tiek uzraudzīta un par to katru gadu tiek ziņots vadībai; atzinīgi vērtē to, ka tika īstenoti 100 % *OLAF* ieteikumu attiecībā uz *DEFIS* ĢD un ka ne Komisija, ne tās partneri nav ziņojuši par krāpšanas gadījumiem; norāda, ka Migrācijas un iekšlietu ģenerāldirektorāta (*HOME* ĢD) krāpšanas apkarošanas stratēģija pēdējo reizi tika atjaunināta 2021. gada oktobrī un patlaban tā tiek īstenota; atzinīgi vērtē to, ka līdz 2022. gada beigām bija pilnībā īstenoti 72 % no *OLAF* iepriekšējā gada finanšu ieteikumiem un 28 % ieteikumu īstenošana vēl turpinās;

Migrācija un robežu pārvaldība

170. norāda, ka 2022. gadā DFS 4. izdevumu kategorijas līdzekļi bija noderīgi, lai risinātu Krievijas agresijas kara pret Ukrainu radītās sekas; ņem vērā, ka 2014.–2020. gada fondos tika ieviesta lielāka elastība, lai uzlabotu dalībvalstu iespējas novirzīt finansējumu jaunām vajadzībām, un tematisko mehānismu ietvaros tika uzsākta ārkārtas palīdzība 400 miljonu EUR apmērā; norāda, ka dalībvalstu 2021.–2027. gada programmu pieņemšana ļāva tām piekļūt vairāk nekā 10 miljardiem EUR no jaunajiem fondiem šim periodam;

171. atzīmē, ka kopš laika, kad sākās Krievijas agresijas karš pret Ukrainu, Savienībā ir reģistrēti vairāk nekā 16 miljoni cilvēku no Ukrainas un Moldovas, un vairāk nekā 4 miljoni cilvēku, kas bēga no kara, ieguva aizsardzību Savienībā; atzīmē, ka Komisija sniedza finansiālu atbalstu Starptautiskajai Migrācijas organizācijai, lai atbalstītu šo procesu, kā daļu no 15 miljonu EUR vērta projekta, kas atvieglo neaizsargātu personu, kas bēg no Ukrainas, pārsūtīšanu no Moldovas; turklāt norāda, ka 2022. gada 30. novembrī Komisija paziņoja par lēmumu piešķirt finansiālu atbalstu 5,5 miljonu EUR apmērā projektam, ko īstenos Starptautiskā Sarkanā Krusta un Sarkanā Pusmēness biedrību federācija (*IFRC*), lai atbalstītu uzņemošās personas un visus tos, kas iesaistīti pārvietoto personu privātas izmitināšanas nodrošināšanā, apkopojot labo praksi nākotnes vajadzībām; ņem vērā, ka 2022. gadā saistībā ar Ukrainas finansēšanu Komisija pieņēma lēmumus, kas atļauj izmantot ar izmaksām nesaistītu finansējumu 248 miljonu EUR apmērā (2022. gada maijā) un 137 miljonu EUR apmērā (2022. gada augustā), kā arī mazākām dotācijām, drošiem mājokļiem un psihosociālajam atbalstam paredzētu finansējumu 15 miljonu EUR apmērā;

172. norāda, ka 2022. gadā *HOME* ĢD piešķīra 27 miljonus EUR ar drošību saistītas informācijas apmaiņai un 25,5 miljonus EUR noziedzības, tostarp terorisma, apkarošanai un novēršanai; turklāt norāda, ka 2022. gada jūlijā ar Iekšējās drošības fonda (IDF) starpniecību Komisija piešķīra dalībvalstīm 15,7 miljonus EUR, lai turpinātu atbalstīt ilgtermiņa projektus un darbības Eiropas daudzdisciplīnu platformā pret noziedzības draudiem (*EMPACT*) – drošības instrumentā, ko dalībvalstis "virza", lai identificētu, noteiktu prioritātes un risinātu organizētās un smagās starptautiskās noziedzības radītos draudus;

Drošība un aizsardzība

173. atzinīgi vērtē to, ka MVU dalība Eiropas Aizsardzības fondā – EAF (jo īpaši MVU pārrobežu dalība rūpnieciskajos konsorcijos) tiek veicināta ar mērķtiecīgiem EAF uzaicinājumiem iesniegt priekšlikumus, finanšu prēmijām, īpašiem piešķiršanas kritērijiem un vienkāršotu izmaksu iespēju izmantošanu, lai samazinātu administratīvo slogu; norāda, ka 2022. gada EAF uzaicinājumos 38,2 % no iesaistītajām struktūrām bija MVU un 20 % no kopējā finansējuma, kas pieejams, izmantojot šos uzaicinājumus, saņems MVU (166 miljonus EUR);

174. atgādina, ka sagatavošanas darbība aizsardzības pētniecībai (*PADR*) bija EAF priekšgājēja programma, kuras budžets bija 90 miljoni EUR un ar kuru finansēja 18 pētniecības projektus, kas atlasīti pēc uzaicinājumiem iesniegt priekšlikumus laikposmā no 2017. līdz 2019. gadam; ar bažām norāda, ka Revīzijas palāta Īpašajā ziņojumā 10/2023 "Sagatavošanas darbība aizsardzības pētniecībai" secina, ka Savienībai joprojām trūkst ilgtermiņa stratēģijas attiecībā uz EAF projektiem, jo īpaši ietekmes, papildu pētniecības, izstrādes, ražošanas, iepirkuma un citos aspektos; atzinīgi vērtē to, ka Komisija ir pieņēmusi visus Revīzijas palātas ieteikumus;

175. ņem vērā Revīzijas palātas apsvērumus Īpašajā ziņojumā 10/2023 par cilvēkresursu ierobežoto pieejamību Komisijā un ar to saistīto risku EAF; norāda, ka drošības jautājumu dēļ aizsardzības projektu vadīšanai nepieciešamais darbinieku skaits ir lielāks nekā citiem projektiem; atzīmē, ka arvien pieaugošais izvērtējamo priekšlikumu un pārvaldāmo projektu skaits rada ievērojamu spiedienu uz cilvēkresursiem un apgrūtina kvalificētu un ar atbilstošu pieredzi apveltītu darbinieku pieņemšanu darbā;

Ieteikumi

176. aicina Komisiju:

i) izstrādāt EAF ilgtermiņa stratēģiju, pamatojoties uz pieredzi ar *PADR* un Revīzijas palātas ieteikumiem;

ii) garantēt atbilstoša budžeta un kvalificētu cilvēkresursu nodrošināšanu, lai veicinātu sadarbību un ieguldījumus aizsardzības jomā un īstenotu EAF; kā arī

iii) vērst kontroli uz izdevumiem, kurus, kā konstatējusi Revīzijas palāta, 2022. gadā būtiski ietekmēja attiecināmības un iepirkuma jautājumi, un aicina Revīzijas palātu paplašināt revidēto darījumu izlasi, lai varētu sniegt aplēsi par kļūdu īpatsvaru;

iv) uzraudzīt neizpildīto *OLAF* finanšu ieteikumu īstenošanu;

Kaimiņattiecības un pasaule

177. norāda, ka DFS 6. izdevumu kategorijas "Kaimiņattiecības un pasaule" programmu budžets bija 14,5 miljardi EUR (7,4 % no Savienības budžeta), un tā sadalījums bija šāds: 64,8 % Kaimiņattiecību, attīstības sadarbības un starptautiskās sadarbības instrumentam "Eiropa pasaulē" (*NDICI-Global Europe*), 16,8 % humānajai palīdzībai (*HUMA*), 14,4 % pirmspievienošanās palīdzībai (*IPA III*) un 4 % citām darbībām un programmām; norāda, ka 2022. gada 31. decembrī galīgās pieņemtās budžeta saistību apropriācijas bija 17 670,49 miljoni EUR un 99,79 % no tām bija izpildītas (17 632,52 miljoni EUR); turklāt norāda, ka galīgās pieņemtās budžeta maksājumu apropriācijas bija 13 156,10 miljoni EUR un 99,19 % no tām bija izpildītas (13 049,50 miljoni EUR);

178. norāda, ka Revīzijas palāta pārbaudīja 72 darījumu izlasi, kas nav pietiekami reprezentatīva attiecībā uz izdevumiem šajā DFS izdevumu kategorijā, un tāpēc nevar sniegt aplēsi par kļūdu īpatsvaru; ņemot vērā, ka Revīzijas palātas revīzijas rezultāti liecina, ka šī ir augsta riska joma (34 darījumos no 72 revidētajiem darījumiem, t. i., 47 % darījumu, bija kļūdas), aicina Revīzijas palātu sniegt skaidru aplēsi par kļūdu īpatsvaru šajā nodaļā; norāda, ka Revīzijas palāta konstatēja 25 kļūdas, kurām bija finansiāla ietekme uz Savienības budžetu un kuras attiecās uz neattiecināmām izmaksām, apliecinošu dokumentu trūkumu, publisko iepirkumu un nenotikušiem izdevumiem, kas varētu liecināt par valstu iestāžu kontroles mehānismu neuzticamu darbību vai par administratīvu vai politisku nevēlēšanos pienācīgi izpildīt Savienības finanšu noteikumus;

179. atgādina, ka Kaimiņattiecību politikas un paplašināšanās sarunu ģenerāldirektorāts (*NEAR* ĢD) gada darbības pārskatos (GDP) ziņo par risku slēgšanas brīdī, pamatojoties uz ārēja darbuzņēmēja veiktu pētījumu, kas pazīstams kā atlikušo kļūdu īpatsvara (*RER*) pētījums, kura mērķis ir aplēst to kļūdu īpatsvaru, ko nav atklājusi iekšējās kontroles sistēma, un secināt, vai tā ir efektīva vai ne; pieņem zināšanai 2022. gada *RER* pētījuma rezultātus, ka atlikušo kļūdu īpatsvars 2022. gadā ir 1 % un tādējādi zem 2 % būtiskuma sliekšņa;

180. norāda, ka Revīzijas palāta ir konstatējusi ierobežojumus attiecībā uz metodiku, ko izmanto, lai noteiktu *RER*, kura var veicināt tā nepietiekamu novērtēšanu, jo īpaši to, ka darbuzņēmējs dažos gadījumos var pilnībā paļauties uz iepriekšējā kontroles darba rezultātiem, un to, ka atlikušā kļūdu īpatsvara aplēse dotācijām tiešā pārvaldībā nav iekļauta *NEAR* ĢD kopējā *RER* aprēķinā; norāda, ka Komisija apstiprina, ka tā nav pakļauta šādiem ierobežojumiem, jo i) paļaušanās uz iepriekšējo kontroles darbu ir pakļauta stingriem nosacījumiem un ii) globālais kļūdu īpatsvars ietver dotācijas tiešā pārvaldībā;

181. atzinīgi vērtē to, ka Komisija kopš 2021. gada ir īstenojusi Revīzijas palātas ieteikumus *NEAR* ĢD gada darbības pārskatos atklāt *RER* pētījuma ierobežojumus, pastiprināt pārbaudes, identificējot un novēršot atkārtotas kļūdas, un *NEAR* ĢD noteikt pienākumu *RER* pētījuma darbuzņēmējam ziņot Komisijai par jebkādām aizdomām par krāpšanu saistībā ar Savienības budžetu, kas konstatētas, izstrādājot *RER* pētījumu;

182. ar bažām norāda, ka *NEAR* ĢD un Starptautisko partnerattiecību ģenerāldirektorāta (*INTPA* ĢD) gada darbības pārskatos ir ziņots par grūtībām jaunās operatīvās informācijas sistēmas *OPSYS* ieviešanā, kas dažkārt bija nestabila, neattaisnoja cerības un prasīja biežu *DIGIT* ĢD atbalsta grupu iejaukšanos, kā rezultātā *NEAR* ĢD riska novērtēšanas procesā tas tika identificēts kā kritisks risks;

183. norāda, ka Revīzijas palāta ir izvērtējusi Savienības delegāciju darbinieku informētības palielināšanu krāpšanas novēršanas, ētikas un integritātes jomā; ar bažām norāda, ka daži Revīzijas palātas aptaujātie darbinieki pēdējo piecu gadu laikā nav apmācīti krāpšanas novēršanas jomā; atzīmē, ka, lai risinātu ar krāpšanu saistītus jautājumus, *NEAR* ĢD saviem darbiniekiem nodrošina virkni rīku un resursu, piemēram, apmācību, krāpšanas apkarošanas tīklu ar kontaktpunktiem un vadlīnijas; atzīmē *NEAR* ĢD veikto aptauju pozitīvos rezultātus, lai uzraudzītu savu darbinieku informētības līmeni par krāpšanu, kā arī to, ka tika apzinātas dažas jomas, kurās nepieciešami uzlabojumi, un tiek īstenots rīcības plāns;

184. atzīst, ka NVO ir svarīga nozīme, nodrošinot, ka ES kā lielākā attīstības palīdzības sniedzēja pasaulē turpina palīdzēt panākt stabilitāti un mieru, pārvarēt nabadzību un veicināt ilgtspējīgu attīstību; īpaši atzinīgi vērtē NVO darbību konfliktu zonās, lai nodrošinātu, ka humānā palīdzība ātri un efektīvi nonāk pie civiliedzīvotājiem; norāda, ka kontroles un revīzijas, pārredzamības un pārskatatbildības prasības piemērojamas visam Savienības finansējumam un dažādām ieinteresētajām personām, taču uzskata, ka vienmēr ir iespējami uzlabojumi, jo īpaši pēc iespējas izmantojot digitalizāciju;

185. uzsver vietējo NVO un partneru lomu pakalpojumu sniegšanā un vietējo kopienu atbalstīšanā; uzsver, ka ir svarīgi uzlabot to spēju pārvaldīt un īstenot ES finansētas darbības, un aicina Komisiju veicināt pienācīgas mācības šā mērķa sasniegšanai; pauž bažas par to, ka mazām vietējām organizācijām joprojām ir grūtības piekļūt Savienības finansējumam; mudina Komisiju uzlabot šīs finansēšanas procedūras un sistemātiski dot priekšroku vietējām organizācijām, lai nodrošinātu labāku spēju veidošanu uz vietas; uzsver vietējās līdzdalības efektivitāti projektu īstenošanā attiecībā uz prioritāšu noteikšanu, resursu piešķiršanu un vietējās zinātības veidošanu;

186. uzsver, ka Savienības attīstības sadarbības leģitimitāte un efektivitāte ir atkarīga no darbību pareizas īstenošanas un to pienācīga finansējuma; atzīst Komisijas darbu, piemērojot kontroles, lai nodrošinātu, ka darījumi tiek veikti likumīgi un ka darbības tiek īstenotas saskaņā ar likumdevēja noteiktajām prioritātēm; aicina Komisiju vēl vairāk uzlabot pārbaudes, lai samazinātu darījumu kļūdu apmēru, ņemt vērā vēl neīstenotos Revīzijas palātas ieteikumus un divkāršot centienus atrast atbilstīgus projektus un nodrošināt pietiekamu maksājumu summu saskaņā ar pašreizējo izdevumu maksimālo apjomu; atzinīgi vērtē Revīzijas palātas ziņojumā par ES 2022. gada budžetu konstatēto, ka *ECHO* ĢD ir īstenojis Revīzijas palātas ieteikumu un izveidojis procedūru, kas nodrošina, ka partnerorganizācijas savu kopīgo izmaksu sadalījumu balsta uz faktiskajiem izdevumiem;

187. aicina Komisiju raidīt skaidrus signālus tām kandidātvalstīm, kurās vēršanās pret tiesiskuma standartiem, tostarp vārda brīvības, preses brīvības, sieviešu un minoritāšu tiesību ierobežojumi un NVO un cilvēktiesību aizstāvju vajāšana, apdraud vai aizkavē to pievienošanos ES; aicina Komisiju pārbaudīt to līdzekļu efektivitāti, kas izlietoti tiesiskuma stāvokļa uzlabošanai pievienošanās sarunvalstīs, un ziņot par to *AFET* un *CONT* komitejām;

188. atzinīgi vērtē to, ka Komisija ir īstenojusi vairākus mehānismus, lai mazinātu riskus un nodrošinātu Savienības līdzekļu pareizu izmantošanu nestabilās vai konfliktu zonās; norāda, ka Komisija sistemātiski novērtē korupcijas riskus partnervalstīs un izmanto virkni instrumentu, lai tos mazinātu, vienlaikus piemērojot nosacījumus un snieguma rādītājus, lai veicinātu fiskālo pārredzamību un pārskatatbildību, izmantojot budžeta atbalstu; atzinīgi vērtē to, ka saskaņā ar Pasaules Bankas datiem valstis, kas saņem Savienības budžeta atbalstu, laika gaitā ir uzlabojušas korupcijas kontroli;

189. ar bažām norāda, ka Revīzijas palāta savā Īpašajā ziņojumā 14/2023 "Kaimiņattiecību, attīstības sadarbības un starptautiskās sadarbības instrumenta "Eiropa pasaulē" plānošana" ir konstatējusi, ka, lai gan Komisija un EĀDD ir apvienojuši finansējumu vienā instrumentā, *NDICI* – "Eiropa pasaulē", kas aptver vairāk nekā 70 % no Savienības finansējuma, kas piešķirts ārējām darbībām 2021.–2027. gada finanšu periodā, tās ir izmantojušas divas dažādas līdzekļu piešķiršanas metodikas kaimiņvalstīm un valstīm, kas nav kaimiņvalstis, un ka daudzgadu indikatīvās programmas nenodrošina to, ka izvēlētās intervences jomas ir tās, kurās Savienības finansējums varētu radīt ietekmi;

190. uzsver, ka ir svarīgi sasniegt visus ar izdevumiem un programmām saistītos mērķus, kas izklāstīti *NDICI-GE* instrumentā, un aicina sniegt visaptverošu informāciju par panākto progresu; pauž nožēlu par būtiskajiem trūkumiem instrumenta 30 % klimata mērķrādītāja sasniegšanā, DFS 2026. un 2027. gadam paredzētā 10 % bioloģiskās daudzveidības mērķrādītāja sasniegšanā un nodrošināšanā, ka tiek izpildītas ES globālās finanšu saistības ANO sistēmā, jo īpaši attiecībā uz ieguldījumu zaudējumu un kaitējuma fondā; uzsver, ka klimata pārmaiņas rada arvien lielāku spiedienu uz pārtikas ražošanu un pieejamību, jo īpaši neaizsargātos reģionos, tādējādi ietekmējot nodrošinātību ar pārtiku un uzturu; atgādina, ka bioloģiskajai daudzveidībai ir būtiska nozīme cīņā pret klimata pārmaiņām un tās izzušana apdraud progresu aptuveni 80 % novērtēto IAM mērķrādītāju; aicina Komisiju izstrādāt detalizētu plānu, kurā izklāstīts, kā tā ir paredzējusi līdz DFS beigām sasniegt mērķus izdevumu un dzimumu līdztiesības jomā;

191. mudina Komisiju palielināt pārredzamību un pārskatatbildību attiecībā uz iekšlietu fondu un *NDICI* finansējuma plānošanu un īstenošanu trešās valstīs, piemēram, Tunisijā un Lībijā; aicina Komisiju sagatavot publiski pieejamu pārskatu par visiem ar migrāciju saistītiem izdevumiem trešās valstīs un mudina veikt *ex ante* novērtējumus par ietekmi uz cilvēktiesībām attiecībā uz izdevumiem, kas saistīti ar migrāciju trešās valstīs, un iesniegt šos novērtējumus Parlamentam, ja noteikumi to prasa;

192. norāda, ka pēc nicināmajiem teroristu uzbrukumiem, ko "Hamās" veica pret Izraēlu 2023. gada 7. oktobrī, Komisija 2023. gada 9. oktobrī paziņoja par savu lēmumu pārskatīt Savienības palīdzību Palestīnai; atzinīgi vērtē to, ka 2023. gada 21. novembrī pabeigtā pārskatīšana ir parādījusi, ka Komisija izmanto *ex ante* un *ex post* pārbaudes, ka ieviestie aizsardzības pasākumi ir efektīvi un ka līdz šim nav atrasti pierādījumi, ka nauda ir novirzīta neparedzētiem mērķiem; uzstāj, ka Eiropas līdzekļi jāpiešķir tikai tiem saņēmējiem, kuriem ar Savienību ir kopīgas vērtības attiecībā uz tiesiskumu, demokrātiju un cilvēktiesībām; šajā sakarā atgādina par Parlamenta 2024. gada 17. janvārī pieņemto ziņojumu 2023/2122(INI) par to nevalstisko organizāciju pārredzamību un pārskatatbildību, kuras finansē no Savienības budžeta, aicinot stiprināt Komisijas kontroles mehānismus un izstrādāt saskaņotu uzraudzības sistēmu ar mērķi izsekot Savienības līdzekļiem līdz galasaņēmējiem;

193. uzsver, ka no Savienības budžeta arī turpmāk jāsniedz atbalsts miera un stabilitātes veidošanai Tuvo Austrumu reģionā, cīņai pret naidu un fundamentālismu un cilvēktiesību popularizēšanai; sagaida, ka Komisija izvērtēs Savienības līdzekļu izmantošanu; uzsver stabilitātes un ilgtspējīgas attīstības savstarpējo saistību, jo īpaši nestabilās valstīs un reģionos;

194. uzsver, ka ar Savienības palīdzību nekādā gadījumā nevajadzētu tieši vai netieši izmantot, lai finansētu terorismu, tādēļ Savienībai nevajadzētu atbalstīt nevienu struktūru, kas saistīta ar "Hamās" vai kādu citu teroristu organizāciju; uzsver, ka Savienībai jāpalīdz palestīniešu civiliedzīvotājiem un jāveicina miers reģionā; aicina Komisiju informēt Parlamentu par jaunumiem un centieniem, kas veikti, lai sniegtu tiešu atbalstu palestīniešu civiliedzīvotājiem un bēgļiem un novērstu līdzekļu novirzīšanu teroristiem;

195. pauž bažas par ticamiem ziņojumiem, ka teroristu organizācija "Hamās" varētu būt ļaunprātīgi izmantojusi daļu Savienības nodokļu maksātāju naudas vai citu līdzekļu devēju līdzekļus; uzsver, ka ar attiecīgajiem Savienības līdzekļiem būtu jāsniedz labums palestīniešu civiliedzīvotājiem un jānodrošina pārtika, medicīnas preces, mājokļi un pamata infrastruktūra cietušajiem iedzīvotājiem, jo īpaši bērniem, sievietēm, vecāka gadagājuma cilvēkiem un personām ar invaliditāti; mudina Komisiju atbalsta un humānās palīdzības sniegšanā palestīniešiem piesaistīt dažādus uzticamus partnerus, piemēram, PVO, *UNICEF* vai dažādas Sarkanā Pusmēness organizācijas; turklāt pauž bažas par citiem ticamiem ziņojumiem, ka atsevišķi *UNWRA* darbinieki varētu būt bijuši iesaistīti teroristu organizācijas "Hamās" terora aktos vai saistīti ar tiem; mudina Komisiju garantēt neatkarīgu *UNRWA* kontroli, ko veiktu ārējie eksperti, Eiropas Revīzijas palāta un pieredzējuši starptautiskie partneri, piemēram, *Global Affairs Canada* vai *AusAid*, vai citi;

196. pauž nopietnas bažas par dažu valstu neseno paziņojumu par finansējuma apturēšanu ANO Palīdzības un darba aģentūrai Palestīnas bēgļiem Tuvajos Austrumos (*UNRWA*), kamēr nebūs zināmi izmeklēšanas rezultāti; aicina palielināt un saglabāt finansējumu, atzīstot aģentūras izšķirošo lomu humānās palīdzības sniegšanā Gazā, un nodrošināt būtisku pakalpojumu nepārtrauktu sniegšanu neaizsargātiem iedzīvotājiem Tuvajos Austrumos; atgādina par to, cik būtiska nozīme ir humānai palīdzībai, kas tiek sniegta palestīniešu bēgļiem Tuvajos Austrumos;

197. uzsver izglītības nozīmi un būtisko nepieciešamību nosodīt un izskaust visas naida runas un vardarbīgas rīcības izpausmes abās pusēs; uzsver, ka finansējumu nevajadzētu apturēt patvaļīgi vai bez pārredzamiem un neatkarīgiem pierādījumiem par ļaunprātīgu izmantošanu;

198. atgādina, ka pētījuma, ko Komisija pasūtīja Georga Ekerta Institūtam par palestīniešu mācību grāmatām, rezultāti atklāja sarežģītu situāciju, proti: i) mācību grāmatas atbilst *UNESCO* standartiem un kritērijiem, ko piemēro starptautiskajā izglītības telpā, tostarp attiecībā uz stingru uzsvaru uz cilvēktiesībām; ii) mācību grāmatās sniegtais vēstījums aicina uz pretošanos Izraēlas un Palestīnas konfliktā; un iii) mācību grāmatās pausta naidīga attieksme pret Izraēlu; norāda, ka Savienība nefinansē palestīniešu mācību grāmatas un ka par tām nav atbildīga arī *UNRWA*, kas veic darbu, lai nodrošinātu kvalitatīvu izglītību, liekot uzsvaru uz cilvēktiesību kultūras veicināšanu pat sarežģītos laikos; uzsver, ka izglītība un izglītojamo piekļuve uz mieru aicinošām un objektīvām mācību grāmatām ir ļoti būtisks aspekts; uzsver Parlamenta nostāju, ka Savienības finansējumu mācību grāmatu izstrādei var piešķirt ar nosacījumu, ka tās pilnībā atbilst *UNESCO* standartiem attiecībā uz mieru un iecietību, kā Parlaments to jau bija nolēmis savā 2023. gada ieteikumā par attiecībām ar Palestīniešu pašpārvaldi un vairākkārt pieprasījis savās jaunākajām rezolūcijās par izredzēm panākt divu valstu risinājumu;

199. atgādina par Savienības stratēģiju veicināt un nodrošināt kvalitatīvu izglītību bērniem visā pasaulē, jo īpaši, ja tiek sniegts īpašs Savienības finansiālais atbalsts; nosoda problemātisku un naidu kurinošu saturu, kas veicina vardarbību, antisemītisma izplatīšanos un naida kurināšanu palestīniešu skolu mācību grāmatās, kuras izstrādājuši Savienības finansēti ierēdņi, kā arī *UNRWA* darbinieku izstrādātajos un palestīniešu skolās izmantotajos papildu izglītības materiālos; saistībā ar "Hamās" 2023. gada 7. oktobrī īstenotajiem nicināmajiem teroristu uzbrukumiem atkārtoti apstiprina, ka izglītošanai par naidu ir tieša un dramatiska ietekme uz izraēliešu drošību, kā arī uz jauno palestīniešu labākas nākotnes izredzēm; tādēļ aicina Komisiju rūpīgi sekot līdzi tam, lai finansējums netiktu piešķirts šādu mācību materiālu izmantošanai un tieši vai netieši nebūtu ar šādu mācību materiālu izmantošanu, kā arī, lai Palestīniešu pašpārvalde nekavējoties veiktu izmaiņas visās mācību programmās, kā tas vairākkārt pieprasīts lēmumos par budžeta izpildes apstiprināšanu attiecībā uz Savienības 2016., 2018., 2019., 2020. un 2021. gada vispārējā budžeta īstenošanu; uzsver, ka Savienības finansiālo atbalstu Palestīniešu pašpārvaldei izglītības jomā jāsniedz ar nosacījumu, ka tiek izstrādāta valsts mēroga palestīniešu mācību programma ar uzziņu mācību grāmatām un mācību materiāliem, kuros nav antisemītiska satura un kūdīšanas uz vardarbību un kuri atbilst kvalitatīvai izglītībai; šajā sakarā aicina Komisiju un dalībvalstis piedāvāt kompetences, dalīties zināšanās un sniegt ieteikumus un tehnisko atbalstu, lai nodrošinātu pilnvērtīgas iespējas palestīniešu skolotājiem, pedagogiem un ekspertiem nolūkā īstenot izglītību, kas pilnībā atbilst *UNESCO* standartiem;

200. uzsver, ka saskaņā ar kaimiņattiecību un paplašināšanās komisāra sniegtajām atbildēm par 2021. gada budžeta izpildes apstiprināšanas ziņojumu palestīniešu pašreizējais attīstības portfelis saskaņā ar Kaimiņattiecību, attīstības sadarbības un starptautiskās sadarbības instrumenta (*NDICI*) regulu laikposmā no 2021. līdz 2023. gadam ir 681 miljons EUR Palestīniešu pašpārvaldei, *UNRWA* un attīstības projektiem Jordānas Rietumkrastā un Gazā; norāda, ka aptuveni viena trešdaļa finansējuma tika piešķirta projektiem Gazā un divas trešdaļas – projektiem Jordānas Rietumkrastā; uzsver, ka Savienība piešķīra 271 miljonu EUR *UNRWA*, lai sniegtu sociālos pakalpojumus palestīniešu bēgļiem, kā arī Savienība sniedza atbalstu Palestīniešu pašpārvaldes regulārajiem izdevumiem, galvenokārt ierēdņu algām un pensijām, sociālajiem pabalstiem, ko izmaksā, izmantojot naudas pārvedumu programmu, un izmaksu segšanai saistībā ar nosūtīšanu pie speciālistiem Austrumjeruzalemes slimnīcās, izmantojot *PEGASE* mehānismu;

201. ir satriekts par teroristiskajiem uzbrukumiem 2023. gada 7. oktobrī, kad "Hamās", izvarojot un citos veidos seksuāli spīdzinot, vardarbīgi vērsās pret izraēliešu un citu tautību sievietēm, pusaudzēm un meitenēm; uzsver, ka šo seksuālās varmācības un spīdzināšanas veidu, kas vērsts tieši pret sievietēm, sistemātiski izmanto kara noziedznieki un teroristi; pauž nožēlu par to, ka EĀDD un Komisija nepietiekami pievēršas jautājumam par seksuālo vardarbību pret sievietēm konfliktu apstākļos; aicina izveidot mehānismu cietušo identificēšanai un atbalsta sniegšanai, liecību vākšanai, vainīgo noskaidrošanai un savlaicīgai tādu pasākumu veikšanai, kas ļautu nodrošināt, ka nākotnē nerodas līdzīgas situācijas; aicina izveidot platformu, kas nodrošinātu upuru un viņu piedzīvoto ciešanu pamanāmību; aicina konfliktu zonās palielināt atbalstu tādām organizācijām kā Izraēlas Izvarošanas krīzes centru asociācija vai līdzīgām struktūrām; uzsver, ka Savienībai būtu jānodrošina papildu finansējums ar konfliktiem saistītas seksuālas vardarbības upuriem, kā arī attiecīgiem izglītības pasākumiem; norāda, ka gada darbības pārskatos trūkst datu par to Savienības līdzekļu apmēru, kuri budžetā paredzēti šādu upuru un attiecīgo struktūru atbalstam; iesaka Komisijai sniegt skaidrākus ziņojumus par Savienības palīdzību, kas sniegta šādiem upuriem un attiecīgajām struktūrām;

202. uzsver, ka Revīzijas palātas 2022. gada darbības pārskatā ir sniegts piemērs neattiecināmiem izdevumiem, kas iekļauti izmaksu deklarācijā saistībā ar projektu Palestīnā par dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu, lai atbalstītu Palestīnas pāreju uz zaļo ekonomiku ar stimulu komponentu, kas bija paredzēts MVU atbalstam, piešķirot dotācijas "zaļiem" projektiem energoefektivitātes, atjaunīgās enerģijas un piesārņojuma mazināšanas jomās; uzsver, ka tika apstiprināti 190 500 EUR un izmaksāti attīstības aģentūrai, kuras uzdevums bija uzraudzīt galasaņēmēja projekta īstenošanu, taču projekts netika realizēts ([17]);

203. pauž bažas par Savienības finansēto projektu iznīcināšanu un konfiskāciju Rietumkrastā un norāda, ka 2022. gadā Izraēla nojauca vai konfiscēja 101 Savienības vai dalībvalstu finansētu struktūru 337 019 EUR vērtībā, kas ir trešais lielākais finansiālais kaitējums kopš 2016. gada; atgādina, ka Savienības iestāžu, attiecīgo dalībvalstu un citu līdzekļu devēju pārstāvji ir vairākkārt pieprasījuši atgriezt vai kompensēt Savienības finansētos aktīvus, kas nojaukti, demontēti vai konfiscēti; atgādina par Padomes nostāju, kurā tā ir paudusi apņemšanos nodrošināt, lai visos nolīgumos starp Savienību un Izraēlu būtu skaidri un nepārprotami norādīts, ka tie nav piemērojami teritorijām, kuras Izraēla okupējusi kopš 1967. gada, kā arī turpināt efektīvi īstenot esošos Savienības tiesību aktus un divpusējos režīmus, kas piemērojami apmetnēs ražotajām precēm;

204. norāda, ka 2022. gadā *NEAR* ĢD samaksāja 910,8 miljonus EUR divpusējā palīdzībā Ukrainai, no kuriem 698 miljoni EUR tika samaksāti ar budžeta atbalsta starpniecību; atzīmē, ka gandrīz 200 miljoni EUR no iesāktajiem projektiem tika sekmīgi pārdalīti, lai sasniegtu labuma guvējus, pirms humānās palīdzības partneri varēja mobilizēt savas palīdzības programmas; norāda, ka ierobežojumi projektu pienācīgai uzraudzībai Ukrainā noved pie atrunas *NEAR* ĢD 2022. gada darbības pārskatā un ka tiek īstenotas korektīvas darbības, piemēram, projektu īstenošanas progresa uzraudzība, izmantojot dokumentu pārbaudes, attālinātus risinājumus un iesaistot pakalpojumu sniedzēju;

205. ņem vērā Komisijas ierosināto Rietumbalkānu reformu un izaugsmes plānu, lai turpinātu atbalstīt konverģences centienus reģionā; uzsver, ka ir nepieciešama lielāka skaidrība par to, kā saistībā ar reģionu tiek izmantoti dažādi finanšu instrumenti, galvenokārt *IPA III*, ekonomikas un investīciju plāns un reformu un izaugsmes plāns; mudina Komisiju nodrošināt vietējo līmeni, lai veicinātu tiešāku piekļuvi Savienības finansējumam;

206. atzinīgi vērtē to, ka Ukrainas mehānisms paredz noteikumus efektīvas kontroles nodrošināšanai; atgādina, ka Eiropas Parlaments 2022. gada 7. aprīlī aicināja konfiscēt Krievijas aktīvus, kas pieder Krievijas privātpersonām un uzņēmumiem un kas iesaldēti ES ierobežojošo pasākumu rezultātā, un tos izmantot Ukrainas atjaunošanas finansēšanai;

207. atzinīgi vērtē stratēģiju *Global Gateway* kā saskaņotu Savienības reakciju uz globāliem izaicinājumiem, apvienojot publiskos un privātos ieguldījumus; norāda, ka 2022. gads bija pirmais pilnais stratēģijas *Global Gateway* īstenošanas gads; uzsver, ka ir vajadzīga labāka pārredzamība, pārskatatbildība un regulāra *Global Gateway* īstenošanas novērtēšana, kā arī lielāka Parlamenta iesaiste attiecībā uz tā demokrātiskās kontroles lomu;

208. atzinīgi vērtē to, ka *OLAF* 2021. gada 11. februārī parakstīja administratīvās sadarbības nolīgumu ar Ukrainas Ģenerālprokuratūru un 2023. gada martā – ar Ukrainas Valsts revīzijas dienestu; norāda, ka drīzumā gaidāma Ukrainas iesaistīšanās Savienības krāpšanas apkarošanas programmā (*UAFP*), un atzinīgi vērtē to, ka *OLAF* sniedz atbalstu Ukrainas iestādēm to centienos un stratēģijās krāpšanas apkarošanas jomā; atzinīgi vērtē to, ka *EPPO* 2023. gada jūlijā parakstīja darba vienošanos ar Ukrainas Nacionālo korupcijas novēršanas biroju, lai veicinātu sadarbību korupcijas lietu izmeklēšanā, un 2022. gada martā ar Ukrainas Ģenerālprokuratūru, lai aizsargātu Savienības un Ukrainas finansiālās intereses, veicot efektīvu izmeklēšanu un kriminālvajāšanu;

([17]) https://www.eca.europa.eu/ECAPublications/AR-2022/AR-2022_LV.pdf.

Ieteikumi

209. aicina Komisiju:

i) attiecībā uz *OPSYS* lietojumprogrammu sistēmu uzlabot jaunās programmatūras kvalitāti, stabilizēt lietojumprogrammu un uzlabot saskarnes starp dažādiem *OPSYS* moduļiem, kā arī piešķirt resursus, kas vajadzīgi, lai uzlabotu tās gatavību/noturību;

ii) turpināt nodrošināt, ka visos līgumos, kas saistīti ar Savienības finansējumu, pilnībā tiek ievērotas piemērojamās Savienības vērtības un Savienības tiesību akti, tostarp pārskatatbildības, pārredzamības un Savienības līdzekļu aizsardzības jomās; nodrošināt, ka stingri uzraudzības un *ex ante* un *ex post* kontroles mehānismi garantē, ka visas personas, kas iesaistītas Savienības finansētajās darbībās, īsteno vienīgi Savienības mērķus un darbības, kas apstiprinātas Savienības finansējuma saņemšanai, un vajadzības gadījumā pieprasa restitūciju vai kompensāciju par Savienības finansētajiem aktīviem, kas ir nojaukti, demontēti vai konfiscēti;

iii) pastiprināt komunikāciju ar starptautiskajām organizācijām, lai nodrošinātu ERP pilnīgu, neierobežotu un savlaicīgu piekļuvi dokumentiem, kas nepieciešami tās uzdevumu veikšanai saskaņā ar LESD, turklāt ne tikai lasāmā formātā;

iv) ieviest atbilstošus *ex ante* un *ex post* kontroles pasākumus nestabilās vai konflikta zonās, lai nodrošinātu Savienības līdzekļu izlietojuma pienācīgu kontroli un veidus, kā atgūt Savienības līdzekļus;

v) nodrošināt visu Ukrainas mehānisma un jaunā Rietumbalkānu mehānisma ietvaros piešķirto līdzekļu pienācīgu, savlaicīgu un rūpīgu revīziju, tostarp iesaistot *EPPO* un Eiropas Revīzijas palātu;

Eiropas publiskā pārvalde

Cilvēkresursi

210. norāda, ka budžets programmām DFS 7. izdevumu kategorijā "Eiropas publiskā pārvalde" bija 11,6 miljardi EUR (5,9 % no Savienības budžeta), ko veido Savienības iestāžu un struktūru izdevumi par cilvēkresursiem un pensijām (aptuveni 70 % no kopējā apjoma), ēkām, aprīkojumu, enerģiju, informācijas un komunikācijas tehnoloģijām; atzīmē, ka no kopējās summas 58,6 % izlieto Komisija (6,7 miljardi EUR); norāda, ka 2022. gada 31. decembrī galīgās pieņemtās budžeta saistību apropriācijas Eiropas Komisijai bija 6 298,13 miljoni EUR (99,84 % no tām bija izpildītas, t. i., 6 288,14 miljoni EUR), kā arī ka galīgās pieņemtās budžeta maksājumu apropriācijas bija 6 298,22 miljoni EUR (94,66 % no tām bija izpildītas, t. i., 5 961,72 miljoni EUR);

211. norāda, ka Revīzijas palāta pārbaudīja 60 darījumu izlasi, kas atspoguļo visu izdevumu diapazonu DFS 7. izdevumu kategorijā un aptver visas Savienības iestādes un struktūras; norāda, ka Revīzijas palāta arī pārbaudīja informācijas pareizību visu iestāžu un struktūru, tostarp Komisijas ģenerāldirektorātu un biroju, kuri ir galvenie atbildīgie par administratīvajiem izdevumiem, gada darbības pārskatos, kas pēc tam iekļauta Komisijas *AMPR*; ar gandarījumu norāda, ka atbilstoši Revīzijas palātas aplēsēm kļūdu līmenis DFS 7. izdevumu kategorijā nebija būtisks, un norāda, ka Komisijai nav adresēti jauni ieteikumi;

212. norāda, ka Komisija 2022. gada aprīlī pieņēma jaunu Cilvēkresursu stratēģiju, kuras mērķis ir risināt jaunās vajadzības pēc Covid-19 krīzes un panākt pievilcīgu darba vietu radīšanu, ātrāku un dinamiskāku personāla atlasi un pieņemšanu darbā, kā arī elastīgu un atalgojošu karjeru visiem darbiniekiem; norāda, ka šis dokuments ir ieceru kopums pārmaiņām un uzlabojumiem, kas pakāpeniski jāīsteno, un ka daļa no tā satura vispirms tiks apspriesta sociālajā dialogā ar personāla pārstāvjiem;

213. norāda, ka Komisija arvien biežāk ir pieņēmusi darbā līgumdarbiniekus vai pagaidu darbiniekus pastāvīgos amatos, lai veiktu jaunus uzdevumus, kas izriet no strauji mainīgajām prioritātēm, reaģējot uz īpašām vai steidzamām situācijām un pat lai kompensētu ģeogrāfiski nelīdzsvarotu pieņemšanu darbā; atgādina savas bažas par iestāžu zināšanu zudumu, kā arī par negatīvo ietekmi uz attiecīgo darbinieku perspektīvām un darbavietas drošību; uzsver, ka līgumdarbinieku vai pagaidu darbinieku pieņemšana darbā nav ilgtspējīgs risinājums to personu pieteikumu skaita samazinājumam un ģeogrāfiskajai nelīdzsvarotībai, kuras piesakās Savienības konkursiem, un, vissvarīgākais, izsenis apzinātajam un sarežģītajam jautājumam par Savienības kā darba devēja pievilcības samazināšanos;

214. ar gandarījumu atzīmē, ka kopš pilnvaru termiņa sākuma sieviešu īpatsvars vadošos amatos ir ievērojami palielinājies: 2023. gada jūlijā sieviešu īpatsvars vadošajos amatos bija 45,2 % augstākās vadības līmenī (pieaugums par gandrīz 9 procentpunktiem kopš pilnvaru termiņa sākuma) un 47,5 % vidējās vadības līmenī (pieaugums par 6 procentpunktiem);

215. atzīst, ka, lai nodrošinātu pieņemšanu darbā, ņemot vērā pēc iespējas plašāku ģeogrāfisko teritoriju, ir jānovērš nepietiekamas pārstāvības cēloņi, sākot no sākotnējās darbā pieņemšanas brīža; atzinīgi vērtē to, ka nolūkā stiprināt ģeogrāfisko līdzsvaru starp dažādām Komisijas darbinieku kategorijām Cilvēkresursu un drošības ģenerāldirektorāts (*HR* ĢD) tikās ar visām dalībvalstīm, lai apspriestu to pārstāvību, un pabeidza visus kopīgos rīcības plānus, ņemot vērā katras dalībvalsts specifiku, lai kopīgi risinātu iespējamos nepietiekamas pārstāvības cēloņus;

216. ņem vērā rīcības plāna pieņemšanu un īstenošanu, lai palielinātu karjeras pievilcību Luksemburgā; ņem vērā Komisijas apsvērumus pret korekcijas koeficienta ieviešanu Luksemburgai, kas izklāstīti ziņojumā, kurā novērtētas Savienības ierēdņu atalgojuma un pensiju pirktspējas izmaiņas (COM(2022)0180 final); atgādina par savu vairākkārtējo lūgumu Komisijai rast veidus, kā mazināt pieaugošo problēmu saistībā ar pirktspējas atšķirībām, ar ko saskaras uz Luksemburgu norīkotie darbinieki un kas galvenokārt ir saistīta ar dzīves dārdzību;

217. atgādina Revīzijas palātas veikto revīziju par Eiropas Personāla atlases biroja (*EPSO*) darbību un apsvērumus par tā efektivitāti un lietderību ([18]); atzīmē, ka 2022.–2023. gadā *EPSO* ieviesa attālinātu testēšanu, un pauž nožēlu, ka šī sistēma tagad tiek no jauna izvērtēta daudzo tehnisko grūtību dēļ, ar kurām saskaras daudzi kandidāti; pauž nožēlu par kandidātiem radītajām neērtībām, ārējo konkursu apturēšanas tiešajām budžeta izmaksām un Komisijas darbā pieņemšanas dienestu papildu centieniem atrast atbilstīgas aizstāšanas iespējas;

218. atgādina par Revīzijas palātas secinājumu tās Īpašajā ziņojumā 13/2019, ka "Jebkāda veida neētiska rīcība, ko pieļauj Eiropas Savienības (ES) iestāžu un struktūru darbinieki un locekļi, tostarp EP deputāti, nav pieņemama. Šāda rīcība, pat ja par to ir tikai aizdomas, piesaista lielu sabiedrības uzmanību un mazina uzticību ES"; pauž nožēlu par diviem iespējamiem interešu konfliktu gadījumiem, kuros iesaistītas augsta ranga amatpersonas *MOVE* ĢD saistībā ar braucieniem un *NEAR* ĢD saistībā ar atbildību, par kuriem prese ziņoja 2022. gadā; norāda, ka saskaņā ar Revīzijas palātas 2019. gada ziņojumu un Eiropas Ombuda sniegto informāciju lēmumā par izmeklēšanu saistībā ar virpuļdurvju efektu Komisija īsteno efektīvu iekšējās kontroles sistēmu attiecībā uz ētikas pārvaldības jautājumiem; norāda, ka neētiska rīcība ietekmē arī attiecīgās iestādes budžetu, atkārtoti pauž savu nostāju un gaidas attiecībā uz Savienības ētikas struktūru;

219. pieņem zināšanai amata vietas "ES MVU sūtnis" izveidi un attiecīgās amatpersonas pieņemšanu darbā *Hors-Classe* pagaidu darbinieka statusā AD 15 pakāpē; pauž nožēlu par vairākos medijos izskanējušo informāciju, ka veiksmīgais kandidāts galu galā tika iecelts amatā, neraugoties uz to, ka darbā pieņemšanas procedūras gaitā sniegtajos novērtējumos par kvalificētākām bija atzītas divas kandidātes no nepietiekami pārstāvētām dalībvalstīm, un tas liek apšaubīt, vai tika ņemti vērā nopelnu, dzimumu līdzsvara un ģeogrāfiskā līdzsvara principi; ar bažām norāda, ka veiksmīgais kandidāts ir priekšsēdētājas Urzulas fon der Leienas politisko partiju pārstāvošs deputāts, kam tuvojas pilnvaru termiņa beigas; aicina Komisiju labot situāciju, anulējot minēto iecelšanu amatā un uzsākot īsteni pārredzamu un atklātu ES MVU sūtņa izraudzīšanās procesu;

Ēkas un administrācija

220. norāda, ka Komisijas jauno centrālo korporatīvo finanšu sistēmu *SUMMA* bija plānots izveidot līdz 2023. gada beigām, un tā bija attīstīta atbilstoši mērķim sākt darbību 2024. gada sākumā; norāda, ka jaunās grāmatvedības sistēmas ieviešanas termiņš tika pagarināts par vienu gadu, jo darbības programmu (dalītā pārvaldība, e-dotācijas, e-iepirkumi, personāla maksājumi) sasaistes ar *SUMMA* ieviešana vienlaikus ir izrādījies sarežģītāks uzdevums, nekā gaidīts; ar bažām uzsver, ka *SUMMA* programmas izmaksas kopš tās uzsākšanas 2018. gada sākumā līdz 2022. gada beigām bija aptuveni 95 miljoni EUR un ka tās termiņa pagarināšanai 2024. gadā būs nepieciešami papildu resursi, kas tiek lēsti aptuveni 7 miljonu EUR apmērā;

221. norāda, ka 2022. gada 5. aprīlī tika pieņemts paziņojums "Eiropas Komisijas zaļināšana", kura mērķis ir līdz 2030. gadam panākt klimatneitralitāti, tostarp īstenot rīcības plānu siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanai; norāda, ka Komisija plāno sasniegt šos mērķus, iegādājoties energoefektīvākas un videi nekaitīgākas ēkas, pārejot uz dinamiskām kopdarbības darba telpām un samazinot biroju skaitu, un atkārtoti brīdina, ka visos turpmākajos lēmumos šai sakarā ir jāņem vērā darbinieku labbūtība un apmierinātība;

222. ņem vērā mediju ziņojumus par sarunām starp Beļģijas valdību un Komisiju par nekustamā īpašuma darījumu gandrīz 1 miljarda EUR vērtībā, kā arī Komisijas plānus īrēt biroja telpas Briseles ziemeļu daļā, tostarp ņem vērā attiecīgo darbinieku nevēlēšanos; uzsver, ka nevienas izmaiņas Komisijas nekustamā īpašuma politikā nedrīkst pasliktināt tās personāla darba apstākļus;

([18]) Eiropas Revīzijas palātas Īpašais ziņojums 23/2020 "*EPSO*: laiks pielāgot atlases procesu mainīgajām darbā pieņemšanas vajadzībām".

223. pauž bažas par to, ka Komisija ir atteikusies sniegt sarunu ar farmācijas uzņēmumu ierakstus, un pauž nožēlu par pārredzamības trūkumu attiecībā uz Komisijas priekšsēdētājas un farmācijas uzņēmumu īsziņām par Covid-19 vakcīnu iegādi; ņem vērā Eiropas Ombuda lēmumu saistītajā lietā 1316/2021/MIG, kurā atzīts, ka īsziņu neierakstīšana tās dokumentu reģistrā ir "administratīva kļūme", un pauž bažas, ka Komisija nav izpildījusi ieteikumu vēlreiz veikt attiecīgo īsziņu meklēšanu; norāda, ka Komisija līdz šim Eiropas Parlamenta deputātiem nav darījusi pieejamas parakstīto līgumu neredigētās versijas; atgādina par Parlamenta 2023. gada 13. jūlija rezolūciju par publisku piekļuvi dokumentiem – gada ziņojumu par 2019.–2021. gadu;

Eiropas skolas

224. ar gandarījumu norāda, ka Revīzijas palāta gada ziņojumā par Eiropas skolu pārskatiem par 2022. finanšu gadu nav konstatējusi būtiskas kļūdas Eiropas skolu galīgajos konsolidētajos gada pārskatos par 2022. finanšu gadu; atzinīgi vērtē Revīzijas palātas norādītos turpmākos uzlabojumus galīgo individuālo un konsolidēto pārskatu kvalitātē salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem;

225. ar bažām norāda, ka gan Revīzijas palāta, gan ārējais revidents konstatēja nebūtiskas kļūdas, kas galvenokārt bija saistītas ar uzkrājumu aprēķināšanu pēcnodarbinātības pabalstiem, un ka ārējā revidenta revīzijas atzinumi neatbilda pamatlīgumam, kas noslēgts ar ģenerālsekretāra biroju ("Centrālais birojs");

226. norāda, ka Revīzijas palāta līdztekus atzinīgajam vērtējumam par uzlabojumiem darbā pieņemšanas un iepirkuma procedūrās Centrālajā birojā konstatējusi nepilnības šajās procedūrās divās no septiņām pārbaudītajām skolām (Frankfurtē un Luksemburgā I); ar bažām norāda, ka Revīzijas palāta no jauna ir konstatējusi nepilnības attiecībā uz maksājumu procedūrām gan Centrālajā birojā, gan abās pārbaudītajās skolās;

227. atgādina, ka Parlaments 2023. gada 12. septembra rezolūcijā "Eiropas skolu sistēma – stāvoklis, risināmie jautājumi un perspektīvas" ([19]) uzsvēra, ka pašreizējā skolotāju darbā pieņemšanas sistēmā ir nopietni trūkumi, kas rada neatbilstību starp vajadzībām uz vietas un dalībvalstu faktiski norīkoto personālu, problēmas ar ikgadējiem darbā pieņemšanas plāniem, grūtības atrast kvalificētus skolotājus un personālu, nestabili darba apstākļi vietējiem skolotājiem un citiem izglītības darbiniekiem, kā arī problēmas ar profesionālo tālākizglītību;

Ieteikumi

228. aicina Komisiju:

i) īstenojot jauno cilvēkresursu stratēģiju, vienlīdzīgi ņemt vērā biroja telpu efektīvu izmantošanu un darbinieku veselību un labklājību, jo īpaši attiecībā uz cilvēkiem ar invaliditāti, kā arī, mainot darba apstākļus, pienācīgi iesaistīt personāla pārstāvjus;

ii) saglabāt modrību attiecībā uz izdegšanas gadījumu novēršanu, identificēšanu un pienācīgu pārvaldību plašākā personāla, darba slodzes un personāla labklājības kontekstā;

iii) pastiprināt pasākumus, lai atbalstītu sievietes, kas nododas karjerai vadošos amatos, un lai palielinātu no augsti kvalificētām sievietēm saņemtu pieteikumu skaitu vidējā un augstākā līmeņa vadības amatiem gan Komisijā, gan Savienības aģentūrās;

iv) turpināt darbu pie tā, lai visos līmeņos stiprinātu personāla ģeogrāfisko līdzsvaru, vienlaikus ievērojot Civildienesta noteikumu prasības par kandidātu kompetenci un sasniegumiem;

v) bez turpmākas kavēšanās un efektīvi risināt problēmas, ar ko saskaras darbinieki, kuri norīkoti darbā un dzīvo Luksemburgā;

vi) veikt atbilstošus ieguldījumus *EPSO* IT spēju un resursu veidošanā, lai tie būtu efektīvāki un produktīvāki un jo īpaši nodrošinātu optimālus testēšanas apstākļus turpmākajos atlases procesos; kā arī

vii) nodrošināt labāku un stingrāku riska pārvaldības pieeju attiecībā uz *SUMMA* īstenošanas gatavību un izvairīties no būtiskiem īslaicīgu traucējumu riskiem, līdz jaunā grāmatvedības sistēma pilnībā darbojas;

viii) izpildīt ombuda ieteikumu lietā 1316/2021/MIG, kā arī nodrošināt, ka tās iekšējās vadlīnijas par dokumentu reģistrāciju atbilst Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai (EK) Nr. 1049/2001 ([20]);

([19]) Pieņemtie teksti, P9_TA(2023)0306.

([20]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1049/2001 (2001. gada 30. maijs) par publisku piekļuvi Eiropas Parlamenta, Padomes un Komisijas dokumentiem (OV L 145, 31.5.2001., 43. lpp.).

229. turklāt aicina Komisiju turpināt atbalstīt Eiropas skolas, lai:

i) nekavējoties īstenotu Revīzijas palātas ieteikumus ziņojumā par Eiropas skolu pārskatiem par 2022. finanšu gadu un informētu budžeta izpildes apstiprinātājiestādi par paveikto;

ii) nekavējoties novērstu pastāvīgo skolotāju trūkumu un nodrošinātu stabilu un taisnīgu nodarbinātības situāciju visiem, saglabājot darbiniekus un samazinot personāla mainību, kas līdz ar to novērsīs arī intelektuālā darbaspēka zaudēšanu; kā arī

iii) veikt padziļinātu pārbaudi Eiropas skolu sistēmas pārvaldības un vadības struktūru neatkarīga priekšsēdētāja vadībā un iesaistīt tajā Komisijas Izglītības, jaunatnes, sporta un kultūras ģenerāldirektorātu;

II NODAĻA

Atveseļošanas un noturības mehānisms (ANM)

Vispārīgas piezīmes

230. atgādina, ka Covid-19 pandēmijas uzliesmojums 2020. gadā krasi mainīja Savienības ekonomisko un sociālo perspektīvu, prasot vienotus centienus, kā rezultātā tika panākta vienošanās par Eiropas atveseļošanas pasākumu kopumu, tostarp 2021.–2027. gada DFS un *NGEU*, kā stūrakmens ir ANM; atgādina, ka ANM mērķis ir nodrošināt dalībvalstīm finansiālu atbalstu, lai mazinātu Covid-19 pandēmijas ekonomisko un sociālo ietekmi un padarītu Eiropas ekonomiku un sabiedrību ilgtspējīgāku, noturīgāku, iekļaujošāku un labāk sagatavotu zaļās un digitālās pārkārtošanās uzdevumiem un iespējām; atgādina, ka ANM ir inovatīvs pagaidu instruments, kura pamatā ir snieguma princips, kas nozīmē, ka maksājumi ir atkarīgi no valstu atveseļošanas un noturības plānos (ANP) iekļauto starpposma mērķu un mērķrādītāju (*M&T*) apmierinošas izpildes, atspoguļojot progresu attiecībā uz reformām un ieguldījumiem, kā noteikts Padomes īstenošanas lēmumā;

231. norāda, ka visi 27 ANP tika pieņemti līdz 2022. gada beigām, piešķirot 335,1 miljardu EUR dotācijās un 165,3 miljardus EUR aizdevumos, kas tiks izmaksāti līdz 2026. gadam, īstenojot 2 557 pasākumus (un ko veido aptuveni viena trešdaļa reformām un divas trešdaļas ieguldījumiem) un ar tiem saistītos 6 237 starpposma mērķus un mērķrādītājus; norāda, ka 2022. gadā Komisija kopumā izmaksāja 74,4 miljardus EUR, ieskaitot priekšfinansējumu (47,2 miljardus EUR dotācijās un 27,2 miljardus EUR aizdevumos);

232. norāda, ka 2022. gada maijā tika uzsākts *REPowerEU* plāns, lai palīdzētu Savienībai samazināt atkarību no Krievijas fosilā kurināmā, taupot enerģiju, ražojot tīru enerģiju un dažādojot energoapgādi, kas ir saskaņota ar zaļo pārkārtošanos; norāda, ka grozījumi, kas Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) 2021/241 ([21]) ("ANM regula") ieviesti ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2023/435 ([22]) par *REPowerEU*, deva ANM papildu finansējumu un prioritātes; norāda, ka visas 27 dalībvalstis ir iesniegušas grozītus ANP, iekļaujot gan *REPowerEU* nodaļas, gan arī pieprasot papildu aizdevumu atbalstu, veicot korekcijas pēc maksimālā finansiālā ieguldījuma atjaunināšanas vai izdarot grozījumus objektīvu apstākļu dēļ, kā to pieļauj ANM regula; norāda, ka uz ANP pārskatīšanu attiecas tie paši vērtēšanas kritēriji kā uz sākotnējiem plāniem, kā arī īpašās prasības, kas piemērojamas *REPowerEU* nodaļām;

233. atgādina, ka saskaņā ar *NGEU* Komisija laikposmā no 2021. gada vidus līdz 2026. gadam var piesaistīt līdz 806,9 miljardiem EUR, emitējot ES obligācijas; atzīmē, ka 2022. gada jūnijā Komisija paziņoja par finansēšanas plānu laika posmam no 2022. gada jūnija līdz decembra beigām un piesaistīja papildu 50 miljardu EUR ilgtermiņa finansējumu *NGEU*, ko papildināja īstermiņa ES parādzīmju emisijas, tādējādi palielinot *NGEU* obligāciju kopējo neatmaksāto summu līdz 171 miljardam EUR, no kuriem 36,5 EUR tika piesaistīti, emitējot zaļās obligācijas; atzīmē, ka šis parāds sastāv no aizņemtajām summām ar dažādiem termiņiem, sākot no 1 gada līdz vairāk nekā 25 gadiem; atzīmē, ka *NGEU* parāda atmaksa sāksies tikai pēc 2028. gada;

([21]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241 (2021. gada 12. februāris), ar ko izveido Atveseļošanas un noturības mehānismu (OV L 57, 18.2.2021., 17. lpp.).

([22]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2023/435 (2023. gada 27. februāris), ar ko groza Regulu (ES) 2021/241 attiecībā uz *REPowerEU* nodaļām atveseļošanas un noturības plānos un groza Regulas (ES) Nr. 1303/2013, (ES) 2021/1060 un (ES) 2021/1755 un Direktīvu 2003/87/EK (OV L 63, 28.2.2023., 1. lpp.).

234. norāda uz Komisijas centieniem piesaistīt līdzekļus finanšu tirgos, lai nodrošinātu finanšu līdzekļus ANM; norāda, ka 2020. gadā DFS 2021.–2027. gadam bija paredzēta summa 14,9 miljardu EUR apmērā, lai segtu *NGEU* neatmaksājamā atbalsta procentu maksājumus; pauž bažas par augstāku procentu likmju ietekmi uz Savienības budžeta pirktspēju, 10 gadu ES obligāciju procentu likmēm palielinoties no 0,09 % 2021. gadā līdz 3,2 % 2023. gadā; norāda, ka Komisijai ar AAA reitingu aizņēmumu izmaksas ir lielākas nekā dažām dalībvalstīm ar zemāku reitingu; atzīmē, ka aizņemtās summas ir jāatmaksā un aizņēmumu darbības joprojām ir vajadzīgas ne tikai jaunu līdzekļu piesaistei, bet arī esošo parādu aizstāšanai; pauž bažas par pieaugošajām procentu likmēm, jo īpaši 2022. gadā, un ar tām saistītajiem parādiem un neskaidro spēju atmaksāt aizdevumus, ņemot vērā lielo naudas summu, ko Komisija aizņemas, lai finansētu ANM; tomēr atzīmē, ka parāds patlaban ir par 90 miljardiem EUR mazāks, nekā sākotnēji prognozēts; ņem vērā Komisijas ilgtermiņa plānu parāda atmaksai un aicina Komisiju to regulāri atjaunināt un informēt budžeta izpildes apstiprinātājiestādi par jebkādiem jauniem riskiem, kas varētu ietekmēt tā īstenošanu; ņem vērā Komisijas paziņojumu, ka Savienība visos apstākļos pildīs savas saistības pret obligāciju turētājiem, un tās priekšlikumu veikt tehniskus grozījumus DFS, lai optimizētu budžeta režīmu attiecībā uz *NGEU* aizņēmumu izmaksām; norāda, ka informācija par ES parādu un plānotajiem atmaksājumiem ir daļa no regulārajiem ziņojumiem *NGEU* dialoga ietvaros; prasa Komisijai turpmāk sniegt plašāku informāciju Eiropas Parlamentam par to, kā tiks veikta atmaksa un no kurām iestādēm tiks aizņemti līdzekļi; uzsver, ka šis parāds apgrūtina ES budžetu;

235. atzinīgi vērtē Komisijas aplēses, ka kvantificējamo atskaites punktu un mērķrādītāju pilnīga īstenošana līdz 2026. gada beigām, ko finansē ar *NGEU* zaļajām obligācijām un kas atbilst 57 % no *NGEU* zaļo obligāciju attiecināmajiem izdevumiem, var samazināt siltumnīcefekta gāzu (SEG) emisijas par 44 miljoniem tonnu CO_2 gadā, kas atbilst 1,2 % no kopējām ES SEG emisijām 2022. gadā, un uzstāj, ka tas ir pienācīgi jāīsteno; turklāt uzsver, ka ir svarīgi, lai atveseļošanas un noturības plānos paredzētās reformas un investīcijas atbilstu regulas klimata mērķiem un pilnībā ievērotu principu "nenodari būtisku kaitējumu";

Revīzijas palātas apsvērumi

236. norāda, ka Revīzijas palāta ir sniegusi atzinumu ar iebildēm par ANM izdevumu likumību un pareizību 2022. gadā; pauž bažas par Revīzijas palātas secinājumu, ka 11 no 13 ANM maksājumiem, kas veikti 2022. gadā, skāra kvantitatīvi konstatējumi un ka 6 no šiem maksājumiem bija būtiskas kļūdas; norāda, ka, izņemot minētos aspektus, Revīzijas palāta 2022. gada pārskatos apstiprinātos ANM izdevumus visos būtiskajos aspektos uzskata par likumīgiem un pareiziem; norāda, ka ANM izdevumu modeļa būtība ir atkarīga no Komisijas izdarītajiem vērtējumiem, un tādējādi Revīzijas palāta nenāk klajā ar kļūdu īpatsvaru, bet lēš, ka tās konstatējumu minimālā finansiālā ietekme ir mazāka, kaut arī tuva būtiskuma slieksnim;

237. norāda, ka Revīzijas palāta revidēja 244 no 274 starpposma mērķiem un visus 37 mērķrādītājus, kas iekļauti 2022. gada maksājumu pieprasījumos dotāciju saņemšanai; pauž nožēlu par to, ka Revīzijas palāta uzskata, ka 15 no tiem ir skārušas ar pareizību saistītas problēmas (mazāk nekā 5 % no kopējā skaita); norāda, ka Revīzijas palāta uzskata, ka prasības nebija apmierinoši izpildītas attiecībā uz 8 atskaites punktiem un mērķiem 8 maksājumos un ka Komisija bija veikusi attiecīgos maksājumus; norāda, ka Revīzijas palātas konstatējumi ir balstīti uz plašu revīzijas darbu un ka Komisija apstrīd to, ka tā ir interpretējusi Padomes noteiktās juridiskās prasības vai ka tās kvalitatīvais vērtējums atšķiras no Komisijas kvalitatīvā vērtējuma; norāda, ka visi ANM maksājumi jāvērtē saskaņā ar Komisijas paziņoto un piemēroto regulējumu, kurā attiecībā uz katru maksājumu jāņem vērā arī Ekonomikas un finanšu komitejas atzinums un dalībvalstu ekspertu veiktā pārbaude saskaņā ar komitoloģijas procedūru;

238. norāda, ka Revīzijas palāta ir konstatējusi, pēc tās ieskatiem, divus gadījumus, kad tiek turpināts iepriekš īstenots projekts, kas uzsākts pirms attiecināmības perioda, un mērķus, ar ko aizstāti regulārie valsts budžeta izdevumi; pauž bažas par šādām situācijām, lai gan šis konstatējums neatbilst Revīzijas palātas apsvērumam, ka atkārtotas darbības attiecas uz tādiem izdevumu veidiem kā valsts struktūru personāla un darbības izmaksas; atgādina, ka ANM nedrīkst izmantot, lai finansētu regulārus budžeta izdevumus, un aicina veikt atbilstīgus pasākumus, tostarp veikt daļējus maksājumus, ja Komisija konstatē šādus gadījumus;

239. atgādina par Revīzijas palātas apsvērumu Īpašajā ziņojumā 21/2022 un tās 2021. gada pārskatā, ka atskaites punktiem un mērķiem bieži trūkst skaidrības un tie nav skaidri noteikti, un atgādina, ka Revīzijas palāta šādu konstatējumu ir izdarījusi arī savā 2022. gada pārskatā; aicina Komisiju, izstrādājot uz sniegumu balstītus nākotnes instrumentus, izmantot gūto pieredzi;

240. pauž bažas par Revīzijas palātas konstatējumiem Īpašajā ziņojumā 26/2023, ka atskaites punktu un mērķu vēriens dažādās dalībvalstīs atšķiras, un uzskata, ka tas ir vēl viens piemērs tam, ka Komisija pret dalībvalstīm izturas nevienlīdzīgi; norāda, ka Komisija ir apstiprinājusi atšķirības un centīsies veicināt vienlīdzīgu attieksmi īstenošanas posmā; uzskata, ka pret dalībvalstīm pēc noklusējuma būtu jāizturas vienlīdzīgi, un pauž nožēlu, ka tas nav noticis, risinot sarunas par ANP; uzstāj, ka, novērtējot atskaites punktu un mērķu sasniegšanu, būtu jānodrošina vienlīdzīga attieksme;

241. ar bažām norāda, ka, pēc Revīzijas palātas domām, 2022. gadā notika dubultas finansēšanas gadījums, lai gan attiecīgajam pasākumam nav bijis ar ANM saistītu izmaksu; pieņem zināšanai Komisijas apsvērumu, ka saskaņā ar ANM regulu "dubultais finansējums" ir nepārprotami saistīts ar izmaksām un tāpēc nevar būt tāda "dubultā finansējuma", ja dalībvalsts sava valsts plāna ietvaros nav iesniegusi izmaksu tāmi; norāda, ka Komisija uzsver, ka reformas, kas nerada izmaksas, nepalielina finansējumu, bet tomēr ir būtisks kritērijs, lai Komisija varētu pozitīvi novērtēt ANP, kā arī to pilnīgu īstenošanu attiecīgo maksājumu veikšanai;

242. ar bažām norāda, ka Revīzijas palāta ir konstatējusi arī vairākus gadījumus, kad *M&T* ir vāji izstrādāti, kā arī problēmas, kas saistītas ar tās informācijas ticamību, ko dalībvalstis iekļāvušas savās pārvaldības deklarācijās; norāda, ka Komisija piekrīt pārskatīt *M&T*, ja ir juridisks pamatojums mainīt Padomes īstenošanas lēmuma elementus, proti, ka dalībvalsts iesniedz grozītu plānu un juridiskais pamats attaisno izmaiņas;

243. uzsver, ka līdz 2022. gada beigām Komisija ziņoja *OLAF* par 6 iespējamu pārkāpumu gadījumiem, kas konstatēti *ex post* revīzijās vai no atklātiem avotiem, attiecībā uz ANM atbalstītajām darbībām; atzinīgi vērtē to, ka 2022. gadā *OLAF* izplatīja riska regulējumu ANM un nodrošināja vairāk nekā 50 krāpšanas izpratnes apmācību sesijas Komisijas struktūrvienībām, aģentūrām un citiem ārējiem partneriem, tostarp dalībvalstu iestādēm;

244. uzsver, ka Savienības finanšu interešu aizsardzība ir galvenā prioritāte un ka precīzāka īstenošana un snieguma uzraudzība palīdzēs novērst un samazināt krāpšanu sākotnējos posmos; uzsver, ka jo īpaši ar tiesiskumu un korupcijas apkarošanu saistītie *M&T* ir būtiski, lai apgrūtinātu korumpētas personas, organizācijas, valdības vai noziedzīgas sistēmas; aicina Komisiju cieši uzraudzīt, kā tiek sasniegti tiesiskuma un korupcijas apkarošanas *M&T*, un ziņot par iespējamām izmaiņām;

245. pauž bažas par Revīzijas palātas konstatējumu, ka ziņošanai par krāpšanu saistībā ar ANM izdevumiem trūkst standartizētas pieejas un ciešas koordinēšanas un sadarbības dalībvalstu starpā; atzinīgi vērtē to, ka Komisija jau ir pielāgojusi Pārkāpumu pārvaldības sistēmu, lai kompetentās valsts iestādes to varētu izmantot attiecībā uz ANM; mudina Komisiju, *EPPO* un citas attiecīgās struktūras Savienības un valsts līmenī iesaistīties strukturētā sadarbībā, lai atbilstoši savai attiecīgajai kompetencei apzinātu krāpšanas un noziegumu pret Savienības finanšu interesēm gadījumus un iespējamos modeļus, kā arī ziņotu par tiem, lai labāk aizsargātu nodokļu maksātāju naudu; aicina dalībvalstis stiprināt savas spējas atklāt noziegumus šajā jomā;

246. atzinīgi vērtē Revīzijas palātas centienus, veicot sistemātisku un visaptverošu revīzijas darbu attiecībā uz ANM, liekot uzsvaru uz Savienības finanšu interešu aizsardzību un nodrošinot rūpīgu mehānisma attiecīgo aspektu analīzi un vērtīgu ieskatu tā īstenošanā; ar gandarījumu atzīmē, ka Komisija kopumā akceptē un piemēro Revīzijas palātas ieteikumus, un atzīst, ka daudzi Revīzijas palātas norādītie jautājumi ir saistīti ar ANM juridisko pamatu; uzskata, ka Revīzijas palātas ieteikumi, kas izriet no tās veiktā revīzijas darba saistībā ar ANM, ir īpaši svarīgi likumdevējiem attiecībā uz turpmākajiem Savienības uz sniegumu balstītajiem finanšu instrumentiem;

247. uzsver, ka ANM tika izveidots kā Savienības kopīgs instruments, lai mazinātu Covid-19 pandēmijas ekonomisko un sociālo ietekmi un padarītu Eiropas ekonomiku un sabiedrību ilgtspējīgāku, noturīgāku, iekļaujošāku un labāk sagatavotu zaļās un digitālās pārkārtošanās uzdevumiem un iespējām, un ka tādēļ tā finanšu līdzekļus nevar uzskatīt par dalībvalstu budžeta resursiem; uzsver Revīzijas palātas un Komisijas izšķirošo nozīmi to proaktīvajos *ex ante* un *ex post* kontroles pasākumos, lai nodrošinātu līdzekļu lietderīgu izlietojumu ar apmierinošu *M&T* izpildi;

Revīzija un kontrole

248. uzsver, ka kontroles sistēma ir pielāgota ANM unikālajam raksturam un balstīta uz divu veidu kontrolēm, proti, i) Komisijas veiktajām kontrolēm, kuru mērķis ir sniegt pamatotu pārliecību par saistību un maksājumu likumību un pareizību, pamatojoties uz apmierinošu *M&T* sasniegšanu, kā noteikts Padomes īstenošanas lēmumos, ar kuriem apstiprina ANP, un ii) dalībvalstu veiktajām kontrolēm, kuru mērķis ir nodrošināt Savienības finanšu interešu pienācīgu aizsardzību, kā paredzēts ANM regulas 22. pantā;

249. atzinīgi vērtē to, ka, pamatojoties uz Revīzijas palātas ieteikumiem un gūto pieredzi, Komisija nāca klajā ar metodiku, kā i) novērtēt *M&T* apmierinošu izpildi, ii) aprēķināt apturētās summas starpposma mērķa vai mērķrādītāja neizpildes gadījumā un iii) risināt iespējamās situācijas, kad dalībvalsts atcēlusi tādu *M&T* izpildi, kurus Komisija sākotnēji novērtējusi kā apmierinoši izpildītus;

250. norāda, ka *M&T* novērtēšanas sistēmai trūkst paskaidrojumu, tostarp, kādēļ novērtējumā nevajadzētu ņemt vērā darbības līgumā aprakstīto pārbaudes mehānismu; norāda, ka attiecīgo *M&T* "apmierinoša izpilde" ir definēta, izmantojot terminus, kuriem nav skaidras definīcijas un kuri ietver diskrecionārus elementus, piemēram, "minimāla atkāpe no prasības" vai "samērīgi kavējumi", un ka daļēja maksājuma noteikšanas metodikā nav sniegts skaidrojums par vērtībām, kas izraudzītas par koeficientiem; prasa sniegt papildu precizējumus;

251. pauž bažas par to, ka Komisija ir atkarīga no dalībvalstu sniegtās informācijas, un iesaka īstenot aktīvāku saziņu, lai proaktīvi apzinātu jebkādu iespējamo *M&T* apvērsi; atzinīgi vērtē to, ka Komisija piekrīt ieteikumam pārskatīt savas *ex post* revīzijas procedūras, lai pārbaudītu iespējamu *M&T* apvērsi pēc maksājuma veikšanai, tomēr pauž nožēlu, ka tā neparedz nekādu uzraudzību attiecībā uz iespējamu apvērsi pēc 2026. gada; pauž nopietnas bažas par to, ka ANM regulā nav tiesību normu, kas attiektos uz *M&T* apvērsi pēc pēdējā datuma, kad veicami maksājumi no ANM, un ka līdz ar to Komisijas metodika nenodrošina juridisku skaidrību gadījumā, ja *M&T* apvērse notiek pēc ANM īstenošanas perioda, kad ir veikti visi maksājumi, jo īpaši ņemot vērā, ka daži būtiski *M&T*, kas iekļauti ANM, iespējams ir jāsasniedz ANM termiņa beigās;

252. norāda, ka 12 valstu ANP atskaites punktos un mērķos ir ietvertas tiesiskuma vai pretkorupcijas reformas; atzīmē neseno gadījumu, kad vienā dalībvalstī varētu tikt veikta divu atskaites punktu apvērse attiecībā uz tiesiskumu; uzsver, ka Komisijai ir jāpievērš lielāka vērība *M&T* iespējamai apvērsei tiesiskuma jomā, jo tie ir īpaši neaizsargāti pret patvaļīgiem valdības lēmumiem;

253. norāda, ka Komisija ir pārbaudījusi dalībvalstu kontroles sistēmu atbilstību, kas ir priekšnoteikums ANP pozitīvam novērtējumam; norāda, ka, lai izpildītu priekšnoteikumu pirmo maksājumu saņemšanai, 16 dalībvalstu ANP tika pievienoti konkrēti *M&T* attiecībā uz kontroli, ja trūkumu vai nepilnību dēļ bija nepieciešami papildu pasākumi, lai nodrošinātu sistēmu pilnīgu piemērotību Savienības finanšu interešu aizsardzībai; pauž bažas par Revīzijas palātas konstatētajām pastāvošajām nepilnībām dalībvalstu kontroles sistēmās, kas apdraud ANM finansējuma pareizu finanšu pārvaldību, un mudina Komisiju un dalībvalstu iestādes tās ātri novērst; atzinīgi vērtē to, ka Revīzijas palātai neradās nekādi jautājumi saistībā ar to apmierinošu izpildi, kas novērtēta 2022. gadā; norāda uz problēmām saistībā ar dalībvalstu pārvaldības deklarācijās sniegtās informācijas ticamību, kas rada šaubas par to, vai uz tām iespējams paļauties, izvērtējot atskaites punktu un mērķus; norāda, ka Komisija 2022. gadā veica 16 sistēmu revīzijas un 2023. gadā – 14 sistēmu revīzijas, tostarp izvērtējot, vai tās pārbauda atbilstību Savienības un valstu noteikumiem, lai līdz 2023. gada beigām vismaz vienu reizi būtu veikta visu dalībvalstu kontroles sistēmu revīzija; ņem vērā, ka ANM regula uzliek dalībvalstīm galveno pienākumu nodrošināt valsts un Savienības tiesību aktu ievērošanu, bet pauž bažas par Revīzijas palātas konstatējumu par pārliecības un pārskatatbildības trūkumu attiecībā uz atbilstību, jo Komisija nav veikusi atbilstības revīzijas par ANM finansētiem ieguldījumu projektiem; aicina pienācīgi un vienādi piemērot ANM regulas 22. pantu visām dalībvalstīm un atgādina, ka ar dalībvalsts kontroles sistēmu saistīto *M&T* neizpilde var izraisīt visa maksājuma un visu turpmāko maksājumu apturēšanu;

254. atgādina, ka Padomes Regula (ES) 2017/1939 ([23]) ("*EPPO* regula") paredz, ka *EPPO* kompetencē ir noziedzīgi nodarījumi, kas skar Savienības finanšu intereses un kas paredzēti Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā (ES) 2017/1371 ([24]), saskaņā ar *EPPO* regulas un jo īpaši tās IV nodaļas noteikumiem.

255. pauž bažas par lietām, par kurām *EPPO* ziņots pēc pirmā ANM īstenošanas gada, proti, 15 aktīvām lietām, par kurām ziņots *EPPO* 2022. gada ziņojumā; aicina Komisiju sadarboties ar *OLAF* un *EPPO*, lai apzinātu krāpšanas, korupcijas un nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas tendences saistībā ar ANM, un aicina Komisiju attiecīgajos gadījumos rīkoties; aicina Komisiju izdarīt secinājumus attiecībā uz dalībvalstīm, kurās ir pārāk daudz krāpšanas gadījumu;

256. ar bažām norāda, ka *EPPO* atbildība ar ANM finansējumu saistītu noziegumu izmeklēšanā vienā no dalībvalstīm tiek apšaubīta 9 lietās; norāda, ka Tiesai ar prejudiciālu jautājumu tika lūgts sniegt atzinumu vienā no šīm lietām;

([23]) Padomes Regula (ES) 2017/1939 (2017. gada 12. oktobris), ar ko īsteno ciešāku sadarbību Eiropas Prokuratūras (*EPPO*) izveidei (OV L 283, 31.10.2017., 1. lpp.).

([24]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2017/1371 (2017. gada 5. jūlijs) par cīņu pret krāpšanu, kas skar Savienības finanšu intereses, izmantojot krimināltiesības (OV L 198, 28.7.2017., 29. lpp.).

Īstenošana un ietekme

257. norāda, ka 2022. gadā Komisija veica 13 maksājumus 11 dalībvalstīm par kopējo summu 72,2 miljardi EUR pēc tam, kad bija apmierinoši izpildīti 366 *M&T* (328 atskaites punkti un 38 mērķrādītāji); norāda, ka līdz otrā īstenošanas ziņojuma publicēšanas dienai 2023. gada septembrī Komisija bija saņēmusi 32 maksājumu pieprasījumus no 20 dalībvalstīm un izmaksājusi kopsummu 153,4 miljardu EUR apmērā (106,3 miljardi EUR dotācijās un 47,1 miljards EUR aizdevumos);

258. norāda, ka Komisija ziņo, ka pēc pirmā ANM darbības gada, kas bija vairāk vērsts uz nepieciešamajām reformām, lai izveidotu satvaru turpmākiem ieguldījumu projektiem ar lielāku ietekmi, *M&T* sasniegšanā kopumā vērojams progress; norāda, ka Komisija ziņo par kavējumiem salīdzinājumā ar indikatīvo maksājumu grafiku, kuri radušies ANP pārskatīšanas procesā saistībā ar *REPowerEU* plānu un īstenošanas problēmām, ar ko saskaras dalībvalstis, piemēram, administratīvo spēju nepietiekamību, ieguldījumu trūkumu un Krievijas agresijas kara pret Ukrainu sekām, tostarp enerģētikas krīzi, negaidītiem cenu satricinājumiem, noteiktu materiālu deficītu un augstu inflāciju;

259. norāda, ka dalībvalstis var būt administratīvi pārslogotas ar ANM fondu un kohēzijas fondu lieliem vienlaicīgiem pārskaitījumiem, tādējādi kavējot īstenošanu un, iespējams, apdraudot pārredzamību; norāda uz dubultas finansēšanas risku no ANM un Eiropas strukturālajiem un investīciju fondiem un mudina Komisiju aktīvi veikt pārbaudes, tostarp attiecīgajās datubāzēs, un sazināties ar dalībvalstīm par to administratīvajām spējām, lai novērstu dubultu finansēšanu;

260. norāda, ka vairākas dalībvalstis ir ierosinājušas izmantot ANM līdzekļus ar EIB un citu valstu ieguldījumu banku īstenoto finanšu instrumentu starpniecību, lai noteiktos apstākļos stimulētu privātos ieguldījumus; pauž bažas par šādu instrumentu iespējamo izmantošanu ar mērķi pagarināt ANM līdzekļu izmantošanu pēc 2026. gada; atgādina, ka ANM ir krīzes instruments un ka finansējums būtu jāizmanto tā darbības laikā;

261. norāda, ka Komisija atbalsta visas dalībvalstis, lai paātrinātu to plānu īstenošanu un pārskatīšanu, tostarp izmantojot tehniskā atbalsta instrumentu; uzsver Komisijas proaktīvās lomas nozīmi, atbalstot dalībvalstis, lai pēc iespējas izvairītos no kavēšanās un nepietiekamas īstenošanas problēmas, kā arī lai nodrošinātu, ka dalībvalstis aizsargā Savienības finanšu intereses un ka ES nodokļu maksātāju nauda tiek izlietota atbilstīgi; norāda, ka jo īpaši atbilstoši resursi būtu jāpiešķir un pienācīga vērība jāpievērš nopietnu pārkāpumu un dubultas finansēšanas novēršanai; atzīmē, ka budžeta izpildes apstiprinātājiestādei ir ziņots par bažām attiecībā uz dalībvalstu administratīvo spēju apgūt līdzekļus un īstenot augstas kvalitātes projektu, jo īpaši ANM darbības perioda beigās;

262. pauž bažas, ka saskaņā ar Komisijas ANM rezultātu pārskatu līdz 2023. gada decembra beigām 3 dalībvalstis vēl nebija iesniegušas Komisijai nevienu maksājuma pieprasījumu; aicina ātri īstenot ANM un aicina Komisiju izvērtēt šķēršļus un rezultātus; pauž bažas, ka nepietiekama īstenošana, ja vien tā ātri netiks mazināta, var izraisīt maksājumu krīzi;

263. pauž kritiku, ka atšķirībā mehānisma galvenajiem mērķiem "noturības" definīcija nav pietiekama, lai uzlabotu gatavību turpmākām krīzes situācijām; norāda, ka, izceļot atskaites punktus un mērķus, ļoti maza vērība tiek pievērsta noturībai vai noturības veicināšanas pievienotajai vērtībai; mudina Komisiju ANM rezultātu pārskatā izveidot "noturības veicināšanas" rādītāju un ietekmi noturības jomā atspoguļot tabulā; tāpat mudina Komisiju apsvērt ieguldījumu noturības veicināšanā, domājot par jauniem atskaites punktiem un mērķiem pārskatītajos valstu atveseļošanas un noturības plānos; mudina Revīzijas palātu turpmākā izpētē pievērst lielāku vērību ANM ietekmei uz noturību visos pīlāros;

264. uzsver, ka, pārbaudot pārskatītos valstu atveseļošanas plānus, Komisijai joprojām būtu rūpīgi jāpiemēro Mehānisma novērtēšanas vadlīnijas, kas izklāstītas ANM regulas V pielikumā, kurā noteikts, ka Komisija novērtē valstu atveseļošanas un noturības plānus saskaņā ar atbilstības, efektivitātes, lietderīguma un saskanīguma kritērijiem (19. panta 3. punkts), kā arī to atbilstību sešiem pīlāriem: a) zaļā pārkārtošanās; b) digitālā pārveide; c) pārdomāta, ilgtspējīga un iekļaujoša izaugsme; d) sociālā un teritoriālā kohēzija, e) veselība un ekonomiskā, sociālā un institucionālā noturība; f) rīcībpolitikas nākamajai paaudzei (3. pants); uzskata, ka tas ir svarīgs process, lai izvairītos no pārskatītiem valstu atveseļošanas plāniem, kas ir daudz vājāki par sākotnējiem plāniem vai kas vairs neatbilst kritērijiem;

265. norāda, ka ANM būtu jārada sinerģija un īstenotajiem pasākumiem būtu jāveicina strukturālas reformas ar pievienoto vērtību; pauž bažas, ka dažas valstis ir pārveidojušas iepriekšējās valsts reformas par valsts ANP;

266. uzsver, ka visās dalībvalstīs vajadzētu būt kopīgas pārvaldības pieejai, lai garantētu, ka valstu ANP izstrādē un īstenošanā tiek pienācīgi iesaistītas vietējās un reģionālās pašvaldības, pilsoniskās sabiedrības organizācijas, sociālie partneri, akadēmiskās aprindas vai citas attiecīgās ieinteresētās personas; aicina pēc iespējas lielākā mērā, pamatojoties uz skaidriem, taisnīgiem, pārredzamiem un nepolitizētiem principiem, iesaistīt minētos dalībniekus valstu ANP īstenošanā atbilstoši attiecīgās valsts tiesiskajam regulējumam;

267. aicina Komisiju nodrošināt, lai dalībvalstis attiecībā uz korupciju un krāpšanu, tostarp līdzekļu piesavināšanos, bez jebkādiem izņēmumiem īstenotu nulles iecietības politiku;

268. atzinīgi vērtē ANM izšķirošo ieguldījumu smagas ekonomikas lejupslīdes un sociālās krīzes novēršanā pēc Covid-19 pandēmijas un to, ka tas veicināja nepieredzētu reformu un ieguldījumu vilni visā Savienībā, kam būs svarīga ilgtermiņa ietekme uz iekšzemes kopproduktu (IKP); norāda, ka ANM Eiropas pievienoto vērtību jau sen pierāda tas, ka tā inovatīvais un elastīgais raksturs ļauj dalībvalstīm sasniegt kopējos Savienības politikas mērķus; norāda, ka vienlaikus ANM ļauj dalībvalstīm risināt valstij raksturīgas problēmas, izstrādājot ANP, un vienlaikus visām dalībvalstīm un maksājumu pieprasījumiem tiek vienādi piemērota vienota novērtēšanas sistēma;

269. atzinīgi vērtē to, ka dalībvalstu ierosinātās reformas un ieguldījumi zaļās un digitālās pārkārtošanās atbalstam ir pārsnieguši ANM regulā noteiktos mērķus, jo aplēstie klimata izdevumi ir aptuveni 40 % un digitālie izdevumi ir 26 %, savukārt mērķiem bija noteikti zemāki procenti – attiecīgi 37 % un 20 %;

270. norāda uz progresu, par kuru ziņots saistībā ar sešiem ANM pīlāriem un jo īpaši saistībā ar konkrētai valstij adresēto ieteikumu (KVAI) īstenošanu, panākot vismaz nelielu progresu 68 % gadījumu un būtisku progresu 12 % gadījumu attiecībā uz 2019.–2020. gada KVAI, kas liecina par ANM sniegtajiem stimuliem; norāda, ka arī 2022. gada KVAI īstenošanā ir panākts ievērojams progress, bet vismaz neliels progress panākts attiecībā uz gandrīz 52 % ieteikumu, kas dalībvalstīm adresēti 2022. gada jūlijā;

271. atgādina, ka Covid-19 pandēmija izgaismoja strukturālus trūkumus veselības aprūpes sistēmās visā Savienībā, piemēram, noturības un spēju reaģēt uz krīzi trūkumu; uzsver, ka veselība ir politikas joma vienā no sešiem ANM pīlāriem, kas ļauj veikt reformas un ieguldījumus, lai stiprinātu veselības aprūpes sistēmu spējas, kvalitāti un noturību; norāda, ka 531 *M&T* un 223 pasākumi, kā arī 48 % no aplēstā ieguldījuma šajā pīlārā ir saistīti ar veselības aprūpi, taču pauž nožēlu, ka dažu valstu ANP ir ar veselību saistīti atskaites punkti vai mērķi, kas neveicina valsts veselības sistēmas stiprināšanu; norāda, ka, pateicoties ANM, aptuveni 45 miljoni cilvēku var piekļūt jaunām vai modernizētām veselības aprūpes iestādēm vai saņemt to sniegtos pakalpojumus; mudina Komisiju, pārskatot valstu ANP, pēc iespējas stiprināt *M&T*, kas saistīti ar sagatavotību un noturību veselības aprūpes nozarē, un ziņot budžeta izpildes apstiprinātājiestādei;

272. ņemot vērā Īpašo ziņojumu 26/2023, norāda, ka, neraugoties uz ierobežoto laiku, kas bija pieejams ANM darbības modeļa izstrādei, Komisijai un dalībvalstīm izdevās izveidot uzraudzības sistēmu, tostarp IT sistēmu, kas ļauj novērtēt īstenošanas progresu; atzinīgi vērtē Komisijas apņemšanos strādāt pie apzinātajiem jautājumiem un īstenot ar tiem saistītos ieteikumus;

273. uzsver, ka no ANM līdzekļiem finansētu projektu pabeigšana vien negarantē pozitīvu ekonomisko un sociālo ietekmi un kvalitāti, un ilgtspēju; ņem vērā Revīzijas palātas konstatējumus, kuros uzsvērti vairāki trūkumi, kas saistīti ar uz sniegumu balstītas sistēmas izmantošanu, jo īpaši cenšoties kvantitatīvi izteikt rezultātus, jo *M&T* drīzāk mēra tiešos rezultātus; mudina Komisiju izmantot gūto pieredzi un Revīzijas palātas konstatējumus un nodrošināt, ka, izstrādājot turpmākos uz sniegumu balstītos instrumentus, tiek mērīti arī rezultāti, nevis tikai tiešie rezultāti;

274. atzinīgi vērtē ievērojamo progresu, ko līdz 2022. gada decembrim apliecināja kopējie rādītāji visos politikas pīlāros, piemēram, sasniegts gada enerģijas patēriņa ietaupījums 22 miljonu megavatu ("MWh") apmērā, palīdzēts 1,43 miljoniem uzņēmumu vai nu ar monetāru atbalstu, vai atbalstu natūrā, 4 miljoni cilvēku tika apmācīti, un tika sniegts atbalsts 4 115 196 jauniešiem vecumā no 15 līdz 29 gadiem;

275. atgādina, ka Padome 2022. gada 15. decembrī, pamatojoties uz Komisijas pozitīvo novērtējumu, pieņēma Īstenošanas lēmumu par Ungārijas atveseļošanas un noturības plāna novērtējuma apstiprināšanu; atgādina, ka valsts ANP tika pievienoti 27 īpaši atskaites punkti ar korektīviem, revīzijas un kontroles pasākumiem; norāda, ka Padome 2023. gada 7. decembrī pieņēma Īstenošanas lēmumu, ar ko apstiprina Ungārijas grozīto ANP, tai skaitā nodaļu par *REPowerEU*, kas ļauj Ungārijai saņemt *REPowerEU* fondu priekšfinansējumu 0,9 miljardu EUR apmērā; pauž nožēlu, ka uz minēto priekšfinansējumu neattiecas īstenotā procedūra saskaņā ar tiesiskuma nosacījumu mehānismu;

276. norāda, ka ANM rezultātu pārskats sniedz reāllaika informāciju par izmaksām un dalībvalstu progresu, kā arī papildu datus, rādītājus un tematisko analīzi, un atzinīgi vērtē Savienības mēroga interaktīvās kartes izveidi, kurā ANM projekti redzami pēc ģeogrāfiskās atrašanās vietas un kurā sniegta informācija par pašreizējo stāvokli; tomēr pauž bažas par Revīzijas palātas secinājumu, ka snieguma izklāstā trūkst pārredzamības attiecībā uz aplēšu iekļaušanu un ka apkopotā informācija nav salīdzināma, kā arī par to, ka informācija par progresu sešos pīlāros ir maldinoša, proti, ja pasākums tiek attiecināts uz primāro un sekundāro politikas jomu, kas ietilpst vienā pīlārā, katra pasākuma ieguldījums tiek uzskaitīts divas reizes; uzsver, ka pārredzamība attiecībā uz ierobežojumiem ir ārkārtīgi svarīga, jo tā ietekmē visas sniegtās informācijas (subjektīvo) ticamību; aicina Komisiju nekavējoties novērst konstatētos trūkumus un proaktīvi informēt par ANM rezultātu pārskatā sniegto datu ierobežojumiem;

277. norāda, ka daudzi valsts mēroga projekti ar energotaupības vai energoresursu samazināšanas elementiem tiek uzskaitīti kā pārrobežu projekti; kritizē publicēto pārmērīgi augsto pārrobežu projektu skaitu kā maldinošu;

278. norāda, ka Revīzijas palāta ir konstatējusi, ka attiecībā uz kopējo rādītāju ziņošanu valsts revīzijas iestādes nevienā apmeklētajā dalībvalstī nepārbauda kvalitāti un pamatā esošo metodiku; pauž pārsteigumu, ka Revīzijas palāta, veicot pārbaudi uz vietas kādā no dalībvalstīm, konstatēja, ka DFS 3. izdevumu kategorijā iekļautā koku stādīšana nav veikta; norāda, ka Komisija neprasa apliecinošus pierādījumus vai paskaidrojumus par ziņotajiem datiem, izņemot gadījumus, kad tiek paziņotas aplēses; norāda, ka Revīzijas palāta secina, ka tādējādi tiek apdraudēta datu ticamība un salīdzināmība dalībvalstu starpā; secina, ka datu ticamība, neveicot revīzijas, lielākā mērā var ietekmēt informāciju par sniegumu, kas ziņota par kopējiem rādītājiem, nekā informācija, kas balstīta uz atskaites punktiem un mērķiem; uzskata, ka, ņemot vērā Revīzijas palātas konstatētās problēmas saistībā ar atskaites punktiem un mērķiem, tā ir satraucoša situācija un aicina Komisiju uzlabot pārliecību par ziņošanu par kopējiem rādītājiem; norāda, ka atšķiras revīzijas iestāžu prakse attiecībā uz laiku, kad tās pārbauda atskaites punktu un mērķrādītāju izpildi. uzskata, ka šādas pārbaudes būtu labāk jāsaskaņo un tajās būtu jāiekļauj datu par atskaites punktiem un mērķiem uzticamības un precizitātes obligāta pārbaude, pirms šie atskaites punkti un mērķi tiek iekļauti maksājuma pieprasījumā; norāda uz riskiem saistībā ar pieeju, kurā galvenokārt izmanto *ex post* pārbaudes, un aicina dalībvalstis izvairīties no šādas prakses;

Pārredzamība

279. norāda uz ombuda atzinumu, ka ir panākts progress proaktīvā pārredzamībā, jo īpaši izmantojot ANM rezultātu pārskatu un publicējot informāciju par 100 lielākajiem atbalsta saņēmējiem; tomēr atzīmē ombuda norādītos uzlabojamos aspektus un atbalsta ombuda ieteikumus, kas vērsti uz lielākas pārredzamības un pārskatatbildības nodrošināšanu attiecībā uz ANM;

280. norāda, ka, atbildot uz Parlamenta nepārprotamo prasību, grozītajā ANM regulā ir noteikts, ka dalībvalstīm ir jāpublicē informācija par 100 galasaņēmējiem, kuri saņem lielāko finansējuma summu no ANM; pauž nožēlu par to, ka dalībvalstis šos sarakstus publicē novēloti, un norāda, ka visas dalībvalstis līdz 2023. gada decembrim bija publicējušas prasīto sarakstu ANM rezultātu pārskatā; novēro, ka gan dalībvalstu starpā, gan arī katrā dalībvalstī būtiski atšķiras maksājumu lielums, kas ir izskaidrojams ar ANM neviendabīgo raksturu; pauž bažas par to, kā Komisija ANM kontekstā interpretē jēdzienu "galasaņēmējs", jo bieži vien tie tiek uzskaitīti tikai ministriju līmenī, turklāt apraksts ir ļoti neskaidrs, un gandrīz visos dalībvalstu iesniegtajos sarakstos ir sniegti daudzi piemēri; atkārtoti prasa, lai 100 lielāko galasaņēmēju sarakstā tiktu iekļautas fiziskās personas vai struktūras, kas ir pēdējās līdzekļu pārskaitījumu ķēdē; pauž bažas, ka pretējā gadījumā būs problemātiski noteikt ANM finansējuma ietekmi un garantēt tā pamanāmību iedzīvotājiem;

281. atgādina, ka pārredzamībai un pārskatatbildībai Savienības budžeta izpildē ir izšķiroša nozīme, un šajā sakarā uzsver, ka ir vajadzīgi turpmāki Komisijas un dalībvalstu centieni; atzinīgi vērtē pārējās iniciatīvas, ko Komisija uzsākusi, lai palielinātu pārredzamību attiecībā uz ANM īstenošanu; norāda, ka galvenie dokumenti, kas reglamentē īstenošanu, piemēram, ANP, darbības kārtība, novērtēšanas metodika, un dokumenti, kas pamato vai satur galvenos lēmumus par īstenošanu dalībvalstīs, ir publiski pieejami un viegli piekļūstami;

282. Pauž bažas par Revīzijas palātas ziņojumiem par grūtībām piekļūt ANM datiem, lai varētu veikt tās pienākumus; mudina Komisiju nodrošināt Revīzijas palātas pilnvērtīgu piekļuvi attiecīgajām dalībvalstu un Savienības datubāzēm; mudina Komisiju nodrošināt *FENIX* datubāzē iekļauto datu savlaicīgu atjaunināšanu revīzijas un kontroles vajadzībām; uzsver, ka datiem jābūt precīziem un ka tie jānosūta standartizētā formātā;

283. iesaka, īstenojot uz sniegumu balstītus instrumentus nākotnē, skaidri noteikt un savlaicīgi sasaistīt atskaites punktus un mērķus, lai izvairītos no pārskatatbildības trūkuma, un nodrošināt tiešo rezultātu un rezultātu mērīšanas iespējamību; iesaka izmantot uz sniegumu balstītus instrumentus, lai jau no paša sākuma izveidotu skaidru un precīzu pārbaudes mehānismu; norāda, ka tas ir ļoti būtiski pārredzamības un pārskatatbildības attiecībā pret Savienības nodokļu maksātājiem kontekstā;

284. pauž bažas par pārredzamību un pārskatatbildību attiecībā pret sabiedrību; mudina Komisiju sazināties ar dalībvalstīm par projektu atbilstīgu marķēšanu, tostarp norādi par to, ka projekts ir saņēmis Atveseļošanas un noturības mehānisma finansējumu; pauž nožēlu par to, ka saskaņā ar Revīzijas palātas 2022. gada pārskatu pat Komisijas līmenī nav skaidra priekšstata par to, kādi konkrēti projekti tiek atbalstīti ar ANM finansējumu; uzsver, ka Eiropas nodokļu maksātājiem ir tiesības zināt, kādus projektus atbalsta ES fondi, kur projekti tiek īstenoti un kāda ir to pievienotā vērtība; aicina Komisiju pamanāmības uzlabošanas nolūkā uzstāt uz projektu skaidru marķēšanu uz plāksnēm pie ēkām vai renovētiem objektiem, paziņojumos tīmekļa vietnēs, konferencēs vai apmācību materiālos vai drukātos dokumentos;

Ieteikumi

285. atbalsta Revīzijas palātas ieteikumus, kas pausti gada ziņojumā, kā arī attiecīgajos īpašajos ziņojumos, un atzinīgi vērtē to, ka Komisija akceptē lielāko daļu no tiem; aicina Komisiju tos īstenot un informēt budžeta izpildes apstiprinātājiestādi par īstenošanas gaitu;

286. turklāt aicina Komisiju:

i) uzlabot *M&T* pastāvīgas apmierinošas izpildes *ex post* uzraudzību, tostarp tiesiskuma jomā, un stingri piemērot ANM noteikumus un pieņemtās pamatnostādnes, lai risinātu konkrētus gadījumus, apvērstā veidā izmantojot skaidrus finanšu pasākumus, tai skaitā maksājumu apturēšanu un finansējuma atgūšanu *M&T* apvērses gadījumā saskaņā ar ANM regulu un metodiku;

ii) cieši sadarbojas ar budžeta izpildes apstiprinātājiestādi, lai apzinātu dažādas iespējas un attiecīgo juridisko pamatu nolūkā risināt atskaites punktu apvērsi ANM īstenošanas perioda beigās;

iii) pastāvīgi uzlabot pasākumu un ar tiem saistīto *M&T* skaidrību, kā arī nodrošināt, ka, dalībvalstij iesniedzot pārskatīto ANP, tie pilnībā atbilst regulas horizontālajiem principiem;

iv) noteikumos par *M&T* iekļaut skaidrus pārbaudes mehānismus, lai nodrošinātu to izpildes skaidru novērtēšanu, un labāk noteikt to mērķis turpmākos uz sniegumu balstītos instrumentos, kā arī ņemt vērā pārbaudes mehānismus, analizējot *M&T* apmierinošu izpildi, lai sekmētu aprēķinu precizitāti;

v) turpināt veikt dalībvalstu sistēmu revīzijas, lai pārbaudītu to atbilstību, kā arī lai iegūtu pamatotu pārliecību par atbilstību Savienības un valstu noteikumiem, jo īpaši publiskā iepirkuma jomā, un cieši sadarboties ar Revīzijas palātu, lai rastu veidus, kā novērst bažas par pārliecības trūkumu;

vi) pievērst uzmanību ne tikai sistēmu atbilstībai, bet arī dalībvalstu revīzijas un kontroles sistēmu faktiskajai darbībai attiecībā uz turpmākajiem uz sniegumu balstītajiem instrumentiem;

vii) palīdzēt dalībvalstīm īstenot ANM projektus paredzētajā termiņā un mainīt pārrobežu projektu kategorizēšanas metodiku, lai tiktu ņemts vērā tikai reāls ģeogrāfiskais pārrobežu komponents;

viii) turpināt atbalstīt dalībvalstis, lai palielinātu to administratīvās spējas fondu vienlaicīgai īstenošanai, un palīdzēt tām mazināt nevajadzīgu administratīvo slogu, jo īpaši slogu MVU, vienkāršot konkursus un nodrošināt mērķtiecīgāku informāciju;

ix) pievērst īpašu uzmanību pastāvīgam dialogam ar dalībvalstīm un uzturēt to, lai reformas un ieguldījumi atbilstu ANM regulas klimata mērķiem, kā arī pilnībā atbilstu principam "neradīt būtisku kaitējumu";

x) savlaicīgi risināt paziņotu kavēšanos, cita starpā sniedzot dalībvalstīm tehnisku palīdzību;

xi) turpināt sadarboties ar Revīzijas palātu, lai pēc iespējas tuvinātu *M&T* interpretāciju;

xii) uzlabot ANM rezultātu pārskata pārredzamību un izklāstu, novēršot jebkādu rādītāju nepareizas interpretācijas iespēju, un precīzāk novērtēt ieguldījumu noturības veicināšanā ANM *ex post* novērtējuma ietvaros;

xiii) konsekventi un precīzi piemērot noteikumus, kas attiecas uz ANM regulā paredzētā finansējuma "galasaņēmējiem", un sazināties ar dalībvalstīm par "galasaņēmēju" definīcijas pareizu piemērošanu;

xiv) piešķir Revīzijas palātai, *OLAF* un *EPPO* piekļuvi ar ANM saistītiem datiem, tostarp *FENIX*, to attiecīgās kompetences ietvaros;

xv) aktīvi sazināties ar dalībvalstīm par *EPPO* kompetenci krimināllietās, kas saistītas ar ANM līdzekļiem, jo korupcija vai krāpšana, izmantojot ANM līdzekļus, ir noziegums pret Eiropas Savienības finanšu interesēm;

xvi) aktīvāk sazināties ar dalībvalstīm par krāpšanas novēršanu un mudināt tās saskaņot ziņošanu par krāpšanu digitālā standartizētā veidā un izmantot Pārkāpumu pārvaldības sistēmu;

xvii) ziņot *OLAF* apkopojuma veidā par iespējamiem krāpšanas, korupcijas un interešu konflikta gadījumiem, kas atklāti tās un dalībvalstu revīzijās, kā norādīts pārvaldības deklarācijās, un izvērtēt saņemto informāciju, lai vajadzības gadījumā sniegtu norādījumus dalībvalstīm;

xviii) pievērsties mijiedarbībai starp Kohēzijas fondu un ANM fondiem un jo īpaši tām prasībām, kas var atvieglot kāda fonda izmantošanu salīdzinājumā ar citiem fondiem, un sadarboties ar dalībvalstīm un sniegt tām norādījumus par tāda fonda izvēli, kas ir piemērotākais un lietderīgākais attiecīgajam projektam; mudina Komisiju aktīvi veikt datubāzēs iekļauto datu kontrolpārbaudes, lai novērstu dubultu finansēšanu;

xix) mudināt dalībvalstis likt lielāku uzsvaru uz to, ka tiek ņemtas vērā vietējo un reģionālo iestāžu vajadzības, pieprasot dalībvalstīm aktīvāk strādāt, izmantojot kopīgas pārvaldības pieeju;

xx) paturēt prātā noturības un atveseļošanas mērķi, jo īpaši attiecībā uz nozarēm, kas ir kritiski svarīgas krīzes laikā, piemēram, veselības aprūpes un preču nozari;

xxi) attiecīgā gadījumā, izstrādājot un īstenojot turpmākus uz sniegumu balstītus Savienības instrumentus, izmantot Revīzijas palātas ieteikumus, kas gūti tās darbā ar ANM, un īstenošanā gūto pieredzi;

xxii) nodrošina salīdzināmu un samērīgu precizitātes līmeni atskaites punktu un mērķu novērtēšanā un turpina nodrošināt vienlīdzīgu attieksmi pret dalībvalstīm, vērtējot *M&T* apmierinošu izpildi;

xxiii) aktīvāk publicēt dokumentus un statistiku par to, kā tie apstrādā pieprasījumus par piekļuvi dokumentiem, jo šāda informācija palīdzētu novērtēt iestāžu proaktīvo pieeju dokumentu pieejamības nodrošināšanai; atgādina, ka pieteikums par piekļuvi dokumentam ir jāizskata nekavējoties.